

ORDINUL

mun.Chișinău

“31” 01 2024

Nr. 77

Cu privire la aprobarea Raportului anului 2023 privind implementarea Planului Național Multianual de Control 2023-2026

În conformitate cu prevederile art.27, alin.(3) din Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor și în temeiul pct.14 sbpc.16) și pct.19 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.14/2023 și în temeiul pct.3 din Ordinul directorului general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nr.437 din 30 august 2023 cu privire la aprobarea Planului Național Multianuala de Control 2023-2026,

ORDON:

1. Se aprobă Raportul anului 2023 privind implementarea Planului Național Multianual de Control 2023-2026 (Raport), conform anexei la prezentul ordin.
2. Direcția planificarea, evaluarea riscurilor și managementul calității va asigura:
 - 2.1 expedierea Raportului aprobat către Cancelaria de Stat;
 - 2.2 plasarea Raportului aprobat pe pagina web oficială a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.
3. Controlul asupra executării prezentului ordin îl exercită personal.

Director general

Radu MUSTEAȚA

Aprobat:

Radu MUSTEATA,

Director general al Agenției Naționale pentru
Siguranța Alimentelor

31 Ianuarie 2024

Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor

Raportul anului 2023 privind implementarea Planului Național Multianual de Control 2023-2026

Chișinău 2024

CUPRINS

CAPITOLUL 1			
1	Noțiuni introductive		
	1.1	Generalități	4
	1.2	Obiective	7
	1.3	Domeniul de aplicare	9
	1.4	Conținutul și formatul raportului	14
	1.5	Modificări în structura și atribuțiile Agenției. Modificări aplicate PNMAC	14
CAPITOLUL 2			
2	Implementarea Planului Național Multianual de Control în anul 2023		16
	2.1	Sistemul de control în domeniul sanitar-veterinar	16
	2.2	Sistemul de supraveghere zootehnică	22
	2.3	Sistemul de control al medicamentelor de uz veterinar	24
	2.4	Sistemul de control al hranei pentru animale și nutriția animalelor	26
	2.5	Sistemul de control al unităților de procesare a alimentelor de origine animală	29
	2.6	Sistemul de control al unităților de procesare a alimentelor de origine nonanimală	39
	2.7	Sistemul de control al unităților de comerț și alimentație publică și protecția consumatorului	55
	2.8	Sistemul de control al unităților de fabricare, stocare și comercializare angro a produselor vitivinicole, alcoolului etilic și a producției alcoolice	64
	2.9	Notificările recepționate prin Sistemului Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) al Uniunii Europene în anul 2023	76
	2.10	Sistemul de control al importurilor de animale vii, plante și alimente	80
	2.11	Sistemul de control al sănătății plantelor și a controlului semincer	84
		2.11.1 Domeniul supravegherea plantelor și produselor vegetale privind starea fitosanitară	84
		2.11.2 Sistemul de controlul al materialului semincer	88
	2.12	Sistemul de control al produselor de uz fitosanitar și fertilizanți	91
CAPITOLUL 3			
3	Concluzii privind performanța Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și acțiuni pentru sporirea eficienței controalelor		93
	3.1	Declarația privind performanța generală	93
	3.2	Rezultatele auditului intern	96
	3.3	Sistemul de management al calității conform standardului ISO 17020	102
	3.4	Comunicarea cu mass-media	103
	3.5	Cooperarea internațională	104
	3.6	Acțiuni prioritare pentru anul 2024	110

Lista Acronimelor și Abrevierilor

ANSA Agenția Națională Pentru Siguranța Alimentelor
STSA Subdiviziuni Teritoriale pentru Siguranța Alimentelor (cu statut de direcție)
I.P. CRDV Centrul Republican de Diagnostic Veterinar
I.P. LCTBANPC Laboratorul central pentru testarea băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate
I.P. LCF Laboratorul central fitosanitar
PNMAC Planul Național Multianual de Control
ANSP Agenția Națională pentru Sănătate Publică
AST Agenția Supraveghere Tehnică (Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică)
APCSP Agenția de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor (Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor)
IPM Inspectoratul pentru Protecția Mediului
UE Uniunea Europeană
MAIA Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
DG SANTE Direcția Generală Sănătate și Siguranța Alimentelor din cadrul Comisiei Europene
ISO Organizația Internațională de Standardizare
SMC Sistemului de Management al Calității
OIE Organizația Mondială pentru Sănătatea Animală
OMG Organisme Modificate Genetic
RASFF Sistemul de Alertă Rapidă pentru Alimente și Furaje
HACCP Analiza Riscului și Punctele Critice de Control
ANSP Agenția Națională pentru Sănătate Publică

CAPITOLUL 1 Noțiuni introductive

1.1 Generalități

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (în continuare Agenția) a fost creată la data de 16 ianuarie 2013, iar pe parcursul anului 2023 și-a desfășurat activitatea în baza Hotărârii Guvernului nr.14 din 11.01.2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

În activitatea sa, Agenția se conduce de Constituția Republicii Moldova, Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern, Legea nr.221/2007 privind activitatea sanitară veterinară, Legea nr.119/2018 cu privire la medicamente de uz veterinar; Legea nr.306/2018 privind siguranța alimentelor, Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, Legea nr.228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, Legea nr.68/2013 despre semințe, Legea nr.119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, Legea nr.1100/2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, Legea nr.57/2006 viei și vinului, Legii nr.66/2008 privind protecția indicațiilor geografice, Legea nr.152/2022 cu privire la reglementarea și controlul organismelor modificate genetic, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate și de alte acte normative, decretele Președintelui Republicii Moldova, ordonanțele, hotărârile și dispozițiile Guvernului.

Agenția este autoritatea administrativă centrală din subordinea Guvernului care implementează politica statului în domeniile de activitate ce îi sunt încredințate

Misiunea Agenției este de a asigura implementarea politicilor statului în domeniile orientate spre garantarea siguranței alimentelor și a calității produselor alimentare, inclusiv a alcoolului etilic, a producției alcoolice, produselor vitivinicole și a berii, întreținerea unui sistem de măsuri publice menite să asigure sănătatea animală și protecția plantelor, inofensivitatea produselor alimentare și a materiei prime, precum și protecția consumatorilor în domeniul alimentar.

Pe parcursul anului 2023, au fost inițiate o serie de modificări ale cadrului normativ pe domeniile de competență ale Agenției care sunt drept rezultat a voinței de accelerare a procesului de integrare europeană a Republicii Moldova. În acest sens, urmare a transpunerii Regulamentului (CE) 2017/625 privind controalele oficiale și alte activități oficiale efectuate pentru a asigura aplicarea legislației privind alimentele și furajele, a normelor privind sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și produsele de protecție a plantelor a fost aprobată în Parlament Legea nr.338/2023 privind controalele în domeniul agroalimentar. Urmare a actualizării Planului Național Multianual de Control (în continuare-PNMAC) pentru perioada 2023-2026 acesta include prevederi referitoare la agricultura ecologică și produsele tradiționale. Referitor la agricultura ecologică, la data de 31 iulie 2023, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea nr.237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, care transpune parțial Regulamentul 2018/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2018 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice. Astfel, după cum stipulează art.29 din Legea nr.237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, Agenția este autoritatea de control în domeniul producției ecologice și etichetării produselor ecologice.

În anul 2023, Agenția a promovat 3 hotărâri de Guvern cu impact pentru domeniile sale de competență. Astfel, la începutul anului 2023, urmare a modificării Legii nr.221/2007 privind activitatea sanitară veterinară, care a suferit 2 amendamente esențiale în anul 2022: prin Legea nr.239/2022 și Legea nr.127/2022, Agenția a fost reorganizată atât la nivel central cât și teritorial. Reorganizarea urmând să contribuie la realizarea conformă a misiunii, domeniilor de activitate și sarcinilor cu care este investită Agenția, precum și a sarcinilor delegate adițional subdiviziunilor teritoriale ale Agenției (în continuare-STSA). Întru eficientizarea și optimizarea activității Agenției,

dar și în contextul revocării personalității juridice STSA, au fost create 10 subdiviziuni teritoriale pentru siguranța alimentelor (cu statut de direcții, fără personalitate juridică) în care au fost create suplimentar 34 de circumscripții teritoriale sanitare veterinare. Pentru finalizarea cu succes a procesului de reformare, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr.14/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

În domeniul sanitar-veterinar, Agenția a intervenit prin modificarea Hotărârii Guvernului nr.828/2022 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile și documentele aferente Registrului de stat al animalelor. Modificările aplicate au oferit accesul direct administratorilor fermelor de animale sau altor persoane desemnate de a înregistra datele despre animale sau evenimentele efectuate în SI SIIA, care corespund condițiilor și necesităților societății contemporane. Actul nominalizat stabilește proceduri mai flexibile, însă la fel de sigure privind identificarea și înregistrarea porcilor din exploatații comerciale, care furnizează animale lanțului scurt de aprovizionare cum ar fi: fermă de origine- abator, fie fermă de origine-fermă pentru creștere și îngrășare- abator.

Referitor la cadrul normativ privind serviciile prestate de Agenție, în anul 2023 a fost inițiată modificarea Anexei nr.2 din Hotărârea Guvernului nr.90/2019 cu privire la aprobarea Metodologiei de calculare a tarifelor la serviciile prestate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, precum și a Nomenclatorului serviciilor prestate de Agenție. Astfel, modificarea a intervenit prin revizuirea și recalcularea tarifelor și serviciilor prestate de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și ajustarea Nomenclatorului unic al serviciilor prestate contra plată.

În anul 2023, a fost aprobat Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.57 din 27.06.2023 cu privire la aprobarea listelor de verificare pentru domeniile de control ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, care aprobă 66 liste de verificare utilizate la desfășurarea activității de control.

În ceea ce ține de alocarea și gestionarea mijloacelor financiare ale Agenției pentru anul 2023, per ansamblu, pe perioada anului s-a executat la partea de venituri 42151,9 mii lei din veniturile colectate aprobate de 48000,0 mii lei, ce constituie 87,82 % și la partea de cheltuieli 305217,5 mii lei din bugetul precizat de 325131,9 mii lei, ce constituie 93,9 %, inclusiv pe programe:

Program/subprogram

51.06 „Securitatea alimentară ” la partea de cheltuieli 228070,8 mii lei din bugetul precizat de 245959,7 mii lei, ce constituie 93,9 %

51.03 „Creșterea și sănătatea animalelor” la partea de cheltuieli 77089,5 mii lei din bugetul precizat de 78972,17 mii lei, ce constituie 97,6 %

51.02 „Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie” la partea de cheltuieli 57,23 mii lei din bugetul precizat de 200,0 mii lei, ce constituie 28,6 %

În temeiul scrisorilor Agenției nr.09-10-38/3133 din 17.07.2023 și nr.09-10/38-3687 din 16.08.2023 au fost acceptate de către Ministerul Finanțelor următoarele propuneri la rectificarea bugetului de stat 2023:

- Program/subprogram

51.06 „Securitatea alimentară ” în sumă de -18856,4 mii lei

- Cod ECO 2111 “Cheltuieli de personal”-22025,4 mii lei

- Redistribuire de alocații (+,-) între programe în sumă de 3169,0 mii lei pentru servicii si bunuri

51.03 „Creșterea și sănătatea animalelor” în sumă de -5409.0 mii lei, inclusiv:

Cod ECO 2229 “Servicii neatribuite altor alineate” -7409.0 mii lei

Cod ECO 2631 Granturi curente acordate instituțiilor publice la autogestiune” +2000.0 mii lei

Suplimentar conform Hotărârii de Guvern nr.1097/2023 s-a alocat Agenției , din fondul de intervenție al Guvernului, mijloace financiare în sumă de 63 635,2 mii lei pentru acordarea despăgubirilor pentru aplicarea acțiunilor de lichidare a focarului de pestă porcină africană (PPA), exploatație din Nisporeni.

Pe parcursul anului 2023, au fost elaborate, aprobate și înregistrate la Ministerul Finanțelor 2 scheme de încadrare:

- la situația 01.10.2023, cu anexarea explicațiilor la modificările față de ultima schemă de încadrare, ca urmare a modificării art.10 alin.(2) lit.d) și art.11 din Legea nr.359/2022 bugetului de

stat pentru anul 2023, privind stabilirea valorii de referință în mărime de 2500 pentru calcularea salariilor angajaților din sectorul bugetar, modificată prin Legea nr.684/2023 și pct.12 Anexa nr.3 note la tabel 2 din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, modificat prin Legea nr.697/2023 pentru modificarea Legii nr.270/2018;
-la situația 01.12.2023, cu anexarea explicațiilor la modificările față de ultima schemă de încadrare, ca urmare a modificării Statul de personal și avizat favorabil de Cancelaria de Stat la data de 31 octombrie 2023.

Tabelul 1

Informații generale privind Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor

Date referitor la personal		
<p>Numărul total de angajați conform HG nr. 14/2024 - 1194</p> <p>La data de 31.12.2023 numărul de angajați -1002</p>	În aparatul central	255
	De facto	196
	Posturile de inspecție la frontieră	148
	De facto	114
	La nivel de subdiviziuni teritoriale (cu statut de direcții) ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor	791
	<p>1. Circumscripții teritoriale sanitar-veterinare (în număr de 34): 142 angajați (șefi circumscripții-30, medici veterinari-18, felceri veterinari-94)</p> <p>2. Medici veterinari în abatoare - 53 angajați</p>	
	De facto	692
	Moratoriului temporar privind încadrarea personalului din sectorul bugetar în funcțiile vacante (Hotărârea Guvernului nr.672 din 17.12.2019)	4
Date privind procedurile aprobate de Agenție în anul 2023		
Total – 14		
Generale – 4		
Specifice – 10		
Planificare		
Actele administrative interne care prevăd planurile controalelor oficiale pentru anul 2023	<p>Planul anual al controalelor de stat asupra activității de întreprinzător pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul nr.425 din 21 noiembrie 2022;</p> <p>Planul anual al controalelor asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul nr.484 din 27.12.2022;</p> <p>Programului Național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul nr.485 din 27 decembrie 2022;</p> <p>Vaccinări conform Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om, aprobat prin Ordinul nr.390 din 09.11.2020</p>	

	Cercetări conform Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, și prevenirea a transmiterii bolilor de la animale la om, aprobat prin Ordinul nr.390 din 09.11.2020			
	Programul Național de control al <i>Salmonellei</i> control oficial, aprobat prin Ordinul nr.281 din 04.07.2019			
	Planul Național Multianual de Control 2023-2026 aprobat prin Ordinul nr.437 din 30.08.2023.			
Instruire personal				
Activitatea privind instruirea și evaluarea personalului implicat în controale	Planul anual de dezvoltare profesională pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul nr.167-p din 10.03.2023.			
	Numărul total de specialiști instruiți	Instruiri interne	Instruiri externe	
	523 (2092 de participări la instruirii)	62	26	
	Anual, performanțele profesionale ale funcționarilor publici din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor implicați în activitățile de inspecție sunt evaluate în baza anexelor nr.6 și 7 al Hotărârii Guvernului nr.201/2009 cu privire la punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.			
Structura organizatorică conform Hotărârii de Guvern nr.14/2023				
Direcțiile aparatului central	Servicii	Secții autonome	Subdiviziuni teritoriale (cu statut de direcții)	Posturi de Inspecție la Frontieră
21	1	3	10	7
Secții:18				
Servicii:3				

1.2 Obiectivele Agenției trasate pentru anul 2023

Obiective generale:

- Asigurarea aplicării și respectării legislației în domeniile de competență ale Agenției;
- Organizarea activităților sanitar – veterinar, fitosanitare și protecția plantelor, și a celor pentru siguranța alimentelor;
- Protecția animalelor, protecția plantelor, prevenirea transmiterii de boli de la animale la om, siguranța alimentelor destinate consumului uman, salubritatea furajelor pentru animale, în raport cu creșterea animalelor, monitorizarea, notificarea și controlul bolilor și a trasabilității animalelor;
- Asigurarea unui nivel înalt al siguranței alimentelor, de la producerea materiilor prime până la distribuirea alimentelor către consumator incluzând aspecte referitoare la sistemul de relații creat în cadrul pieței, generat de confruntarea consumului de alimente oferite de producător și asigurarea unui nivel înalt de protecție a vieții și sănătății omului bazat pe analiza riscului;
- Extinderea cooperării cu instituțiile statului, organizații guvernamentale și nonguvernamentale, asociații publice și private, organizații și instituții similare internaționale.

În baza Hotărârii Guvernului nr.355/2020 cu privire la aprobarea Metodologiei de stabilire a obiectivelor și indicatorilor de performanță a organelor de control de stat asupra activității de întreprinzător, Agenția a elaborat și aprobat Planul de acțiuni în baza obiectivelor generale¹. Acțiunile

¹ Planului de acțiuni al Agenției aprobat prin Ordinul directorului general nr.496 din 29.12.2022 https://ansa.gov.md/uploads/files/Planuri%20de%20activit%C4%83%C8%9Bi/2023/2_Planul%20de%20ac%C8%9Biu ni%20al%20ANSA%20pentru%20anul%202023%20aprobat%20prin%20Ordin%20nr%20496%20din%2029_12_2022.pdf și Ordinul nr.311 din 30.06.2023 de aprobare a Planului de acțiuni urmare a reorganizării

specifice bazate pe obiectivele generale înglobează activități desfășurate de Agenție în domeniile sale de competență și care se referă la totalitatea acțiunilor menționate și documente de politici publice² inclusiv cele ce se referă la procesul de integrare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană³. În acest context, Raportul pentru implementarea Planului Național Multianual de Control include activitățile desfășurate de Agenție în scopul ajustării procedurilor de control oficial la cerințele actelor normative ale Uniunii Europene.

În anul 2023 Agenția a elaborat și aprobat PNMAC pentru perioada 2023-2026, aprobat prin Ordinul nr.437 din 30.08.2023, care include aspecte privind consolidarea capacităților de control și de verificare a controlului.

La începutul anului 2023, în baza unui amplu exercițiu de evaluare a domeniilor prioritare la nivel național, în scopul elaborării unui document strategic cu obiective și acțiuni pe termen mediu, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr.90/2023 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023 (PAG).

În același timp cu PAG pentru anul 2023 a fost elaborat și PND pentru o perioadă de 2 ani aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.89/2023 pentru aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2023-2025, unde Agenția este responsabilă de 4 acțiuni după cum urmează:

1) Simplificarea cerințelor tehnice și sanitare pentru a sprijini entitățile să deschidă și să mențină funcționale instituțiile de învățământ preșcolar privat (acțiunea 1.1.9, în baza PAG, cap.V/ Economie și digitalizare);

2) Simplificarea cerințelor tehnice și sanitare pentru a sprijini producerea și procesarea produselor agroalimentare la scară mică (fructe, legume, produse lactate, carne de pasăre) (acțiunea 1.1.10 în baza PAG, cap.V/ Economie și digitalizare);

3) Fortificarea capacităților laboratoarelor din domeniile sanitar-veterinar și fitosanitar (acțiunea 1.2.38, în baza Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană);

4) Implementarea standardelor de calitate și inofensivitate a produselor agroalimentare în vederea alinierii la cerințele UE de siguranță alimentară (acțiunea 1.2.39 elaborată în baza SND, direcția de intervenție 5.13 p.13;PAG, cap. V/ Agricultură și industrie alimentară, alin. 2;SNDAR 2023-2030, direcție prioritară a OG – Dezvoltarea industriei și diversificarea piețelor, pag. 47).

Prin Decizia Prim-Ministrului nr.52/2023 a fost aprobat Planul de acțiuni privind ridicarea nivelului de pregătire pentru aderare la Uniunea Europeană și aliniere la legislația UE pe cele 33 de capitole din acquis. Agenția este responsabilă de 4 acțiuni:

1) Aprobarea și inițierea implementării Procedurii Operaționale Specifice privind verificarea eficienței controlului desfășurat de inspectorii Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (acțiunea nr.12.2.);

2) Extinderea domeniului de acreditare a I.P. CRDV cu 7 metode noi (în domeniul siguranței alimentelor) privind determinarea reziduurilor de medicamente de uz veterinar în produsele de origine animală (prin metoda de confirmare LC/MS/MS: Quinolone, Benzimidazoli, Avermectine, Carbadox, Olaquinox, Coccidiosatice, Corticosteroizi) și cu 10 metode noi în domeniul sănătății animale (Influența Aviară, Metode acreditate, domeniu de acreditare extins cu 7 metode pentru LÎPA a I.P. CRDV și cu 10 metode pentru LDSA a I.P. CRDV Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, (I.P. Centrul Republican de Diagnostic Veterinar) Trim II 2023 Boala de Newcastle, tuberculoza bovină și aviară) (acțiunea 12.4);

https://ansa.gov.md/uploads/files/Planuri%20de%20activit%C4%83%C8%9Bi/2023/1_%20Planul%20de%20ac%C8%9Biuni%20al%20ANSA%20pentru%20anul%202023%20aprobat%20prin%20Ordinul%20nr_311%20din%2030_06_2023.pdf

² Acord de Asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte.

Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030(menționate la pct. 5 Direcții și politici și intervenții prioritare, pag. 68, pct. 5.13 Dezvoltarea durabilă a agriculturii din, menționi la pag. 83 alin 2 și 3);

Hotărârea Guvernului nr.90/2023 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023 <https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/pag2023-ro.pdf>

³ Plan de acțiuni privind ridicarea nivelului de pregătire pentru aderare la Uniunea Europeană și aliniere la legislația UE pe cele 33 de capitole din acquis. https://mfa.gov.md/sites/default/files/2023_02_23_plan_de_actiuni_33_capitole.pdf

3) Aprobarea și inițierea implementării Procedurii Generale privind evaluarea inspectorilor ANSA (acțiunea 12.5);

4) Efectuarea evaluării exploatațiilor non-profesionale de păsări și menținerea evidenței acestora (acțiunea 12.6).

Toate acțiunile planificate în PAG 2023, au fost realizate în termen, astfel contribuind pe de o parte la consolidarea capacității laboratorului național de referință de testare și pe de altă parte la capacitățile Agenției de monitorizare. Elaborarea Procedurii Generale privind evaluarea inspectorilor Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și a implementării Procedurii Operaționale Specifice privind verificarea eficienței controlului desfășurat de inspectorii Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor a oferit un început de cale în implementarea acestora pe parcursul anului 2024 începând cu trimestrul 2.

1.3 Domeniul de aplicare

Raportul privind implementarea PNMAC pentru anul 2023 este elaborat în conformitate cu prevederile art.27 din Legea nr. 50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor:

”(1) Autoritatea competentă întocmește un raport anual care va include:

a) toate modificările făcute în planul de control multianual;
b) rezultatele controalelor realizate pe parcursul unui an în baza prevederilor planului de control multianual;

c) tipul și numărul de cazuri de neconformitate identificate;
d) măsurile privind asigurarea funcționării eficiente a planului de control multianual, inclusiv măsurile de implementare și rezultatele acestora.

(2) Raportul anual se elaborează în conformitate cu liniile directoare.

(3) Raportul anual se prezintă Guvernului până la data de 1 februarie a anului imediat următor și se aduce la cunoștința societății civile.”

Domeniul de aplicare a raportului corespunde domeniilor asupra cărora se extinde activitatea de control atribuită Agenției, prevăzută de legislație și este în concordanță cu PNMC pentru anii 2023-2026.

Agenția realizează funcțiile în următoarele domenii de activitate:

- sanitar-veterinar și zootehnie;
- fitosanitar și protecția plantelor;
- siguranța și calitatea alimentelor;
- controlul fabricării și circulației alcoolului etilic, al produselor vitivinicole și al producției alcoolice;
- protecția consumatorului în domeniul alimentar;
- respectarea condițiilor de licențiere conform domeniului aferent.

Domeniile de control aferente competenței Agenției

- Sanitar-veterinar,
- fitosanitar,
- siguranța alimentelor, și a materialelor care vin în contact cu produsele alimentare aflate în uz pe întreg lanțul alimentar
- producerea și circulația vinului și produselor alcoolice,
- protecția consumatorilor în domeniul alimentar
- respectarea condițiilor de licențiere conform domeniului aferent

Monitorizarea și supravegherea operatorilor din domeniul alimentar este efectuată printr-o serie de metode și programe, care includ activități de: monitorizare pentru indicii de testare stabiliți,

supraveghere, verificări documentare, inspecții la fața locului, prelevare și analizele de laborator a probelor.

În conformitate cu prevederile Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Agenția a desfășurat în anul 2023 activități de control pentru implementarea Planului controalelor pe toate domeniile de competență. Scopul controalelor oficiale efectuate de Agenție este identificarea, evaluarea, managementul și comunicarea riscurilor pentru sănătatea publică, precum și pentru sănătatea animală, asociate activităților specifice, desfășurate la nivel național sau internațional. În același timp, la planificarea controalelor s-a urmărit reducerea numărului controalelor planificate, aplicarea planificării obiectelor de control conform principiilor analizei riscului la stabilirea frecvenței controalelor și consolidarea aspectului consultativ la implementarea Planului controalelor oficiale pe toate domeniile de competență. La inițierea controlului inopinat, în conformitate cu prevederile Dispoziției directorului general al Agenției nr.44 din 24.05.2023 cu privire la inițierea controalelor inopinate asupra activității de întreprinzător a fost elaborat un formular unic de notă de motivare privind evaluarea necesității inițierii controlului în baza criteriilor stipulate în Hotărârea Guvernului nr.1280/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

Tabelul 2

Rezultatele controalelor oficiale pe toate sistemele de control

Total număr controlate desfășurate 2023	Numărul de operatori 2023	Total număr controale desfășurate 2022	Controale planificate efectuate 2023	Controale planificate efectuate 2022	Controale inopinate efectuate 2023	Controale inopinate efectuate 2022
23 945	6352 (4536 activitate de întreprinzător, 1816 nu practică activ. întreprinzător)	16490	11 778 (8554-activitate de întreprinzător, 3224 nu practică activ. întreprinzător)	11 588	12 167 Activitate de întreprinzător 11 705 (9915 la solicitarea actelor permise) 462 nu practică activ. Întreprinzător	4902

Conform Planului anual al controalelor de stat asupra activității de întreprinzător, aprobat prin Ordinul Agenției nr.425 din 21.11.2022, pentru anul 2023 au fost planificate în Sistemul informațional automatizat Registrul de stat al controalelor (în continuare – SIA RSC) **8 748** controale, inclusiv **86** controale comune, pe toate domeniile de control ale Agenției, după cum urmează:
5761 controale pe domeniul „siguranța și calitatea alimentelor”;
121 controale planificate pe domeniul „producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice”;
1528 controale pe domeniul „sanitar-veterinar și zootehnie”;
1338 controale pe domeniul „fitosanitar și protecția plantelor”.

Tabelul 3

Prezentarea datelor referitor la planificarea controalelor asupra activității de întreprinzător în anul 2023

N/o	Denumire domeniu	Denumire subdomeniu	Nr. operatori planificați 2023	Numărul de controale planificate 2023
1.	Siguranța și calitatea alimentelor		2232	5761
2.	Producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice		121	121
3.	Sanitar-veterinar si zootehnie	sănătatea și bunăstarea animalelor	743	1002
		furajelor	189	233
		activitate farmaceutică veterinară și asistență medical- veterinară	179	293
4	Fitosanitar și protecția plantelor	protecția plantelor	303	361
		managementul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți	503	639
		semincer	266	338
Total			4536	8748

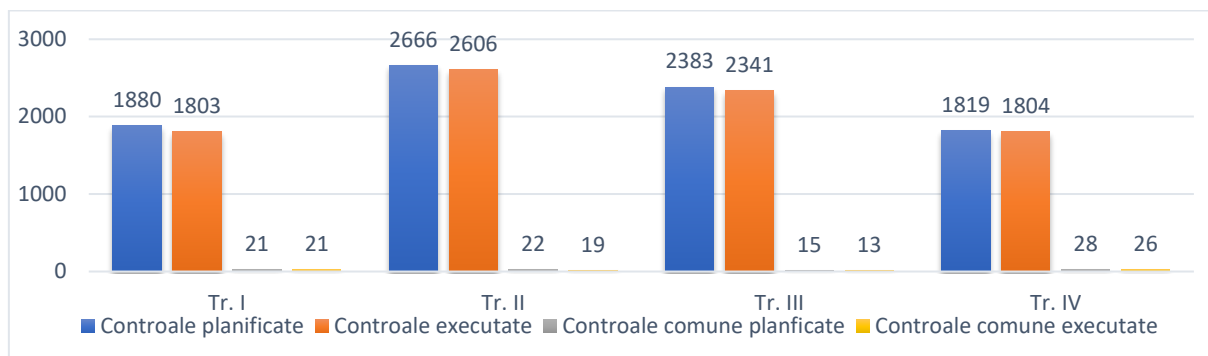

Figura 1

Reprezentarea grafică a executării controalelor pe domenii și subdomenii de control pentru anul 2023

- 1- Siguranța și calitatea alimentelor
- 2- Producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice
- 3- Sanitar-veterinar si zootehnie, subdomeniul sănătatea și bunăstarea animalelor
- 4- Sanitar-veterinar si zootehnie, subdomeniul furajelor
- 5- Sanitar-veterinar si zootehnie, subdomeniul activitate farmaceutică veterinară și asistență medical- veterinară
- 6- Fitosanitar și protecția plantelor, subdomeniul protecția plantelor
- 7- Fitosanitar și protecția plantelor, subdomeniul managementul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți
- 8- Fitosanitar și protecția plantelor, subdomeniul semincer.

Pentru anul 2023, se constată o creștere notabilă a nivelului de executare a Planului controalelor asupra activității de întreprinzător, inclusiv privind executarea controalelor comune. Media procentuală de executare pentru anul 2023 constituie **97,76%**, în comparație cu **93,65%** pentru anul 2022 și **81,90%** pentru anul 2021.

Pe parcursul celor patru trimestre ale anului 2023 nivelul de executare a planului controalelor asupra activității de întreprinzător a crescut constant, de la **95,90%** în trimestrul I, **97,75%** în trimestrul II, **98,23%** în trimestrul III, iar în trimestrul IV se constată cel mai înalt nivel de executare a planului controalelor, în proporție de **99,17%**.

În baza informațiilor privind activitatea de control, au fost executate **1603** controale asupra obiectelor cu nivel de risc înalt, stabilit conform Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1280/2018. Obiectele cu grad înalt de risc supuse controlului se repartizează conform domeniilor de control după cum urmează: **1107** obiecte pe domeniul „siguranța și calitatea alimentelor”; **28** obiecte pe domeniul „producerea și circulația vinului și a produselor alcoolice”; **224** obiecte pe domeniul „sanitar-veterinar și zootehnie”; și **244** obiecte pe domeniul „fitosanitar și protecția plantelor”.

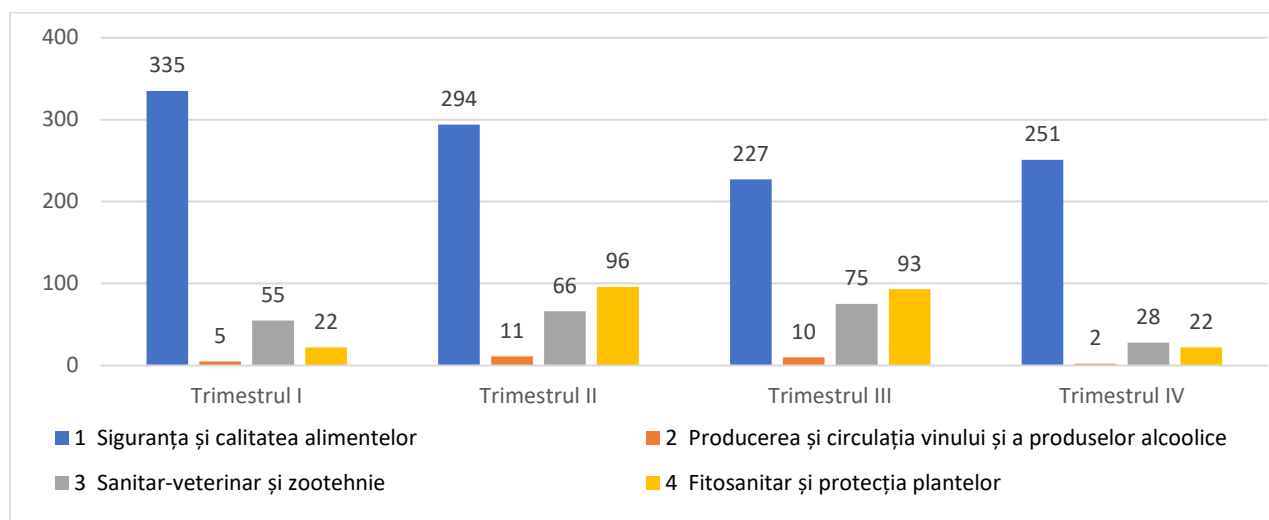

Figura 2
Executarea controalelor asupra obiectelor cu grad înalt de risc

Pe parcursul anului 2023 asupra activității de întreprinzător au fost efectuate adițional **11 705** controale inopinate, dintre care: **680** (5,81%) controale în temeiul petiției, **638** (5,45%) controale în temeiul sesizării, **514** (4,39%) controale în temeiul autosesizării și **9 915** (84,70%) controale inițiate în temeiul solicitării agentului economic pentru eliberarea actului permisiv și/sau licenței. Numărul de controale inopinate inițiate variază nesemnificativ pe parcursul celor patru trimestre ale anului 2023. Pe parcursul semestrului I au fost inițiate 5345 controale inopinate. În semestrul II au fost inițiate 6360 controale inopinate, cu 8,69% mai mult decât în semestrul I. Numărul de controale inopinate, inițiate în fiecare trimestru, în temeiul solicitării persoanei supuse controlului pentru eliberării actului permisiv și/sau licenței, constituie în medie 84,79%.

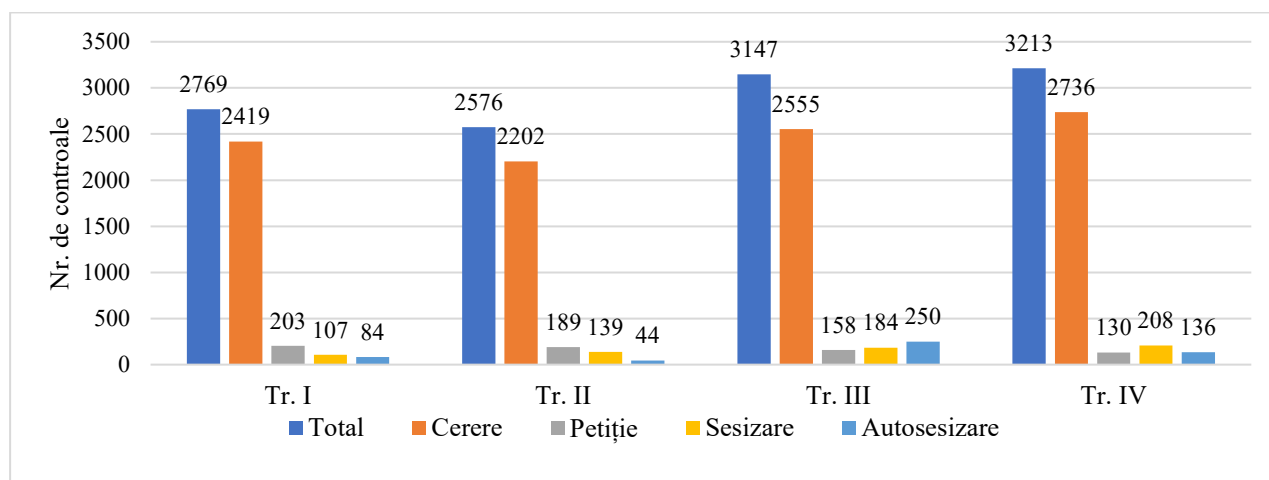

Figura 3

Efectuarea trimestrială a controalelor inopinate pe parcursul anului 2023

Asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător au fost planificate **3498** controale, conform Ordinului nr.484 din 27.12.2022. Pe parcursul anului 2023 au fost executate **3 224** controale planificate, ceea ce constituie un nivel de îndeplinire a planului controalelor în proporție de 92,16%, iar **276** controale nu au fost inițiate. Totodată, au fost efectuate și **462** controale inopinate.

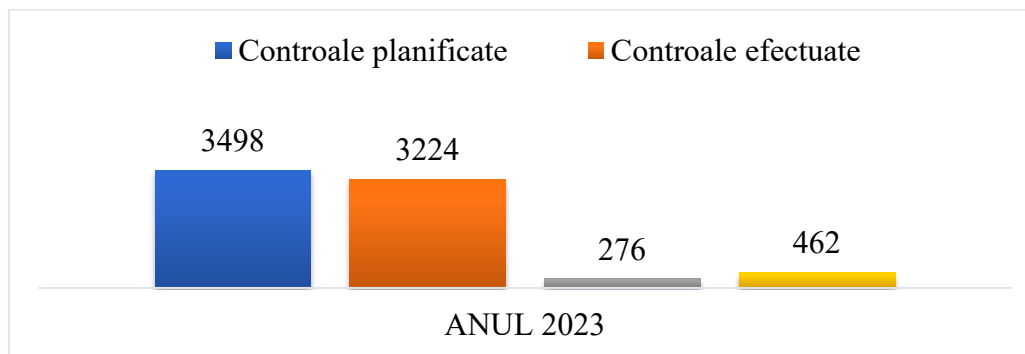

Figura 4

Diagrama controalelor planificate și inopinate asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător

Tabelul 4

Prezentarea datelor referitor la planificarea controalelor asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător în anul 2023

Anul	Nr. instituțiilor planificate	Nr. controalelor planificate
2023	1816	3498

Totodată, în anul 2023 Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a eliberat **135 045** acte permissive, conform nomenclatorului aprobat prin Legea nr.160 din 27.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. Din acestea: **73 303** certificate sanitar-veterinare; **74** extrase privind înregistrarea depozitelor pentru păstrarea PUFF; **1266** certificate de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor; **6 479** autorizații sanitar-veterinare pentru mijloace de transport; **110** certificate de înregistrare a produsului farmaceutic de uz veterinar; **1 489** autorizații sanitar-veterinare de funcționare; **42 103** certificate fitosanitare pentru export și reexport; **2 804** certificate de inofensivitate pentru produsele alimentare, inclusiv cele ambalate; și **7 417** certificate de inspecție.

În conformitate cu prevederile art.26 din Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor, Agenția, în calitate de punct național de contact al Sistemului Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) pe parcursul anului 2023 Agenția a recepționat 21 notificări RASFF, în baza cărora inspectorii Agenției au efectuat controale inopinate la obiecte de control.

În temeiul art.17 al Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, în anul 2023, Agenția a planificat 86 controale comune cu alte entități cu funcție de control. Numărul și obiectele supuse controalelor comune, în fiecare an, este generat în SIA RSC în urma contrapunerii planurilor de control a tuturor entităților.

Controalele comune cu alte entități cu funcție de control pentru anul 2023

Denumirea entității	Număr de controale
ANSP	9
ANSP, AST	2
APCSP	3
APCSP, AST	1
AST	18
IPM	52
IPM, AST	1
Total	86

Urmare a controalelor efectuate pe parcursul anului 2023 subdiviziunile teritoriale (cu statut de direcții) au aplicat **3 749** sancțiuni contravenționale sub formă de amendă în sumă totală de **8 720 662 MDL**. Din acestea au fost achitate amenzi în sumă totală de **4 154 116 MDL**. Adițional la procesele-verbale cu privire la contravenție au fost întocmite **351** planuri de remediere.

1.4. Conținutul și formatul raportului

Deși, prevederile Regulamentului Uniunii Europene(CE) nr.882/2004(abrogat din 2019 în Uniunea Europeană prin Regulamentul (UE) 625/2017), la care este armonizată Legea 50/2013 nu se aplică și controalelor privind sănătatea plantelor, controalelor oficiale ale produselor de protecție a plantelor la comercializare și utilizare, precum și celor referitoare de calitatea produselor de protecție a plantelor, Regulamentul solicită să se includă în planul național de control măsuri referitoare la aceste subiecte. Astfel, atât Planul Național Multianual de Control pentru 2023-2026 cât și raportul pentru anul 2023 reflectă activitatea pe toate domeniile de activitate ale Agenției.

Având în vedere că PNMC este un document strategic și oferă orientări pentru prevederile planurilor de control anuale, raportul anual a fost elaborat reieșind din sarcinile concrete prevăzute pentru anul 2023 în planuri naționale aprobate de Guvern și Programele/planurile de control și monitorizare, Planul de acțiuni al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor pentru anul 2023, aprobate prin acte administrative interne de către managementul de vârf al Agenției.

Astfel, pornind de la principiile comune și aspectele specifice ale domeniilor, activitatea de control oficial, desfășurată de către Agenție a avut ca scop verificarea respectării legislației aplicabile, cât și întreprinderea acțiunilor de eliminare sau micșorarea nivelului riscului produselor alimentare pentru viața și sănătatea consumatorilor până la limite acceptabile.

1.5. Modificări în structura și atribuțiile Agenției. Modificări aplicate PNMAC

Urmare a aprobării Ordinului directorului general nr.567 din 29.12.2023 cu privier la aprobarea Planului de acțiuni al Agenției pentru anul 2024⁴, au fost actualizate obiectivele sectoriale. Astfel, PNMAC pentru 2023-2026 va fi modificat la **Capitolul 2. Strategii și context prin includerea obiectivelor:**

⁴ Ordinului directorului general nr.567 din 29.12.2023 cu privier la aprobarea Planului de acțiuni al Agenției pentru anul 2024
https://ansa.gov.md/uploads/files/Planuri%20de%20activit%C4%83%C8%9Bi/2024/Ordinul%20nr_657%20din%2029_12_2023%20anexa1%20tab_1%20si%20tab_2.pdf

Obiectiv sectorial nr.1 Asigurarea unui nivel înalt al siguranței alimentelor de la producerea materiilor prime până la distribuirea alimentelor către consumator și accesului consumatorilor la alimente inofensive prin stabilirea unui lanț alimentar sigur și reducerea numărului cazurilor de boli cauzate de consumul alimentelor;

Obiectiv sectorial nr.2 Asigurarea și menținerea protecției, sănătății și bunăstării animalelor prin monitorizarea salubrității și inofensivității hranei pentru animale, supravegherea utilizării medicamentelor de uz veterinar, monitorizarea și controlul bolilor și a trasabilității animalelor în raport cu creșterea animalelor;

Obiectiv sectorial nr.3 Asigurarea conformității sănătății plantelor, semințelor și a materialului săditor prin organizarea activităților de profilaxie, monitorizare și de control în domeniul fitosanitar pentru dezvoltarea unui sistem agricol competitiv la nivel național și internațional

Obiectiv sectorial nr.4 Asigurarea reducerii riscurilor pentru sănătatea publică, siguranța alimentelor, utilizatori și mediul înconjurător prin supravegherea calității și utilizării produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților;

Obiectiv privind cooperarea internațională și integrarea europeană nr.5 Asigurarea implementării obiectivelor de cooperare internațională și a angajamentelor reciproce dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, inclusiv a criteriilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, precum și dezvoltarea relațiilor de cooperare cu organizațiile internaționale de profil;

Obiectiv privind dezvoltarea instituțională și a sistemului de control intern managerial nr.6 Consolidarea capacităților administrative și implementarea eficientă a managementului calității, asigurarea cerințelor de transparență, consultanță și cooperare cu instituțiile statului, organizații guvernamentale/nonguvernamentale, asociații publice și private, prin aplicarea și dezvoltarea sistemului de control intern managerial în cadrul Agenției.

La fel, urmare a aprobării Hotărârii Guvernului nr.1031/2023 cu privire la aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2024-2026⁵ urmează a fi actualizate acțiunile prioritare pentru perioada 2024-2026.

Începând cu anul 2022, Agenția, aplică Procedura Specifică PS/SA-MSD-08/01 „Desemnarea laboratoarelor care pot efectua analiza probelor prelevate în cadrul controlului oficial privind sănătatea animalelor, plantelor, siguranța alimentelor de origine animală și nonanimală și hrana pentru animale”. Procedura stabilește cerințele și criteriile aplicate de anual de Agenție pentru selectarea Laboratoarelor în vederea implementării Programului național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar. Urmare a experienței de implementare a procedurii de desmenare a Laboratoarelor, în cadrul Grupului de lucru pentru desemnarea laboratoarelor a fost decisă modificarea Procedurii PS/SA-MSD-08/01 și a PNMAC 2024-2027 la **Capitolul 3. Cadrul structural instituțional privind controalele oficiale**, pct. 3.6.2. Selectarea și desemnarea laboratoarelor implicate în controlul oficial.

Urmarea aprobării Hotărârii de Guvern nr.790/2023 cu privire la aprobarea Planului de gestionare a crizelor în domeniul siguranței produselor alimentare și a hranei penru animale, care abrogă Hotărârea Guvernului nr.680/2018, **PNMAC 2023-2026 se va modifica la Capitolul 15 Gestionarea Crizelor.**

⁵ Hotărârea de Guvern nr.1031/2023 cu privire la aprobarea Planului național de dezvoltare pentru anii 2024-2026 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141019&lang=ro

CAPITOLUL 2. Implementarea Planului Național Multianual de Control în anul 2023

2.1 Sistemul de control în domeniul sanitar-veterinar

Raportarea controalelor oficiale

La nivelul unităților/exploatațiilor în care sunt menținute animale de fermă se realizează anual controale oficiale, efectuate în conformitate cu prevederile Legii nr.50/2013 *cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor* și a Legii nr.131/2012 *privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător*, frecvența de efectuare a acestora fiind stabilită în baza unor factori de risc asociați fiecărei categorii de unitate supusă controlului sanitar - veterinar.

Inspectorii din STSA, în anul 2023, au supus controlului oficial toate tipurile de unități: ferme de animale, ferme de carantină, tabere de vară, stâne, târguri de animale, gospodării individuale, grădini zoologice, canise, magazine pentru comercializarea animalelor, menajerii, mijloace de transport implicate în transportul animalelor vii.

Astfel, activitatea privind controalele oficiale efectuate pentru verificarea prevederilor legislative din domeniul sanitar-veterinar a contribuit la atingerea unui nivel ridicat de protecție a vieții și sănătății consumatorilor, la apărarea sănătății și bunăstării animalelor precum și la protecția mediului.

Tabelul 6

Rezultatele controalelor oficiale în domeniul sanitar-veterinar

Controale planificate efectuate 2022	Număr de operatori 2023	Controale planificate efectuate 2023	Controale inopinate efectuate 2022	Controale inopinate efectuate 2023
754	743	984	343	574

Implementarea Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om pentru anul 2023

Programul prevede acțiuni sanitar - veterinare de combatere și profilaxie a bolilor la animale domestice și sălbatice pentru anul 2023 a fost aprobat prin Ordinul Agenției nr.474/2022 în conformitate cu prevederile alin.(2), art.29 al Legii nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară.

Scopul programului: controlul și combaterea bolilor la animale, înlăturarea posibilităților de transmitere a bolilor cu caracter zoonotic. Aceste acțiuni sunt în scopul garantării principiilor „*De la furcă la furculiță*” și principiului „*One Health*”. Aplicarea unui astfel de Program este imperativ astfel încât să fie asigurat animalelor fie celor agricole, sălbatice sau de companie și agrement, condiții de sănătate și bunăstare, care ulterior se pot răsfrânge în sens pozitiv asupra sănătății umane, economiei republicii, principiilor morale și a mediului înconjurător.

Informația privind îndeplinirea Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenirea transmiterii bolilor de la animale la om pentru anul 2023 se prezintă în următorul tabelul 6.

Îndeplinirea programelor de monitorizare

<i>N/o</i>	<i>Denumirea programului național</i>	<i>Nr. de vaccinări/probe/masuri realizate 2021</i>	<i>Nr. de vaccinări /probe/ masuri realizate 2022</i>	<i>Nr. de vaccinări /probe/ masuri realizate 2023</i>	<i>Nr. de vaccinări /probe pozitive 2021</i>	<i>Numărul de vaccinări /probe pozitive 2022</i>	<i>Nr. de vaccinări /probe pozitive 2023</i>
1.	Vaccinări conform Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om, aprobat prin Ordinul nr.390 din 09.11.2020	1787975	556666	379592	-	-	-
2.	Cercetări conform Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, și prevenirea a transmiterii bolilor de la animale la om, aprobat prin Ordinul nr.390 din 09.11.2020	378945	95104	72487	137	39	90
3.	Programul National de control al <i>Salmonellei</i> control oficial,	187	254	117	-	1	3

aprobat prin Ordinul nr.281 din 04.07.2019							
---	--	--	--	--	--	--	--

Programul strategic în anul 2023 a fost îndeplinit în proporție de 33%, cercetări conform programelor au fost realizate mai puține, neconformitățile probelor prelevate reies din particularitățile morfologice ale acestora și prelevări de noi probe implică cheltuieli suplimentare.

Cuantumul probelor neconforme se încadrează în limitele admisibile, marja respectivă fiind până la 0,05%.

Pentru anul 2024 se propune de intensificat supravegherea pentru pesta porcină africană la porcii din gospodăriile private și mistreți precum și intensificarea supravegherii pasive a efectivelor de păsări la Influența Aviară și Boala de Newcastle, dar și potențarea supravegherii active a rabiei.

De asemenea se propune drept obiectiv nou implementarea unui program de monitorizare a anemiei infecțioase la cabaline, în contextul obținerii dreptului de participare la competițiile sportive în spațiul UE conform normelor de certificare aprobate prin *Hotărârea de Guvern nr.882/2015 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind cerințele de sănătate și certificarea sanitar-veterinară la admiterea temporară a cailor înregistrați.*

Analizând datele referitoare la acțiunile de supraveghere sanitar-veterinare a bolilor înalt contagioase deducem că cea mai mare pondere este pentru supravegherea la influența aviară fapt ce este în concordanță cu necesitățile dictate de situația epizootică în regiune. Cea mai mică pondere o deține supravegherea la Febra Aftoasă datorată faptului că Republica Moldova este liberă de această boală din anul 2009 fapt recunoscut oficial de către Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor.

Analizând îndeplinirea acțiunilor de supraveghere sanitar-veterinară a bolilor contagioase concluzionăm că cel mai mare volum de acțiuni l-a constituit screening-ul la Bruceloză și Leucoza Enzootică Bovină și Pesta Porcină Africană, Influența Aviară etc., boli strategice importante pentru statutul de sănătate al animalelor pentru comerțul intern și extern cu acestea sau produse obținute de la ele, însă care nu a atins cifrele planificate datorită descreșterii numărului de animale, precum și angajării tardive a medicilor/ felcerilor veterinari în cadrul circumscripțiilor sanitar veterinară urmare a reformelor inițiate.

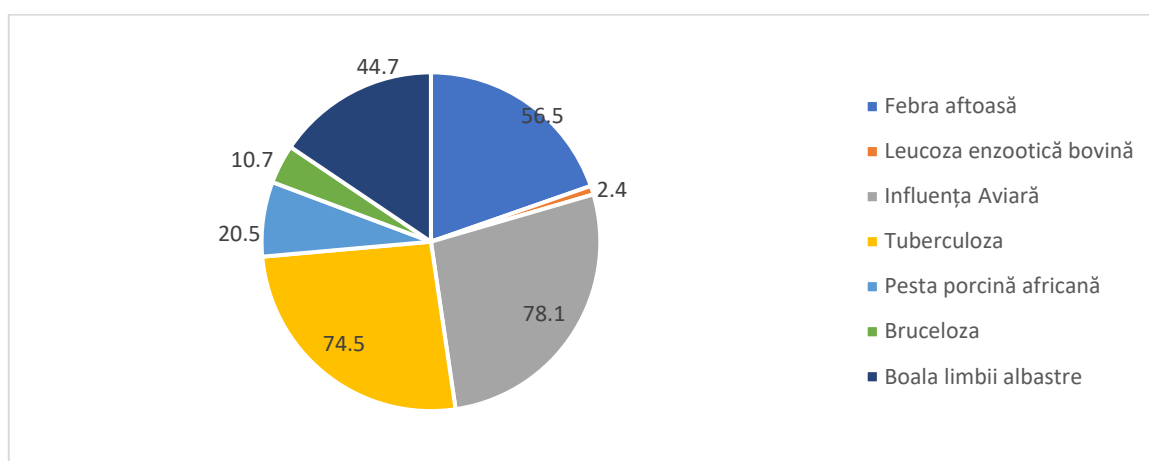

Figura 5
Îndeplinirea programelor de monitorizare a bolilor la animale

Controlul zoonozelor este un obiectiv primordial al Agenției, astfel din diagrama de mai sus observăm că în mare parte obiectivele stabilite au fost îndeplinite în proporții situate între 10,7% și 78%.

Bolile cu caracter zoonotic, vor continua să rămână strategice reieșind din riscurile majore pe care le prezintă pentru societate și în deosebi tuberculoza incidența căreia este destul de înaltă în rândul populației umane.

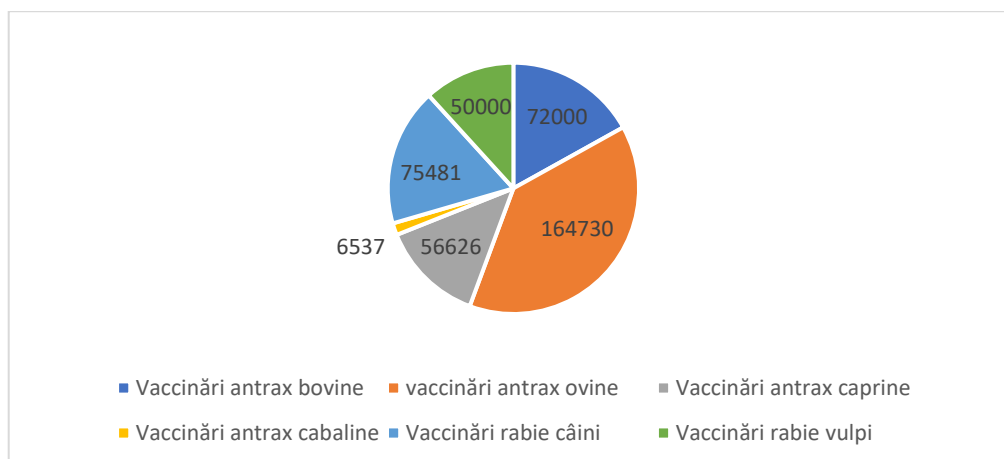

Figura 6
Numărul vaccinărilor efectuate pe parcursul anului 2023

Aplicarea vaccinărilor ca măsură de profilaxie specifică este esențială în controlul bolilor la animale, astfel pe parcursul anului 2023 au fost supuse vaccinărilor animalele susceptibile și expuse riscului anumitor boli.

În anul 2023, Planul măsurilor de supraveghere, control și eradicare a rabiei la vulpi în Republica Moldova pentru anii 2019–2023 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.185/2019, a avut continuitate prin desfășurarea vaccinării antirabice manuale în campania de toamnă.

Este de menționat că acest Plan este susținut de România și cofinanțat de Uniunea Europeană.

Principalul obiectiv al Programului este diminuarea progresivă a rabiei în Republica Moldova până la obținerea statutului de țară liberă până în anul 2025, în acest sens sunt acordate fonduri financiare de Uniunea Europeană pentru eradicarea rabiei prin Decizia Grant SANTE/VP/2018/RO/SI2.774145, cofinanțarea fiind extinsă pe întreg teritoriul țării.

Cele mai multe cazuri de rabie au fost înregistrate la bovine (6), câini (9), vulpi (3) pisici (4) caprine (1) dar și jder (1).

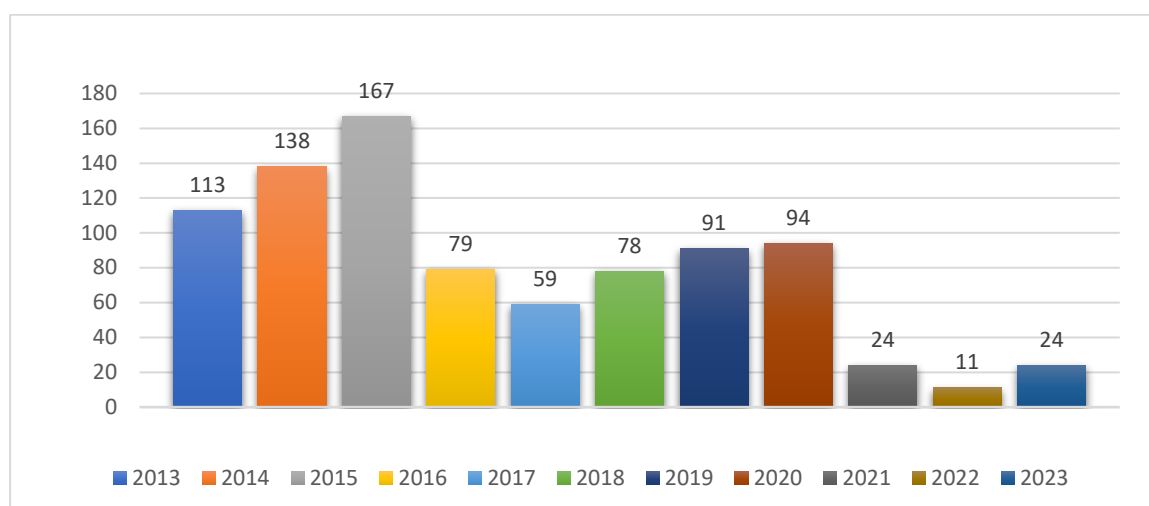

Figura 7
Numărul cazurilor de rabie la animale înregistrate în Republica Moldova pentru anii 2013-2023

În anul 2023 au fost înregistrate 18 focare de PPA la porci domestici, fiind nimiciți 6511 porci, în contextul unei situații epizootice destul de precare în mai multe țări din regiune.

Toate focarele înregistrate au fost notificate către Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (WOAH) în conformitate cu procedurile de notificare stabilite, dar și către DG SANTE prin intermediul sistemului informațional ADIS.

Tabelul 8

Evoluția focarelor de Pestă porcină africană la porci domestici în Republica Moldova, anul 2023

Nr.	Localitatea	Confirmarea	Nr. de porci morți/nimiciți
1.	Drochia, s. Mîndîc	12.01.2023	120
2.	Drochia, s. Mîndîc	15.01.2023	3
3.	Florești, s. Cuhureștii de sus	20.01.2023	4
4.	Leova, s. Tomai	07.02.2023	2
5.	Leova, s. Tomai	09.02.2023	2
6.	Leova, s. Tomai	10.02.2023	2
7.	Leova, s. Covrului	14.02.2023	1
8.	Leova, s. Tomai	22.02.2023	1
9.	Edineț, s. Gordineștii Noi	24.02.2023	2
10.	Criuleni, s. Mășcăuți	07.03.2023	36
11.	Criuleni, s. Mășcăuți	10.03.2023	11
12.	Ungheni, s. Costiuleni	13.03.2023	2
13.	Ungheni, s. Costiuleni	13.03.2023	1
14.	Soroca, s. Oclanda	19.03.2023	147
15.	Ungheni, s. Petrești	31.07.2023	6085
16.	Cahul, s. Cîslița Prut	31.07.2023	12
17.	Cahul, s. Ursoaia	02.08.2023	77
18.	Cahul, s. Vadul lui Isac	18.08.2023	3

Tabelul 9

Evoluția focarelor de Pestă porcină africană la mistreți în Republica Moldova, anul 2023

Nr.	Localitatea	Confirmarea	Nr. de mistreți morți/nimiciți
1.	Briceni, s. Drepcăuți	28.01.2023	1
2.	Ungheni, s. Buzduganii vechi	07.03.2023	3
3.	Ungheni, s. Valea mare	16.03.2022	10
4.	Ungheni, s. Valea mare	23.03.2023	4
5.	Ungheni, s. Valea mare	29.03.2023	2
6.	Cantemir, Codrii Tigheci	28.04.2023	1

În prezent, Republica Moldova se află într-o zonă cu risc foarte sporit al virusului PPA, din cauza evoluției bolii în mai multe țări din regiune, în deosebi la mistreți.

În scopul trasării unei strategii coerente de profilaxie și combatere a PPA a fost implementat Programul multianual de supraveghere, prevenire și control al pestei porcine africane în Republica Moldova pentru anii 2022-2024 aprobat prin Ordinul Agenției nr.115/2022 care prevede o serie de acțiuni specifice și nespecifice de profilaxie și combatere a PPA, axate în deosebi pe supravegherea pasivă și după caz activă a efectivelor de porci domestici și mistreți. În scopul prevenirii răspândirii PPA pe teritoriul Republicii Moldova, a fost aprobat Ordinul Agenției nr.233 din 13.07.2022 cu privire la aplicarea restricțiilor sanitar-veterinare de mișcare a porcilor din exploatațile non profesionale către abatoare, puncte de sacrificare, piețe de animale.

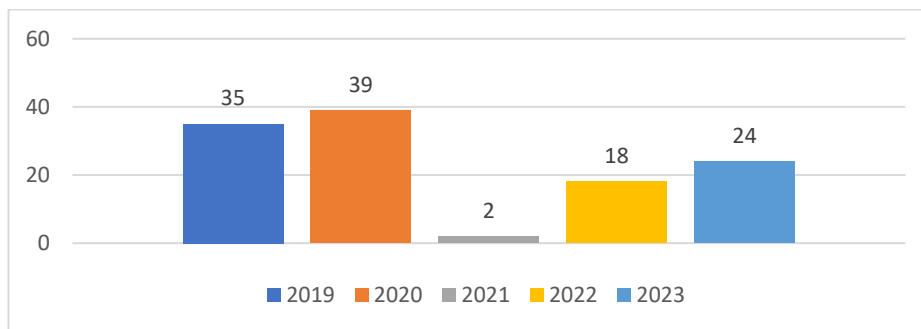

Figura 8
Evoluția focarelor de pestă porcină africană în ultimii 5 ani

Tabelul 10

Supravegherea peștei porcine africane la mistreți

	Tip de supraveghere (activă (animale vâdate) sau pasivă (mistreț găsit mort))	Numărul de mistreți sălbatici eșantionați	Numărul de PCR efectuate	Număr de PCR pozitive	Numărul de ELISA efectuate	Număr de ELISA pozitive
Total cercetări	Activă			0		0
	Pasivă	79	79	6	5	-

Concluzii privind eficacitatea controalelor:

În cursul anului 2023, principalele activități sanitar-veterinare desfășurate de către medicii veterinari din STSA pe domeniul sănătății animalelor au fost îndeplinite sub indicatorii planificați. Au fost efectuate acțiuni de verificare a modului de aplicare și realizare a Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale și prevenirea transmiterii bolilor de la animale la om. De asemenea, în contextul evoluției a 24 focare de PPA pe teritoriul Moldovei, medicii veterinari, au analizat și monitorizat permanent eventualele riscuri ce puteau să apară.

La întocmirea planului de control pentru anul 2023 au fost evidențiate aceleași criterii de stabilire a frecvenței controalelor la nivelul unităților supuse controlului sanitar-veterinar pentru a se verifica conformitatea cu cerințele specifice bunăstării și protecției animalelor. Urmare a analizării rezultatelor controlului oficial s-a concluzionat că, sistemul de control asigură verificarea unui procent însemnat de unități și deținători de animale care practică activitatea de întreprinzător din domeniu, creșterea numărului exploatațiilor verificate fiind determinată și de numărul fermierilor care se supun astfel controalelor conform Legii nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor.

Analiza neconformităților identificate în timpul controalelor efectuate, a constatat că acestea țin în continuare de menținerea necorespunzătoare a evidențelor obligatorii la nivelul exploatațiilor de animale, a transportatorilor și a mijloacelor de transport de animale vii.

În anul 2023, la fel ca și în anul 2022, ponderea cea mai mare a fost înregistrată pentru neconformitățile privind menținerea necorespunzătoare și incompletă a evidențelor. Statistica rezultatelor controalelor din ultimii cinci ani la nivelul exploatațiilor comerciale a evidențiat o scădere a numărului de neconformități înregistrate în condițiile în care nu s-au înregistrat modificări majore la nivelul unităților incluse în catagrafie. În consecință și numărul sancțiunilor aplicate a fost mai redus față de anii precedenți.

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/măsuri întreprinse	Nr. în anul 2022	Nr. în anul 2023	Notă
1.	Prescripții emise	357	760	
2.	Procese-verbale de sancționare	110	782	
3.	Suspendare activități	15	0	Conform Legii nr.221/2007

Din anul 2023, se asigură protecția animalelor și în exploatațiile non-profesionale prin implementarea identificării gratuite a animalelor din exploatațiile non-profesionale și asigurarea trasabilității acestora.

Propuneri pentru anul 2023:

- aplicarea și respectarea normelor sanitar-veterinare privind sănătatea, bunăstarea, biosecuritatea, identificarea și trasabilitatea animalelor;
- punere în aplicare a Programului acțiunilor strategice de supraveghere, profilaxie și combatere a bolilor la animale, de prevenire a transmiterii bolilor de la animale la om pentru anul 2024;
- identificarea gratuită a animalelor din exploatații non-profesionale;
- eliminarea curenților sistemului de identificare și trasabilitate a animalelor;
- implementarea Planului măsurilor de supraveghere, control și eradicare a rabiei la vulpi în Republica Moldova;
- fortificarea sistemului de notificare prin implementarea unor sisteme informaționale;
- evaluarea exploatațiilor non profesionale de păsări și menținerea evidenței acestora;
- implementarea și punerea în aplicare a sistemului informațional integrat „e-ANSA” care include SIA RSA, SIA MMSVS, SIA LIMS și Portalul Public.

2.2 Sistemul de supraveghere zootehnică

Fundamentul legal privind controlul oficial în domeniul zootehniei o constituie Legea zootehniei nr.213 din 21/2022 conform căreia, controlul oficial în acest domeniu este efectuat de către Agenție (inspectorii în domeniul zootehniei).

Legea nr.213/2022 prevede crearea prin metoda de recunoaștere a societăților de ameliorare și exploatațiilor de ameliorare și a fermelor zootehnice de prăsilă. Această metodă va fi realizată prin procedura de notificare a Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, în calitate de autoritate competentă, privind intenția de asociere a deținătorilor de animale și de creare a unei societăți de ameliorare pe o anumită rasă/rase de animale din aceeași specie (bovine, ovine, porcine și ecvidee).

Legea nr.70/2006 a apiculturii prevede supravegherea și controlul sanitar-veterinar al activității în apicultură pe întreg teritoriul țării ce constituie crearea de condiții pentru creșterea cantității și îmbunătățirea calității producției apicole.

Raportarea controalelor oficiale

În perioada anului 2023, inspectorii în domeniul zootehniei au întreprins 250 controale la fermele zootehnice situate în extravilan inclusiv fermele de diferite specii atestate în categoria de prăsilă, prisăci apicole

Rezultatele controalelor oficiale

Controale efectuate (planificat) 2022	Controale efectuate (planificat) 2023	Controale efectuate (inopinate) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2023
9373	110	243	15

Desfășurarea controalelor oficiale la fermele zootehnice situate în extravilan (bovine, porcine, ovine, cabaline, păsări și prisăci apicole) au fost efectuate în baza planului de acțiuni al Agenției. În rezultatul controalelor efectuate se menționează tendința de îmbunătățire a respectării normelor tehnologice de întreținere a animalelor de toate speciile la fermele zootehnice ce duce la obținerea produselor de o calitate mai înaltă.

La stupinele apicole controalele sunt efectuate cu acordarea consultațiilor deținătorilor apicoli pe problemele zooveterinare de creștere, ameliorare, exploatare rațională a albinei melifere, obținerii produselor apicole calitative cât și polenizarea florei entomofile, deasemenea au fost oferite consultații privind obligativitatea înregistrării în sistemul informațional „BeeProtect”. Controalele inopinate în ramura apicolă sunt petrecute la solicitarea pașaportizării prisăcilor, petițiilor parvenite de la cetățeni cât privește amplasarea prisăcilor la pastoral cât și în localități.

Totodată cât privește activitatea în apicultură au fost înregistrate și emise pașapoarte al stupinei în anul 2023, pentru 390 de stupine și în anul 2022, pentru 308 de stupine, în același timp fiind evaluate și eliberate certificate de rasă pentru măci de albine la realizare de la stupinele atestate în categoria de prăsilă în anul 2023 -7158 buc și în anul 2022 -5435 buc.

Agenția este parte a Consiliilor consultative ce țin de domeniul zootehnic în incinta Ministerului Agriculturii și Industrii Alimentare, astfel a fost asigurată participare la 7 intruniri.

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2022	Nr. în 2023
1.	Prescripții emise	110	110
2.	Procese verbale de sancționare	29	12

Analiza neconformităților

În rezultatul controalelor efectuate la fermele zootehnice în 2023 au fost depistate încălcări ale actelor legislative și normative în domeniul zootehniei. Majoritatea încălcărilor țin de următoarele probleme:

- încălcarea normelor de menținere a animalelor conform cerințelor zooveterinare, evidența la un nivel scăzut;
- furajarea animalelor, rațiile de furajare nebalansate, cantitativ și calitativ;
- neînregistrarea prisăcilor la primărie la pastoral, lipsa de contracte cu deținătorii terenurilor;
- nerespectarea cerințelor legislative pentru protecția în apicultură (folosirea pesticidelor și insecticidelor la prelucrarea culturilor agricole).

Acțiuni întreprinse pentru soluționarea neconformităților.

Ca rezultat în perioada respectivă au fost lichidate încălcări depistate urmare a controalelor efectuate de către inspectorii în domeniul zootehniei.

Acțiuni pentru îmbunătățirea performanțelor

Inspectorii în domeniul zootehniei au acordat ajutor practic consultativ, recomandări, persoanelor juridice, fizice privind aplicarea legislației în domeniu, cât și tehnologiilor avansate moderne în ramură ce duc la sporirea productivității animalelor și eficacității în domeniu.

2.3 Sistemul de control al medicamentelor de uz veterinar

Baza legală pentru efectuarea controlului oficial în unitățile care operează cu medicamente de uz veterinar o constituie Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Legea nr.119/2018 cu privire la medicamentele de uz veterinar și Hotărârea Guvernului nr.696/2020 cu privire la aprobarea Cerințelor privind dotarea și exploatarea unităților autorizate pentru deținerea, distribuția și eliberarea medicamentelor de uz veterinar.

Tabelul nr.14

Rezultatul controalelor oficiale

N/o	Tipul unității	Număr unități 2022	Număr unități 2023	Controale planificate efectuate 2022	Controale planificate efectuate 2023	Controale inopinate efectuate 2022	Controale inopinate efectuate 2023
1.	Farmacie veterinară	251	240	187	197	113	49
2.	Depozit farmaceutic veterinar	44	43	25	36	3	18
3.	Fabrică de producere a medicamentelor de uz veterinar	4	4	3	3	-	-
4.	Clinică/cabinet veterinar	65	77	22	36	13	21
5	Unitate de transport al medicamentelor de uz veterinar și al altor produse de uz veterinar						6
Total		364	364	237	272	129	94

Analiza cifrelor prezentate în tabel:

Pe parcursul anului 2023, inspectorii STSA, după caz cu participarea inspectorilor din Direcția control medicamente de uz veterinar și hrană pentru animale, au efectuat 366 controale planificate și inopinate la unitățile farmaceutice veterinare care fabrică, depozitează/distribuie, comercializează și utilizează medicamente de uz veterinar.

Din totalul de 94 controale inopinate efectuate pe parcursul anului 2023, 92 controale au fost efectuate la solicitarea agenților economici, alte 2 controale inopinate au fost efectuate, în baza petițiilor (la farmaciile veterinare).

Neconformități identificate:

- Distribuirea și comercializarea medicamentelor de uz veterinar neînregistrate în Registrul de Stat a medicamentelor de uz veterinar;
- În unitate nu se dețin și nu se completează: Registrul de evidență a prescripțiilor; Registrul de gestiune al medicamentelor de uz veterinar; Înregistrări ale datelor de temperatură și umiditate din oficiu și depozit;

- Unitatea nu respectă restricțiile de eliberare a unor medicamente de uz veterinar care au ”regim special” cu prescripție veterinară (pentru produsele destinate animalelor de la care se obțin alimente);
- Mijloacele de măsurare utilizate (termometre, psihrometre, cântare etc.) nu sunt supuse controlului metrologic;
- În unități este prezent personal cu studii medii în medicină veterinară, care își desfășoară activitatea fără prezența și supravegherea medicului veterinar cu studii superioare.

Tabelul nr.15

**Prescripțiile, recomandările înaintate
în baza constatărilor și sancțiunile stabilite în urma controlului**

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2022	Nr. în 2023
1.	Prescripții emise	98	40
2.	Procese-verbale de contravenție	52	23
3.	Planuri de remediere	0	20

Tipurile de acțiuni

De sancționare

Urmare a controalelor, în cazul constatărilor neconformităților:

- minore – au fost emise prescripții pentru înlăturarea neconformităților;
- grave – au fost întocmite planuri de remediere;
- foarte grave - s-au aplicat sancțiuni contravenționale

Pentru a constata starea ulterioară a înlăturării neconformităților s-au efectuat controale repetate.

Acțiuni pentru îmbunătățirea performanțelor structurii de control

- ❖ În anul 2023 a fost stabilită modalitatea de monitorizare eficientă a controlului asupra loturilor de medicamente de uz veterinar importate și fabricate autohton, prin obligativitatea raportării acestor acțiuni anterior acțiunii de import sau plasării pe piață a celor fabricate autohton (Ordinul Agenției nr.86/2022 și Ordinul Agenției nr.293/2022).
- ❖ Implementarea Programului de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2023.
- ❖ Elaborarea și implementarea Programului național de monitorizare reziduuri în partea ce ține de monitorizarea acestora la animale vii.
- ❖ S-a îmbunătățit baza de date privind Registrul de stat al medicamentelor de uz veterinar din Moldova.
- ❖ Urmare a modificării cadrului legal, s-au operat modificări la toate listele de verificare conform domeniului, respectiv a fost aprobat Ordinul MAIA nr.57 din 27.06.2023 cu privire la aprobarea listelor de verificare pentru domeniile de control ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.
- ❖ Pe parcursul anului 2023, a fost revizuită ”Procedura specifică de control al farmaciilor veterinare”.
- ❖ Urmare a aprobării Ordinului MAIA cu nr. 57 din 27.06.2023 cu privire la aprobarea listelor de verificare pentru domeniile de control ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, s-a elaborat și aprobat lista de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de asistență medicală veterinară.
- ❖ În scopul executării obiectivului de informare și școlarizare a sectorului privat (fabricanți, distribuitori și comercianți de medicamente de uz veterinar, unități ce practică asistență veterinară, crescători profesioniști de animale etc.) ce operează cu antibiotice au fost repartizate materiale informative (postere, pliante, buletine informative), pentru grupuri țintă (subdiviziuni teritoriale pentru siguranța alimentelor, medici veterinari de liberă practică, farmaciști, deținători de ferme și proprietari de animale);
- organizat un comunicat de presă care a fost publicat pe site-ul Agenției;
- organizată o conferința de presă cu mass-media privind fenomenul de rezistență la antibiotice.

Realizarea programului de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar

Denumirea programului	Nr. de probe/măsurile planificate 2023	Nr. de probe/măsurile planificate 2022	Nr. de probe/măsurile realizate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
Programul de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar, aprobat prin Ordinul Agenției nr.12 din 18.01.2023	85/170	92/184	61/122	59/118	0	0

Probele prelevate de către inspectorii subdiviziunilor teritoriale și colaboratorii direcției au fost remise către laboratorul IP „Centrul Republican de Diagnostică Veterinară” în număr de **61 probe pentru 122 indicatori**.

Gradul de executare a Programului de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2023 a fost realizat la 72%. Neexecutarea deplină a programului se datorează faptului că unele medicamente de uz veterinar incluse în plan nu au putut fi identificate la fața locului de prelevare.

Prioritățile pentru anul 2024:

- ❖ Implementarea Programului anual de monitorizare a medicamentelor de uz veterinar pentru anul 2024;
- ❖ Identificarea posibilităților de testare la laboratoare externe a calității medicamentelor de uz veterinar considerate cu risc sporit;
- ❖ Acordarea suportului inspectorilor teritoriali în efectuarea controlului planificat la unitățile cu activități în domeniul farmaceutic veterinar.

2.4 Sistemul de control al hranei pentru animale și nutriția animalelor

Baza legală pentru controlul oficial al hranei pentru animale și nutriția animalelor o constituie Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstarea animalelor și Hotărârea Guvernului nr.910/2020 cu privire la aprobarea cerințelor sanitar-veterinare față de hrană pentru animale.

Rezultatele controalelor oficiale

Nr	Tipul unității	Număr unități 2022	Număr unități 2023	Controale efectuate (planificat) 2022	Controale efectuate (planificat) 2023	Controale efectuate (inopinat) 2022	Controale efectuate (inopinat) 2023
1	Fabrică de nutrețuri combinate (FNC)	23	21	11	34	3	7
2	Unitate de producere a hranei pentru animale fără utilizarea aditivilor (malaxor, moară);	57	62	40	38	8	3
3	Depozit angro de furaje	151	205	98	90	38	87

4	Unitate de comercializare a hranei pentru animale de interes economic	48	74	14	25	3	3
5	Unități de comercializare a hranei pentru animale de companie	198	208	48	32	4	15
	TOTAL	477	570	211	219	56	115

Analiza datelor prezentate în tabel

Pe parcursul anului 2023, inspectorii din subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor au efectuat 219 controale planificate la unitățile, ce desfășoară activități în domeniul hranei pentru animale (utilizează, fabrică, depozitează, distribuie și comercializează).

În anul 2023, se atestă creșterea numărului de controale inopinate, care au fost efectuate în baza cererilor parvenite de la agenții economici, pentru autorizarea/înregistrarea sanitară veterinară a activităților în domeniul hranei pentru animale, constituind în total 115 controale.

De asemenea, pe parcursul anului 2023 au fost efectuate 8 controale inopinate urmare a sesizărilor/plângerilor parvenite.

Tabelul nr.18

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2022	Nr. în 2023
1.	Prescripții emise	20	22
2.	Procese-verbale de sancționare	3	9
3.	Suspendare activități	14	7

Analiza neconformităților

Neconformități cel mai frecvent constatate sunt:

- etichetarea necorespunzătoare a hranei pentru animale;
- hrană pentru animale cu termen expirat;
- certificate metrologice expirate;
- nerealizarea acțiunilor de Dezinsecție, Dezinfecție, Deratizare;
- neimplementarea principiilor de bună practică de igienă și/sau HACCP;
- lipsa registrului de intrare a materiei prime;
- lipsa registrului de ieșire a hranei pentru animale;

Tipurile de acțiuni

De sancționare

În cazul neconformităților minore constatate, în urma controalelor, s-au acordat prescripții pentru înlăturare/termene de remediere ale neconformităților cu desfășurarea controalelor repetate, pentru a constata remedierea neconformităților. În cazul deficiențelor majore, au fost aplicate sancțiuni contravenționale cu emiterea prescripțiilor pentru înlăturare/termene de remediere ale neconformităților, precum și cu efectuarea controalelor repetate.

Acțiuni pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control

Urmare a modificării cadrului legal, s-au operat modificări la listele de verificare conform domeniului, aprobate prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.57 din 27.06.2023, care se aplică în cadrul controalelor de stat.

Pe parcursul anului 2023, au fost revizuite procedurile:

Procedura specifică: - Cod: PS/SV-FV-04/01 „Controlul unităților care depozitează/comercializează hrană pentru animale”.

Procedura specifică:- Cod: PS/SV-FV-05/01 „Prelevarea probelor de hrană pentru animale”.

Tabelul nr.19

Realizarea programelor naționale de monitorizare

Denumirea programului național	Nr. de probe /măsurile planificate 2023	Nr. de probe/ măsurile realizate 2023	Nr. de probe/ măsurile realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
Programul de stat de monitorizare a hranei pentru animale, aprobat prin Ordinul nr.11 din 18.01.2023	410	410	430	4	9

Pentru monitorizarea inofensivității hranei pentru animale, probele au fost prelevate și transmise prin intermediul inspectorilor subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor la laboratoarele:

- I.P „Laboratorul central Fitosanitar” - 70 probe;
- I.P „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate” - 210 probe;
- I.P „Centrul Republican de Diagnostică Veterinară” – 130 probe.

Programul de supraveghere a materialelor furajere pentru anul 2023 a fost realizat la nivel de 100%.

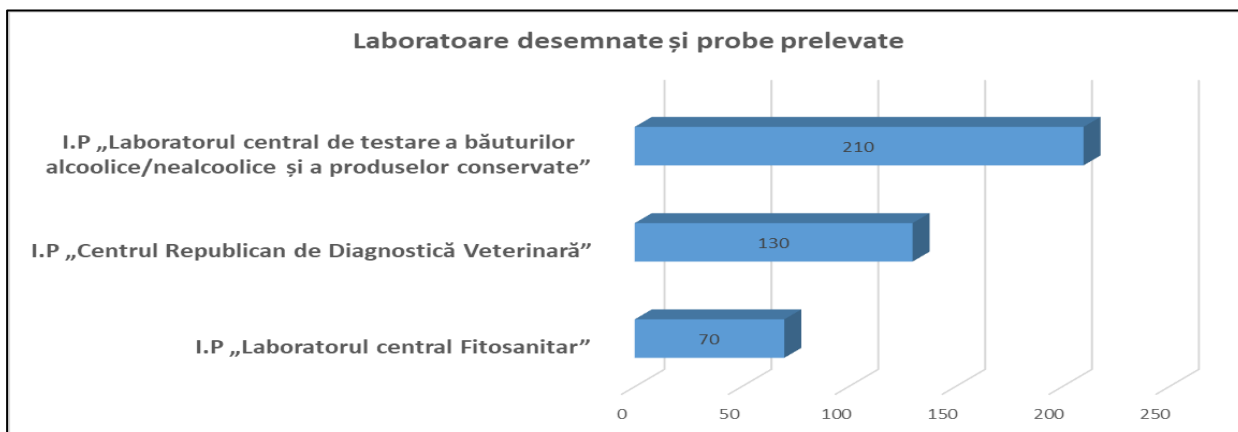

Figura 9

Laboratoare desemnate și numărul de probe prelevate pentru implementarea Programului de stat de monitorizare a hranei pentru animale

Analiza datelor prezentate:

În rezultatul implementării Programul de stat de monitorizare a hranei pentru animale, aprobat prin Ordinul nr.11 din 18.01.2023, în probele testate sau depistat depășiri de Limite Maxime Admisibile (LMA) stabilite prin Hotărârea Guvernului nr.910 din 16.12.2020 cu privire la aprobarea Cerințelor sanitar-veterinare față de hrană pentru animale. Neconformitățile au fost înregistrate la probele de hrană pentru animale prelevate din unitățile autorizate la indicii:

- Salmonella Enteriditis - STSA Telenești,

- Salmonella Enteriditis - STSA Vulcănești;
- Ochratoxina A – STSA Orhei;
- Aflatoxina A – STSA Cantemir.

Urmare a înregistrării depășirilor de Limite Maxime Admisibile (LMA), inspectorii responsabili pentru prelevarea probelor, au demarat anchete de serviciu la unitatea unde s-a depistat neconformitatea și întreprind următoarele măsuri pentru înlăturarea neconformităților:

- Stoparea producerii hranei pentru animale;
- Stoparea furajării animalelor din lotul neconform;
- Utilizarea condiționată sau nimicirea lotului neconform.
- Retragerea de pe piață;

Prioritățile controlului oficial pentru anul 2024

- Implementarea prevederilor Procedurii specifice: - Cod: PS/SV-FV-04/01 „Controlul unităților care depozitează/comercializează hrană pentru animale”.
- Implementarea prevederilor Procedurii specifice - Cod: PS/SV-FV-05/01: - „Prelevarea probelor de hrană pentru animale”.
- Acordarea suportului inspectorilor teritoriali pentru realizarea calitativă a controlului de stat planificat.

2.5 Sistemul de control al unităților de procesare a alimentelor de origine animală

Baza legală pentru efectuarea controalelor oficiale în domeniul fabricării produselor alimentare de origine animală o constituie Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor.

Tabelul 20

Rezultatele controalelor oficiale

Număr unități 2023	Număr unități 2022	Controale efectuate (planificate) 2023	Controale efectuate (planificate) 2022	Controale (inopinate) 2023	Controale (inopinate) 2022
1294	1349	1404	1358	336	321

Analiza rezultatelor controalelor:

Pe parcursul anului 2023 în totalul de 1294 de unități autorizate sanitar-veterinar au fost efectuate 1404 controale planificate și 336 controale inopinate.

Tabelul 21

Controale desfășurate în anul 2023 la obiecte de control

Nr. crt	Denumirea unităților	Unități autorizate total (nr.)	Autorizații de funcționare eliberate, (nr.)	Nr. unități inspectate în total	Planificate	Inopin ate
1.	Abatoare/puncte de sacrificare carne de ungulate domestice copitate	111	4	250	232	19
2.	Abatoare/puncte de sacrificare carne de pasăre și lagomorfe	40	4	100	88	12
3.	Unități de procesare a cărnii (produse din carne)	58	4	124	110	14
4.	Unități de procesare a cărnii (semifabricate și carne separate mecanic)	67	2	107	97	7
5.	Unități de procesare a laptelui	40	5	80	60	20
6.	Centre de colectare a laptelui	494	14	782	590	190
7.	Centre de sortare și ambalarea ouălor	17	1	22	18	4
8.	Unități de procesare/export a mierii și produselor apicole	30		21	21	
9.	Unități de procesare a peștelui	21	2	51	21	30
10.	Depozit cu condiții termice specifice de păstrare a produselor de origine animală	69	3	37	21	16
11.	Depozit de tip mixt pentru păstrarea produselor de origine animală și non animală	231		25	23	2
12.	Piețele agroalimentare	104	3	144	122	22
13.	Unități de prelucrare a subproduselor nedestinate consumului uman	12		1	1	
	TOTAL	1294	42	1744	1404	336

Tabelul 22

Realizarea programelor naționale de monitorizare

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe planificate 2023	Nr. de probe prelevate 2023	Nr. de probe prelevate 2022	Nr. de probe neconforme 2023	Nr. de probe neconforme 2022
1.	Planul de monitorizare a reziduurilor în produsele de origine animală pentru anul 2023, aprobat Ordinul nr.15 din 19 ianuarie 2023	813	809	1184	0	1
2.	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine animală, aprobat prin Ordinul nr. 14 din 19 ianuarie 2023	7173	6689	6677	86	120

Analiza datelor prezentate în tabel

Nivelul de implementare a Programului național este realizat în proporție de peste 96,1% .

Conform rezultatelor analizelor de laborator obținute de la I.P. „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”, „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare, SRL „Imunotehnomed” și alte laboratoare internaționale contractate au fost analizate **13073** mostre prelevate și depistate **86** probe neconforme (ceea ce reprezintă **0,65** %).

Tabelul 23

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2022	Nr. în 2023
1.	Procese verbale de sancționare	155	196
2.	Suspendare activității	103	108

Activitățile suspendate în anul 2023 a fost doar la cererea agentului economic în număr de 108 de cereri.

Date privind expertiza sanitar-veterinară a produselor de origine animală:

În urma supravegherii sanitar-veterinare în anul 2023 au fost supuse expertize sanitar-veterinare animale sacrificate/păsări, 17686294 capete etc:

- bovine sacrificate – 20359;
- ovine caprine –28046;
- cabaline – 107;
- suine –308289;
- pasări – 16128130;
- alte specii (iepuri)– 35506;

Produse neconforme care au fost retrase/nimicite:

- carne în cantitate de 32223,40 kg;
- subproduse în cantitate de 2283523,50 kg;

Certificarea oficială a producției

Toate produsele alimentare de origine animală destinate consumului uman sunt supuse certificării sanitar-veterinare. Certificarea sanitar-veterinară oficială pentru piața locală cuprinde efectuarea controlului veterinar, a investigațiilor de laborator și a altor măsuri sanitar-veterinare pentru stabilirea inofensivității produselor de origine animală în vederea protecției sănătății publice, cu eliberarea certificatelor sanitar-veterinare corespunzătoare de către medicii veterinari oficiali.

În cazul în care unitatea de procesare are un volum mare de operațiuni, eliberarea certificatelor sanitar-veterinare se face de către medicul veterinar de liberă practică împuternicit de ANSA. Ultimii pot elibera certificate doar pentru piața locală. Certificatele sanitare-veterinare pentru export se eliberează doar de către medicii veterinari oficiali desemnați din cadrul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor și coordonați cu direcția corespunzătoare de la nivelul central ANSA. Certificatele au forma F2.

Pe parcursul anului 2023 au fost eliberate 37290 certificate sanitar veterinar F2.

Tabelul 24

Detalii privind eliberarea certificatelor sanitare-veterinare

Nr/o	Subdiviziunea teritorială pentru Siguranța Alimentelor	Numărul de certificate eliberate
1.	Anenii Noi/Căușeni/Ștefan Vodă	6507
2.	Drochia/Rîscani/Soroca/Florești	6431
3.	Edineț/Briceni/Ocnița/Dondușeni	4582
4.	Orhei/Rezina/Telenești/Șoldănești	4099
5.	mun.Chișinău/Ialoveni/Strășeni/Criuleni/Dubăsari	3768
6.	Hîncești/Cimișlia/Basarabeasca/Leova	3265
7.	Comrat/Ceadr-Lunga/Vulcănești	3073
8.	Cahul/Taraclia/Cantemir	2106
9.	Ungheni/Nisporeni/Călărași	2271
10	mun.Bălți/Sîngerei/Glodeni/Fălești	1188

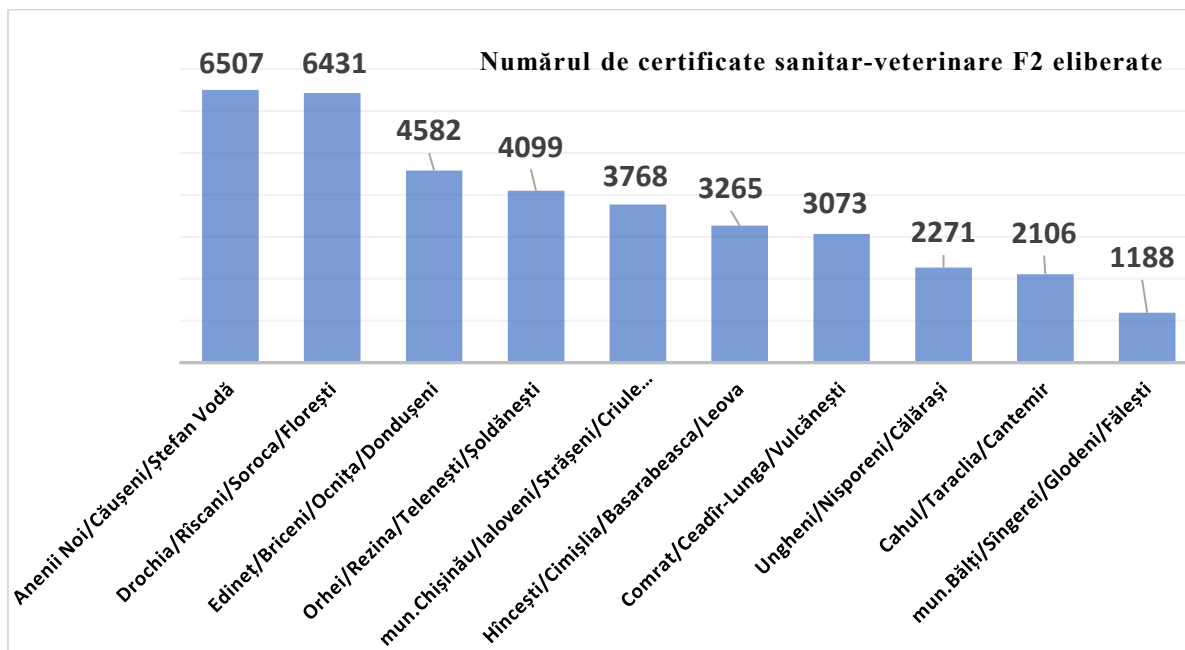

Figura 10
Diagrama numărului de certificate eliberate de STSA ale Agenției

Dreptul de a semna certificatele sanitar-veterinare este acordat medicilor veterinari oficiali și celor de liberă practică împuterniciți conform Hotărârii Guvernului nr.385/2009. Astfel, în fiecare an se elaborează ordinul, semnat de directorul general al Agenției prin care se aprobă lista și specimenul semnăturilor tuturor inspectorilor, care au drept de semnătură pe certificatele sanitar-veterinare. Delegarea competențelor pentru semnarea certificatelor pentru medicii veterinari de liberă practică împuterniciți se acordă similar.

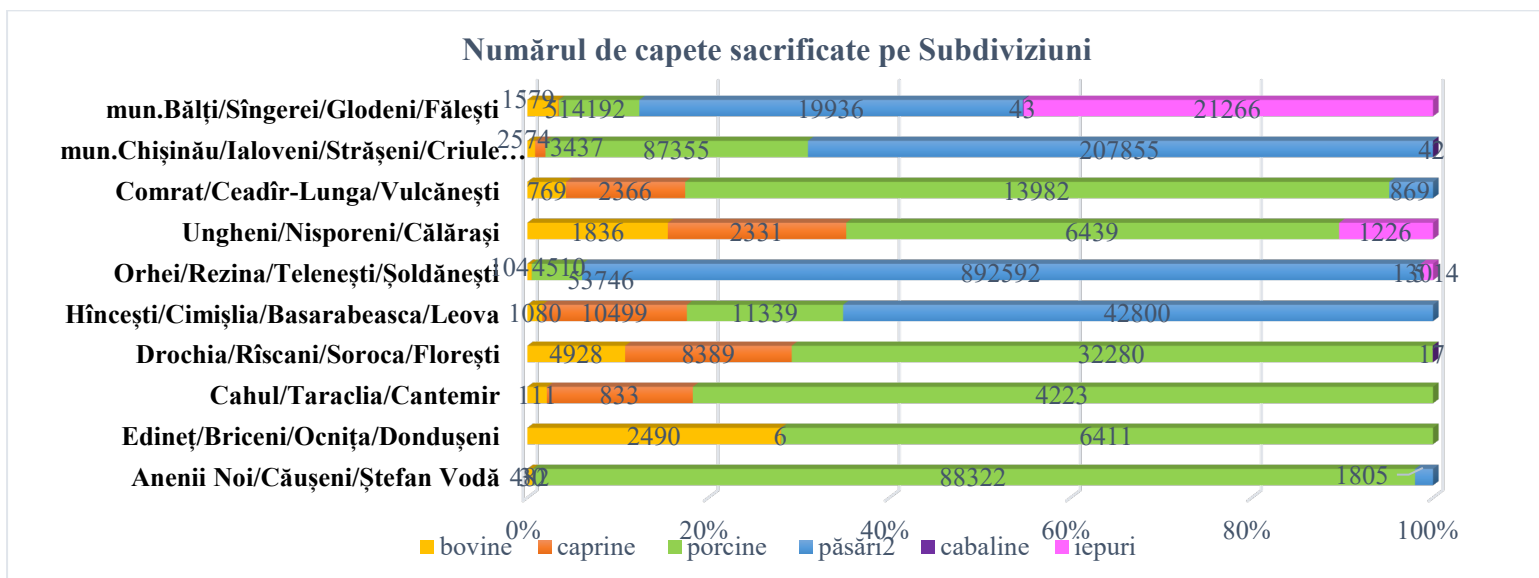

Figura 11
Numărul animalelor sacrificate în anul 2023

În anul 2023 au fost exportate următoarele produse de origine animală:

- Înghețată în asortiment - 2612,4 tone
- Brânză și cașcaval - 1296,3 tone
- Ouă - 259 tone

- Carne de bovină - 650 tone
- Carne de ovina - 652 tone
- Miere de albine - 1 735,5 tone
- Caviar (icre de sturion) - 0,387 tone
- Melci - 2,05 tone

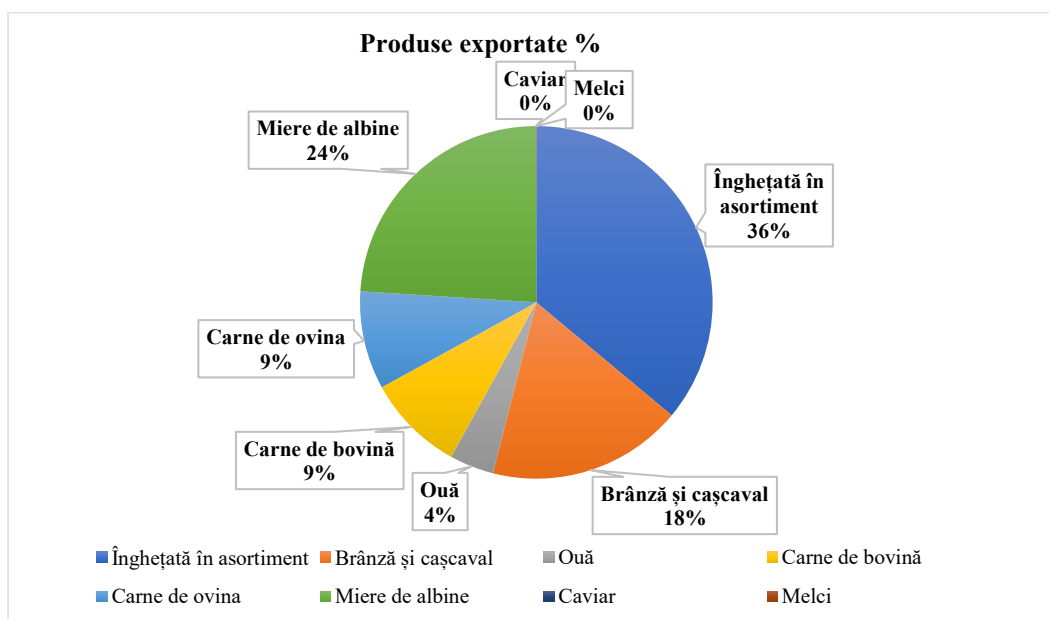

Figura 12
Diagrama produselor de origine animală exportate

Analiza celor mai frecvente neconformități depistate în activitatea operatorilor:

- ❖ lipsa instruirii personalului cu atribuții de domeniu din cadrul unităților;
- ❖ nerespectarea cerințelor generale și specifice de igienă;
- ❖ neimplementarea principiilor de bună practică de igienă și HACCP (puncte critice de control și analiză a pericolelor);
- ❖ abateri de la procesul tehnologic;
- ❖ nerespectarea lanțului frigorific/regimului termic;
- ❖ nerespectarea condițiilor de igienă la întreprinderi;
- ❖ lipsa evidențelor care atestă efectuarea inspecțiilor zilnice;
- ❖ lipsa înregistrărilor privind monitorizarea cantităților de materie primă la intrare pentru procesare;
- ❖ lipsa înregistrărilor privind monitorizarea evidenței produselor finite;
- ❖ etichetarea necorespunzătoare;
- ❖ lipsa buletinelor de analiză care să ateste calitatea apei.
- ❖ Deficiențe în implementarea programului de autocontrol.

În scopul supravegherii au fost elaborate Ordine cu privire la monitorizarea unităților și produselor alimentare de origine animală:

- 1. Ordinul nr. 548 din 10 noiembrie 2023** Cu privire la delegarea și prelevarea probelor de produse lactate. Conform ordinului menționat au fost prelevate 30 de probe de produse lactate

(unt, cașcaval, smântână, brânzeturi cu cheag tari și moi) de la unitățile de comerț, fiind expediate la laboratorul de referință IP „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”, pentru investigații la grăsimi străine (trigliceride), conform legislației în vigoare. În urma recepționarilor rezultatelor de la laborator, neconformități nu au fost depistate.

2. **Ordinul nr. 432 din 28 august 2023**, referitor la prelevarea probelor de pește și produse pescărești congelate în conformitate cu legislația și reglementările în vigoare, a avut ca scop informarea corectă a consumatorului și prevenirea înșelăciunilor economice, în special a practicilor frauduloase legate de creșterea artificială a greutateii nete. Programul s-a axat pe evaluarea peștelui congelat în ceea ce privește etichetarea țării de origine, speciilor, greutateii nete și procentului de glazură. Scopul final era asigurarea transparenței și corectitudinii în industria peștelui și a produselor pescărești, promovând încrederea consumatorilor și protejând integritatea pieței prin etichetare corectă.

Din cele 60 de probe prelevate, s-a constatat că unele produse prezentau un conținut de glazură care nu corespundea informațiilor de pe etichetă, iar în alte cazuri aceste informații lipseau complet. Astfel, s-a identificat marcarea necorespunzătoare a produsului în 21 de cazuri, unde nu era menționat procentul de glazurare, și necorespunderea volumului lichid obținut în urma decongelării cu procentul de glazură declarat pe ambalaj în 39 de cazuri.

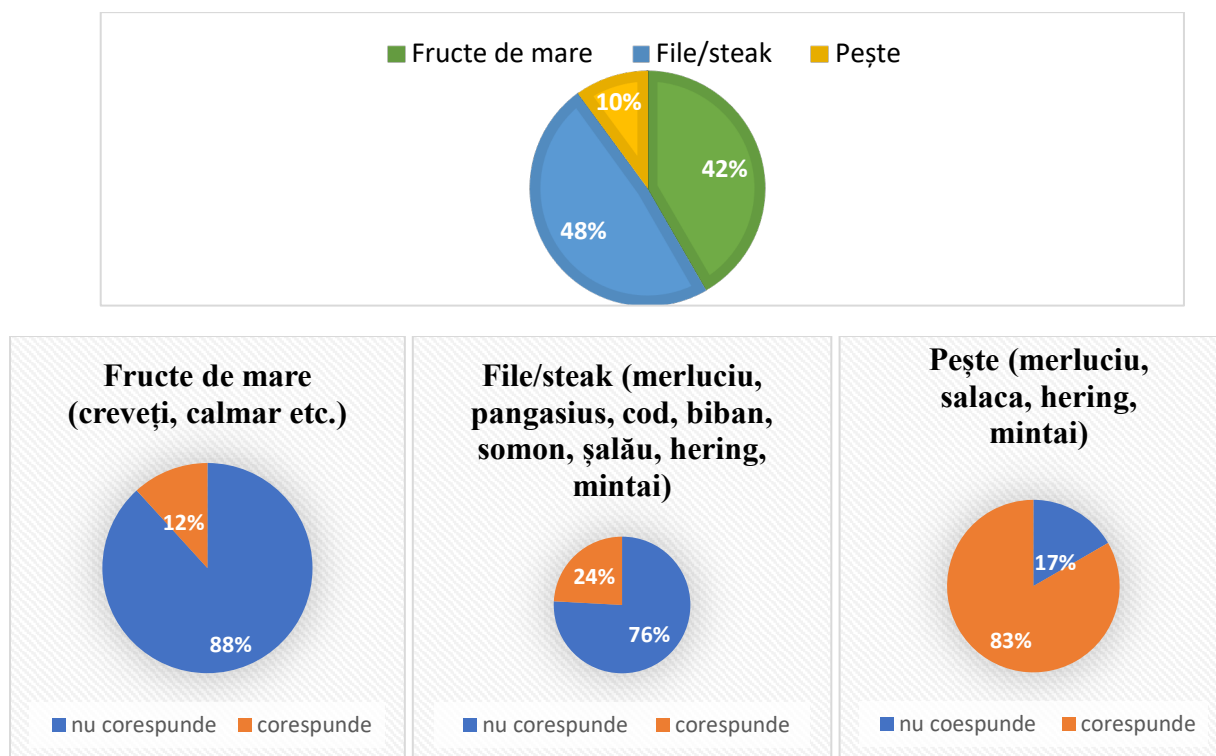

Figura 13
Diagrama valorilor procentuale a mostrelor de pește și produse pescărești în funcție de rezultatele de laborator

3. Conform prevederilor din **Ordinul nr.425 din 21.11.2022** privind aprobarea Planului anual al controalelor de stat asupra activității întreprinzătorilor pentru anul 2023, au avut loc verificări programate pentru auditul sistemului HACCP în unitățile de producere și procesare a produselor alimentare de origine animală.

Auditul sistemului HACCP a avut ca scop evaluarea elaborării, implementării și menținerii procedurilor permanente, bazate pe principiile analizei pericolelor și stabilirii punctelor critice de control, în concordanță cu aplicarea bunelor practici de igienă. Acest lucru a fost realizat de către

Operatorii din domeniul alimentar, conform prevederilor Legii 306/2018 privind siguranța alimentelor, Legii 296/2017 privind cerințele generale de igienă și Codex Alimentarius CXC 1-1969 – Principii generale de igienă a alimentelor.

Perioada de control planificat a fost octombrie – decembrie 2023, și a fost efectuată de către inspectorii Agenției de la nivel central. În total, au fost desfășurate **18** controale ale sistemului de management al calității.

Domeniile de activitate ale operatorilor au inclus următoarele activități:

- Abator/unitate de producere a cărnii.
- Unitate pentru prelucrarea cărnii și a subproduselor din carne.
- Unitate de producere/procesare a salamurilor crude/uscate
- Unitate de producere, prelucrare, depozitare și comercializare a produselor piscicole.
- Fabrică de produse lactate.
- Unitate de procesare a laptelui.
- Unitate de colectare, marcare și ambalare a ouălor.

Cele mai multe neconformități în cadrul auditurilor sau depistat:

- Planul HACCP nu a fost supus unei revizuirii și ajustări adecvate în situațiile în care s-a constatat că nu era suficient;
- Planul (planurile) HACCP scris(e) nu este (sunt) pus(e) în aplicare în mod eficace;
- Rezultatul analizei riscurilor și al stabilirii PCC nu este satisfăcător;
- Nu au fost identificate și descrise corect toate riscurile biologice, chimice sau fizice, care pot apărea în mod rezonabil în fiecare etapă;
- Nu sunt utilizate resurse externe pentru a spori nivelul de cunoștințe în materie de competențe și/sau pentru a dezvolta competențele (instruiri externe);
- Diagrama flux (sau imaginea de ansamblu) nu este completă și corespunzătoare situației de la fața locului;
- Frecvența monitorizării nu este satisfăcătoare. Procedurile nu permit punerea în aplicare a acestor acțiuni corective în timp util;
- Nu sunt evidențele de monitorizare păstrate și revizuite de persoana responsabilă/personalul responsabil;
- Membrii personalului nu beneficiază de suficiente cursuri de formare pentru a efectua operațiunile de monitorizare;
- Nu au fost instituite proceduri de verificare pentru a demonstra eficacitatea programului HACCP;
- Nu au fost identificate în mod clar punctele critice de control (și, eventual, programele preliminare operaționale (PRPO)) pentru fiecare risc semnificativ;
- Nu au fost validate limitele critice;
- Datele din evidență nu au fost autentificate prin semnătură și verificare;
- Evidența datelor nu este conformă cu valorile reale constatate de auditor în timpul auditului;
- Punctele critice de control (și, eventual, PRPO) nu sunt rezonabile și justificabile, pe baza unei analize a riscurilor;
- Nu au fost finalizate instrucțiuni de lucru pentru fiecare punct critic de control (și, eventual, PRPO);
- Procedurile de monitorizare nu specifică ce, când, cum, unde și cine este persoana responsabilă/personalul responsabil;
- Nu au un program de bunele practici de igienă (BPI) care stă la baza planului

4. Ordinul ANSA nr. 208 din 13.05.2023, elaborat în baza Planului comun de acțiuni privind interacțiunea forțelor și mijloacelor antrenate în asigurarea măsurilor de securitate pe perioada organizării și desfășurării celui de-al doilea Summit al Comunității EPC 2023 Moldova, de către inspectorii Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, în perioada 15.05.2023 – 01.06.2023 au fost întreprinse acțiuni pentru asigurarea supravegherii siguranței și inofensivității produselor alimentare și materiilor prime de origine animală.

Astfel, conform Politice Europene, au fost prelevate probe de produse și materii prime, care au fost testate în laboratorul IP Centrul Republican de Diagnostic Veterinar.

Au fost supuse monitorizării următoarele produse și materii prime origine animală la 5 operatori din domeniul alimentar, au fost prelevate 18 probe de produse de origine animală, efectuate analize de laborator la 62 de indici de siguranță în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului Nr. 221 din 16.03.2009 cu privire la aprobarea Regulilor privind criteriile microbiologice pentru produsele alimentare și a Hotărârii Guvernului Nr. 520 din 22.06.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind contaminanții din produsele alimentare.

Conform rapoartelor de încercări prezentate de către IP Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, probe neconforme nu au fost înregistrate.

Pentru îmbunătățirea performanțelor operatorilor:

Agenția în calitate de autoritate de supraveghere și control continuu organizează instruirii și consultații cu operatorii din domeniul alimentar pe toate domeniile de competență mereu își exprimă deschiderea față de mediul de afaceri, Asociațiile de profil și alte părți interesate, pentru contribuirea la atingerea obiectivului comun: protejarea drepturilor consumatorilor, promovarea competitivității sectorului privat, exporturilor agro-alimentare și sporirea investițiilor directe în economia Republicii Moldova, astfel au fost organizate întâlniri cu producătorii/procesatorii produselor alimentare de origine animală și anume:

❖ La data de 18.07.2023, a fost organizată o ședință de lucru în comun cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și reprezentanții AO Asociația Uniunea producătorilor, importatorilor produselor de origine animalieră „Agro Vector”. În cadrul ședinței au fost discuții pe marginea prevederilor proiectului de hotărâre a guvernului cu privire la aprobarea cerințelor de calitate pentru pește și produsele din pește, precum și alte subiecte din sector.

❖ La data de 10.08.2023 a fost organizată ședința de lucru cu reprezentanții importatorilor de produse lactate în Republica Moldova. În care s-au pus în discuție prevederile Legii nr.279/2017 privind informarea consumatorilor cu privire la produsele lactate și ale Hotărârii Guvernului nr. 158/2019 cu privire la aprobarea Cerințelor de calitate pentru lapte și produsele lactate, o deosebită atenție a fost acordată importanței respectării cadrului legal, astfel încât etichetarea produselor să fie conformă pentru a nu duce în eroare consumatorul privind originea și calitatea produselor alimentare.

❖ La data de 11.10.2023, a fost organizată ședința de informare în care a-a oferit informații asociațiilor și operatorilor din domeniul alimentar despre acțiunile, în detalii, privind cerințele față de unitățile de producere și procesare a laptelui și a produselor lactate, pe întregul lanț valoric, identificând, astfel, pașii necesari pentru a deveni o unitate de procesare autorizată pentru exportul în UE, cu prezentarea „*Ghidului privind conformarea cu reglementările Uniunii Europene pentru exportul de lapte și produse lactate*”, elaborat în comun cu sprijinul Proiectului „Reforma Climatului Investițional în Republica Moldova”, finanțat de Guvernul Suediei și implementat de Corporația Financiară Internațională (IFC).

Instruiri externe:

1. Seminarul de instruire on-line cu tematica: „Cerințele pentru elaborarea și aprobarea planurilor de control pentru reziduurile de substanțe active farmacologice, pesticide și contaminanți ca urmare a intrării în vigoare a Regulamentului delegat al Comisiei (UE) 2022/2292 și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/2293 al Comisiei de modificare a Regulamentului de punere în aplicare

- (UE) 2021/405”, în baza invitației nr. Ref. Ares (2023) 489396 – 23/01/2023 a Comisiei Europene, Direcția generală pentru sănătatea și siguranța alimentelor, care a avut loc la data de 14.02.2023.
2. Training Program «FETP Intermediate» Eastern Europe and South Caucasus Filed Epidemiology , care s-a desfășurat în perioada de 13.02-2023-08.12.2023.
 3. Instruirea funcționarilor publici din cadrul Agenției, în format on-line de către reprezentanții ANI, pe subiectul: „Regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale”, care s-a desfășurat la data de 02.03.2023.
 4. Vizita de studii cu tematica:„ Efectuarea controlului oficial în domeniul agriculturii ecologice” în cadrul Institutului Central de Supraveghere și Testare în Agricultură, Republica Cehă, în cadrul Proiectului „Sprijin instituțional în agricultura ecologică în Republica Moldova” în perioada de 10-14.04.2023.
 5. Participarea la atelierul TAIEX cu tematica „Acvacultura – dezvoltare durabilă - factor cheie pentru alimentație” perioada de desfășurare 15-16.06.2023.
 6. Instruire privind utilizarea Sistemului Informațional Automatizat Registrul de Stat al controalelor (RSC) perioada de desfășurare 22-28.06.2023.
 7. Participarea la seminarul cu tematica “*Considerații practice privind procesul contravențional*” perioada de desfășurare 29-30.06.2023.
 8. Cursul de instruire perioada de desfășurare 03.09.2023-06.09.2023 Prevenirea și controlul rezistenței antimicrobiene în contextul general „O singură sănătate” (One Health);
 9. Conferința perioada de desfășurare 5-7.12.2023 „Controlul oficial al subproduselor de origine animală, nedestinate consumului uman”.
 10. Participarea la Programul de instruire Better Training For Safter Food privind auditarea cerințelor generale de igienă și a procedurilor de control bazate pe principiile HACCP, desfășurat în or. Riga, Letonia în perioada de 18-24.06.2023.
 11. Participarea la instruirea în epidemiologie de teren din Europa de Est și Caucazul de Sud (CESEFETP-1), cu tematica: FETP Project: Ukrainian Refugees în Moldova, organizat de Serviciul de Sănătate publică al Statelor Unite. Care a avut loc în perioada 03-07.07.2023.
 12. Instruire privind implementarea Procedurilor generale „Verificarea eficienței controlului” și „Monitorizarea inspectorilor” (11-27 07.2023).
 13. Participarea la seminarul cu tematica “*Implementarea Codului Administrativ*” desfășurat la data de 17-18.08.2023.
 14. Participare la cursul de dezvoltare profesională „Comunicarea în administrația publică”, s-a desfășurat la data de 24 – 27.10.2023.
 15. E-curs de dezvoltare profesională «Egalitatea de gen»(10.10.2023-18.10.2023);
 16. E-curs de dezvoltare profesională «Accesul la informație» (31.10.2023-07.11.2023);
 17. E-cursul Diaspora, migrație, dezvoltare și reintegrare, în perioada 21 – 28 noiembrie 2023 pe platforma learnIn al Institutului de Administrație Publică.
 18. Instruire referitor la utilizarea SIA RSC la data de 20.12.2023 și 22.12.2023
 19. E-cursul în perioada 18-31.10.2023 „Dezvoltare regională” platforma learnIn al Institutului de Administrație Publică .
 20. Conferința cu tematica „Controlul oficial al subproduselor de origine animala, nedestinate consumului uman. Desfășurată la data de 05.12.2023.
 21. Normele UE aplicabile pentru autorizarea și introducerea pe piață a produselor alimentare noi și a produselor tradiționale provenind din țările non-UE;(28.11.2023-01.12.2023);
 22. Participarea la Seminarul cu tematica “*Controlul oficial al subproduselor nedestinate consumului uman*”, desfășurat la data de 6-7.12.2023,
 23. Participarea la seminarul cu tematica “*Cerințele actelor normative privind protecția datelor cu caracter personal*”, desfășurat la data de 18.12.2023.

Instruiri interne organizate pentru inspectorii din subdiviziunile teritoriale pentru siguranța alimentelor

1. În perioada 19 – 23 iunie 2023, Direcția siguranța produselor alimentare de origine animală a organizat instruire cu genericul: ”Aplicarea în practică a Legii privind informarea consumatorului cu

privire la produsele alimentare, inclusiv cu modificările care vor intra în vigoare în anii 2024 și 2025”. Unde au participat aproximativ 133 de inspectori din toate raioanele Republicii Moldova (specialiști din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Agenției, responsabili de controlul privind producerea, importul și comercializarea produselor alimentare).

2. În perioada 15-16 februarie 2023 Direcția siguranța produselor alimentare de origine animală a organizat în colaborare cu Proiectul de asistență tehnică ”Reforma Climatului Investițional din R.M.”, finanțat de Guvernul Suediei și implementat de Corporația Financiară Internațională (IFC), membră a Grupului Băncii Mondiale instruirea cu tematica: Cerințele Uniunii Europene pentru exportul produselor din lapte, unde au participat atât inspectori cât și operatori din domeniul alimentar.

3. La data de 6 noiembrie 2023, Direcția siguranța produselor alimentare de origine animală a organizat instruirii cu genericul: Cerințele Uniunii Europene pentru monitorizarea reziduurilor la animalele vii și la produsele de origine animală; Implementarea Planului de monitorizare a reziduurilor (modul de prelevare a probelor, completarea etichetei, aplicarea sigiliului); Certificarea pentru export a produselor alimentare de origine animală în UE; Întocmirea Procesului-verbal de prelevare a probelor în sistemul LIMS; Actualizarea legislației în domeniul siguranței alimentelor de origine animală, Unde au participat aproximativ 41 de inspectori din toate raioanele Republicii Moldova (specialiști din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Agenției).

4. În perioada 23-25 august 2023, Direcția siguranța produselor alimentare de origine animală în parteneriat cu Colegiul Medicilor Veterinari din Republica Moldova și Facultatea Medicină Veterinară a organizat atelierul de lucru cu genericul: *Programul de control privind detectarea prezenței de trichinella în carne*, unde au fost instruiți aproximativ 100 de medici veterinari din cadrul abatoarelor.

5. În perioada 24.04-05.05.2023 s-a desfășurat instruirea medicilor veterinari desemnați din cadrul subdiviziunii teritoriale pentru siguranța alimentelor referitor la ultimele actualizări a cadrului normativ privind certificarea sanitar-veterinară a produselor și subproduselor de origine animală destinate consumului uman, inspecția ante- și post-mortem a animalelor sacrificate, controlul la nivelul abatoarelor pe tot lanțul alimentar, responsabilitățile medicul veterinar desemnat la abatoare, aplicarea mărcii de sănătate, etc.

2.6 Sistemul de control al unităților de procesare a alimentelor de origine nonanimală

Baza legală: Controlul unităților de procesare a alimentelor de origine nonanimală este reglementat de actele legislative, prevederile cărora sunt armonizate cu Regulamentele Uniunii Europene. Conform Legii nr.50 din 28.03.2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, art.3, alin (3), care prevede: *„Controalele oficiale se efectuează pe întreg lanțul alimentar. Acestea includ controale la întreprinderile care operează în domeniul hranei pentru animale și în sectorul alimentar, controale privind utilizarea și depozitarea hranei pentru animale și produselor alimentare și controale asupra oricărui proces, material sau substanță, activitate sau operațiune, inclusiv al transportului aplicat hranei pentru animale și produselor alimentare și al animalelor vii, necesare pentru realizarea obiectivelor prezentei legi ”*

Tabelul 25

Rezultatele controalelor oficiale

<i>Număr unități 2022</i>	<i>Număr unități 2023</i>	<i>Controale efectuate (planificate) 2022</i>	<i>Controale efectuate (planificate) 2023</i>	<i>Controale efectuate (inopinate) 2022</i>	<i>Controale efectuate (inopinate) 2023</i>
3295	3434	609	765	363	585

Analiza datelor prezentate în tabel

- Numărul unităților controlate din domeniu a crescut în anul 2023 comparativ cu anul 2022. Totodată s-au înregistrat noi unități/activități din domeniul procesării produselor alimentare de origine nonanimală;

- Numărul controalelor inopinate în anul 2023 s-a majorat cu 61% comparativ cu anul precedent pe motivul desfășurării controlului la solicitarea operatorului economic în vederea eliberării actelor permise.

Tabelul 26

Acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2022	Nr. în 2023
1.	Prescripții emise	281	261
2.	Procese verbale de sancționare	64	195
3.	Suspendarea activității	72	89

Tabelul 27

Îndeplinirea programelor naționale

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe/măsurile planificate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
1.	Programul Național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023 aprobat prin Ordinul nr. 485/2022 din care au derivat:					
1.1	1. Programul de monitorizare reziduurilor de pesticide în produsele alimentare de origine vegetală produse autohtone (Anexa nr. 2 la Ordinul 130/2023); 2. Programul de monitorizare a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală produse autohtone (Anexa nr. 3 la Ordinul 130/2023); 3. Programul de monitorizare a conținutului de nitrați și a reziduurilor de pesticide în produsele alimentare de origine	700	615	657	52	68

	vegetală provenite din import Ordinul nr.23/2023 4. Programul de monitorizare reziduurilor de pesticide în produsele alimentare de origine vegetală produse autohtone Ordinul nr.242/2023 (Anexa 2 (reziduuri de Etefon))					
1.2	Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine non-animală: 1. Ordinul nr. 130/2023 Anexa nr. 1 (siguranța și calitatea), Anexa nr. 4 (OMG), Anexa nr. 5 (indicatorilor microbiologici); 2. Ordinul nr.35/2023 (Anexa nr.1 (siguranța și calitatea)), (Anexa nr.2 (OMG)), (Anexa nr.3 (conținutul de acizi grași trans)); 3. Ordinul nr.236/2023 (Anexa 1 (Fumonisine, Alergeni nedeclarați)), (Anexa 2 (conținutul de iod în sare alimentară)); 4. Ordinul nr.354/2023 (Anexa 1 (acid erucic,ferocianuri, zaharuri adăugate,autenticitatea, determinarea analitică a valorii nutriționale, pentaclorfenol)), (Anexa 2 (Toxinele T-2 și HT-2 , hidrocarburi policiclice aromatice, acrilamida, conținutul maxim rezidual al solvenților, acid folic, reziduuri de pesticide))	850	807	575	21	17

Programul național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală pentru anul 2023

Programul național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023 este aprobat în temeiul **Legii**

nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, **Hotărârii de Guvern nr.14/2023** cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Lista produselor agroalimentare de origine autohtonă, cât și de import, planificate pentru monitorizarea respectării limitei maxime admisibile (LMA) a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați, inclusiv numărul de probe preconizate spre prelevare pentru anul 2023 au fost aprobate prin **Ordinul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor nr.485 din 27.12.2022** cu privire la aprobarea Programului Național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023.

Programul național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023 din care a derivat Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală (reziduuri de pesticide și a conținutului de nitrați) conform *Ordinului nr.130 din 28.03.2023 anexa nr. 2, 3* și Programul de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală provenite din import conform *Ordinului nr.23 din 23.01.2023*;

Laboratorul desemnat pentru efectuarea investigațiilor în scopul implementării programului de monitorizare a respectării LMA a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați a fost **I.P. „Laboratorul Central Fitosanitar”**, mun. Chișinău, str. Meșterul Manole, nr.4, în care Agenția exercită calitatea de fondator.

Numărul probelor de produse vegetale autohtone, ce urmează a fi prelevate, au fost repartizate fiecărei STSA conform *Ordinului nr.130 din 28.03.2023 anexa nr. 2, 3*.

Pentru monitorizarea respectării LMA a reziduurilor de pesticide, pentru anul 2023 a fost preconizată analiza a 400 probe, dintre care produse autohtone – 243 probe și 157 de probe din import (în conformitate cu Anexa nr.1 la *Ordinul nr.23 din 23.01.2023*).

În scopul monitorizării respectării LMA a conținutului de nitrați, pentru anul 2023 a fost preconizată analiza a 300 probe, dintre care produse autohtone – 160 probe și 140 de probe din import (în conformitate cu Anexa nr.2 la *Ordinul nr.23 din 23.01.2023*);

În vederea monitorizării respectării LMA a reziduurilor de pesticide și LMA a conținutului de nitrați în produsele autohtone, pentru anul 2023 au fost preconizate suplimentar în cazul neconformităților - 20 de probe pentru determinarea reziduurilor de pesticide și 20 de probe pentru determinarea conținutului de nitrați.

La implementarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală, conform *Ordinului nr.242 din 26.05.2023* au fost prelevate și investigate la reziduul de Etefon 10 probe de tomate. Urmare a analizelor la reziduul de Etefon de către Laboratorul Național Fitosanitar din cadrul Autorității Naționale Fitosanitare, România, neconformități nu au fost înregistrate.

Totodată, conform *Ordinului nr.354 din 19.07.2023* au fost prelevate și investigate 25 probe la reziduuri de pesticide pentru următoarele produse: fructe proaspete, legume proaspete, semințe și fructe oleaginoase, cereale, la laboratorul acreditat Agro.Biolab Laboratory Sociata'a Responsabilita'Limitata, Italia.

Urmare a implementării programului de monitorizare, au fost înregistrare următoarele situații:

■ **Depășirea reziduurilor de pesticide** – 7 loturi dintre care 6 loturi de fructe, 1 lot de semințe de floarea soarelui.

1. Rodii: 3 loturi, țara de origine: Turcia, mărimea loturilor de 3200,00 kg, 3750,00 kg și respectiv 1600,00 kg au prezentat depășirea reziduurilor de Acetamiprid, Fenvalerat and Esfenvalerat.

2. Portocale: 1 lot, țara de origine: Egipt, mărimea loturilor de 21090,00 kg, a prezentat depășirea reziduului de Profenofos;

3. Căpșune: 1 lot, țara de origine: Republica Moldova, mărimea lotului 150,00 kg a prezentat depășirea reziduuului de Tiofanat-metil;
4. Struguri de masă: 1 lot, țara de origine: Republica Moldova, mărimea lotului 30000,00 kg a prezentat depășirea reziduuului de Tiaclopid;
5. Seminte de floarea soarelui: 1 lot, țara de origine: Republica Moldova, mărimea lotului 20000,00 kg a prezentat depășirea reziduurilor de Bromopropilat și Clorpirifis;

■ **Depășirea conținutului de nitrați:**

1. Pepeni galbeni: 3 loturi, dintre care 2 loturi autohtone, mărimea totală a loturilor 2073,00 kg și 1 lot de import, Turcia, mărimea lotului 720,00 kg.

2. Cartofi : 2 loturi, dintre care 1 lot autohton mărimea lotului 400,00 kg și 1 lot de import, Ucraina, mărimea lotului 21000,00 kg;

3. Varză timpurie: 1 lot autohton mărimea lotului 4 ha;

4. Varză tardivă: 2 loturi autohtone, mărimea totală a loturilor 52000,00 kg;

5. Dovlecei: 5 loturi autohtone mărimea totală a loturilor 510,00 kg și 0.08 ha;

6. Sfeclă roșie: 5 loturi autohtone mărimea loturilor 31180,00 kg și 1 ha;

Urmare a controalelor efectuate, inspectorii responsabili de prelevarea probelor au întreprins următoarele măsuri și au oferit recomandări pentru loturile neconforme:

1. Nimicirea/denaturarea mecanică prin discuire (distrugere cu tractorul) – 11 loturi/78700,00 kg și 1 ha;

2. Utilizare condiționată prin producerea biogazului 1 lot/720,00 kg și nimicire 2 loturi/2600,00 kg;

3. Urmare a depistării neconformității, a fost luată decizia de către operatorii economici ca loturile de legume ce nu corespund reglementărilor, să nu fie culese, astfel 3 loturi/30150 kg și 0,08 ha au fost lăsate în câmp;

4. Pentru loturile neconforme în care limita maximă admisibilă (LMA) a conținutului de nitrați nu a fost depășită cu mult, s-a luat de comun acord decizia ca produsele să fie utilizate drept hrană pentru animale – 1 lot/70,00 kg;

5. Pentru loturile neconforme care au fost identificate în rețelele de comerț/plasate pe piață s-au întocmit procese-verbale de contravenție și a fost pusă interdicția de comercializare ulterioară, până la obținerea rezultatelor investigațiilor repetate – 10 loturi.

6. În anul 2023 pentru 18 loturi (180948 kg și 2,8 ha), în urma investigațiilor a fost stabilită conformitatea pentru loturile care au fost cu rezultat negativ al probelor inițial prelevate, au fost prezentate certificate de la producător, au fost prelevate probe repetate la solicitare, în urma rapoartelor de încercări repetate aceste loturi au fost declarate conforme.

Neconformitățile atestate, inclusiv % de neconformitate, în baza fiecărui tip de produs alimentar de origine vegetală analizat în cadrul programului pot fi observate în figura 14 pentru monitorizarea reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare vegetale și respectiv în figura 10 pentru monitorizarea conținutului de nitrați.

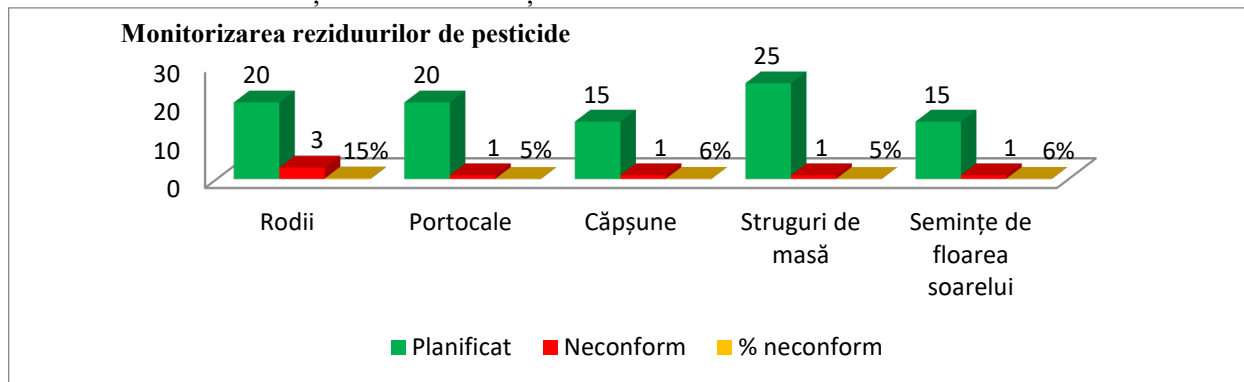

Figura 14

Monitorizarea reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare vegetale

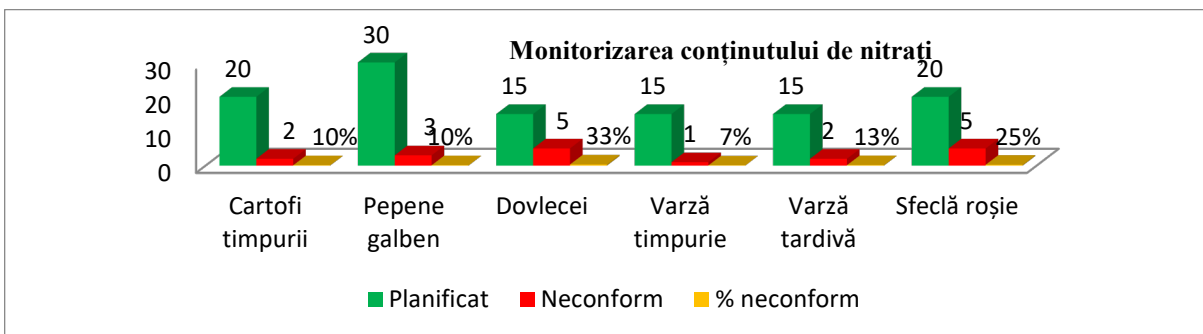

Figura nr. 15

Monitorizarea conținutului de nitrați în produsele agroalimentare vegetale

Din totalul de 160 probe de produse vegetale autohtone, pentru monitorizarea conținutului de nitrați au fost analizate 149 probe, care constituie marja de realizare de 93,1%. În cazul probelor de produse vegetale din import, din 140 de probe planificate, au fost prelevate doar 82 de probe, sau cca 58,6%. Astfel, analizând din totalul probelor, se constată o realizare a programului în proporție de 77%.

Urmare a probelor prelevate și analizate, a fost stabilită depășirea LMA la conținutul de nitrați pentru 18 loturi de produse vegetale. Din punct de vedere al originii loturilor neconforme, procentul este de 88,9 % produse autohtone și 11,1 % produse de import. Neconformitățile raportate la cazuri conforme constituie 7,8 % din totalul probelor supuse investigațiilor.

Din totalul de 243 de probe de produse vegetale autohtone, pentru monitorizarea reziduurilor de pesticide au fost analizate 240 probe, care constituie marja de realizare de 98,8%. Totodată din 20 de probe preconizate suplimentar în caz de neconformități în produsele autohtone au fost analizate 19 probe pentru determinarea reziduurilor de pesticide.

În cazul probelor de produse vegetale provenite din import, din 157 de probe planificate, au fost prelevate 134 de probe, sau cca 85,4%. Astfel, analizând totalul probelor, se constată o realizare a programului în proporție de 93,5%. În urma prelevărilor și investigațiilor de laborator, s-a stabilit depășire a LMA reziduurilor de pesticide pentru 7 de loturi de produse vegetale. Din punct de vedere al originii loturilor neconforme, procentul este de 42,9 % produse autohtone și 57,1 % produse din import. Neconformitățile raportate la cazuri conforme constituie 1,87 % din totalul probelor supuse investigațiilor.

Aceste rapoarte sunt prezentate în figura 16.

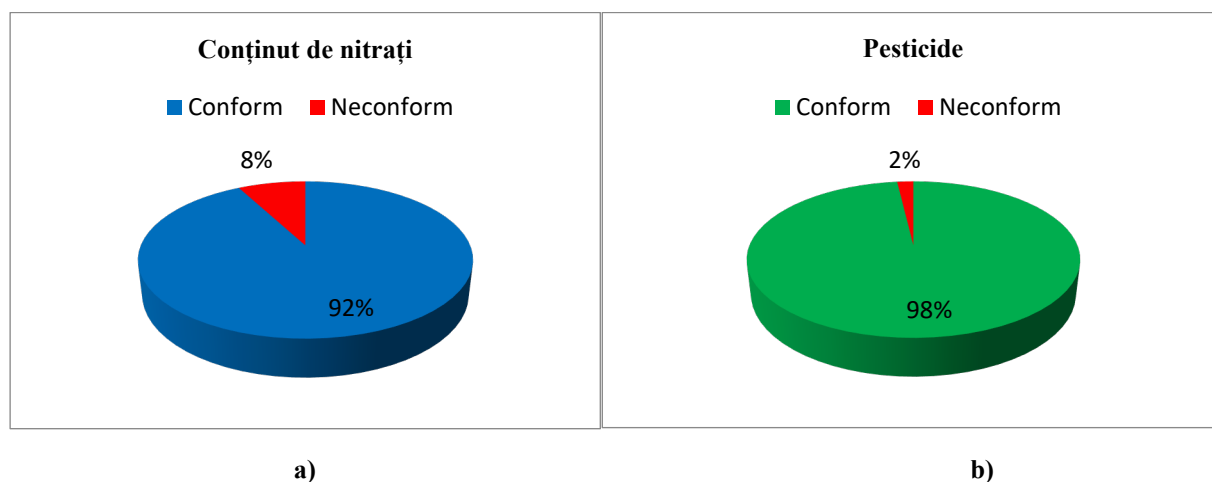
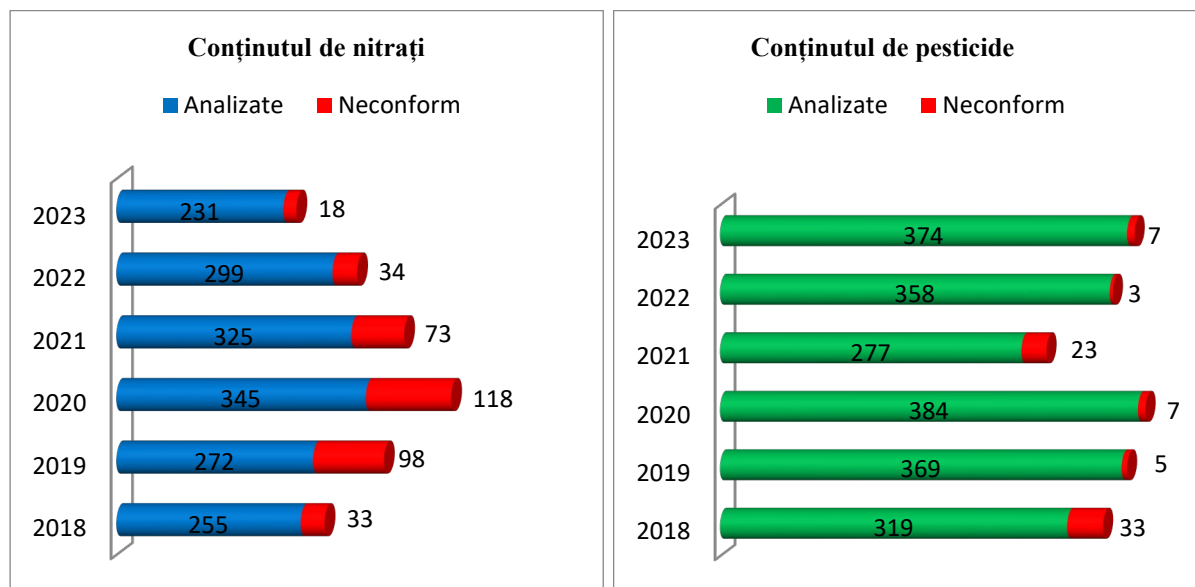

Figura 16: Raportul cazurilor conforme și neconforme în cadrul monitorizării:
a) conținutului de nitrați; b) reziduurilor de pesticide în produsele agroalimentare vegetale

Comparativ cu anii 2019, 2020, 2021 și 2022 pentru monitorizarea conținutului de nitrați în anul 2023 au fost analizate **231** de probe, iar neconformitățile depistate au scăzut de **0,53** ori. În cazul monitorizării reziduurilor de pesticide, marja neconformităților, este egală cu cea raportată la anul 2020, fiind totuși într-o diminuare considerabilă, comparativ anului 2021.

Analiza comparativă este prezentată în figura 17:

a)

b)

Figura 17: Comparația numărului de probe analizate și cazuri neconforme în cadrul monitorizării din anii 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 și 2023

a) conținutul de nitrați
 în produsele agroalimentare vegetale

b) reziduuri de pesticide
 în produsele agroalimentare vegetale

Neconformități privind produsele de origine vegetală pentru care a fost stabilit Control Întărit la vamă

În urma depistării neconformităților în procesul de implementare a Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală (reziduuri de pesticide și a conținutului de nitrați), conform Hotărârii de Guvern nr.115/2013 *cu privire la controlul nitraților în produse alimentare de origine vegetală*, cât și Hotărârii de Guvern nr. 1191/2010 *cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele maxime admise de reziduuri ale produselor de uz fitosanitar din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale* dar și a unui șir de rapoarte de încercări cu depășirea LMA a conținutului de nitrați și a reziduurilor de pesticide în produsele vegetale provenite din import: dovlecei, varză, pepeni galbeni, struguri, rodii, mandarine au fost întocmite și aprobate ordine interne ale Agenției cu privire la intensificarea controlului asupra loturilor importate de dovlecei, cartofi, varză timpurie, pepeni galbeni, struguri, rodii, mandarine, portocale și pere.

Astfel, pe parcursul anului 2023, inspectorii din cadrul posturilor de inspecție la frontieră (PIF) ale Agenției au prelevat probe pentru toate loturile importate, sus menționate.

Rezultatele obținute în urma analizelor de laborator repetate și prezentarea actelor confirmative cu privire la condițiile de creștere (terenuri protejate) a fost stabilit că erau conforme următoarele produse: rodii-1 lot din cele 2 importate; varză timpurie-22 loturi din 22 importate,

mandarine - 2 loturi din 3 importate, pepene galben-1 lot din 1 importat și dovlecei-1 lot din 1 importat.

În urma analizelor de laborator repetate pentru monitorizarea reziduurilor de pesticide a fost stabilit că:

1. 1 lot de rodii țara de origine: Turcia, în mărime de 1480,00 kg a prezentat depășirea LMA a reziduurilor de Fenvalerat și Esfenvalerat (suma de izomeri), care în urma investigațiilor repetate a fost declarat neconform, lotul a fost distrus prin producere de biogaz;

2. 1 lot de mandarine țara de origine: Turcia, în mărime de 20000,00 kg a prezentat depășirea LMA a reziduurilor de Fenvalerat și Esfenvalerat (suma de izomeri), lotul a fost distrus;

3. 1 lot pepene galben țara de origine: Turcia, în mărime de 2900,00 kg a prezentat depășirea LMA a conținutului de nitrați.

În figura 18 sunt prezentate grafic rezultatele controalelor întărite:

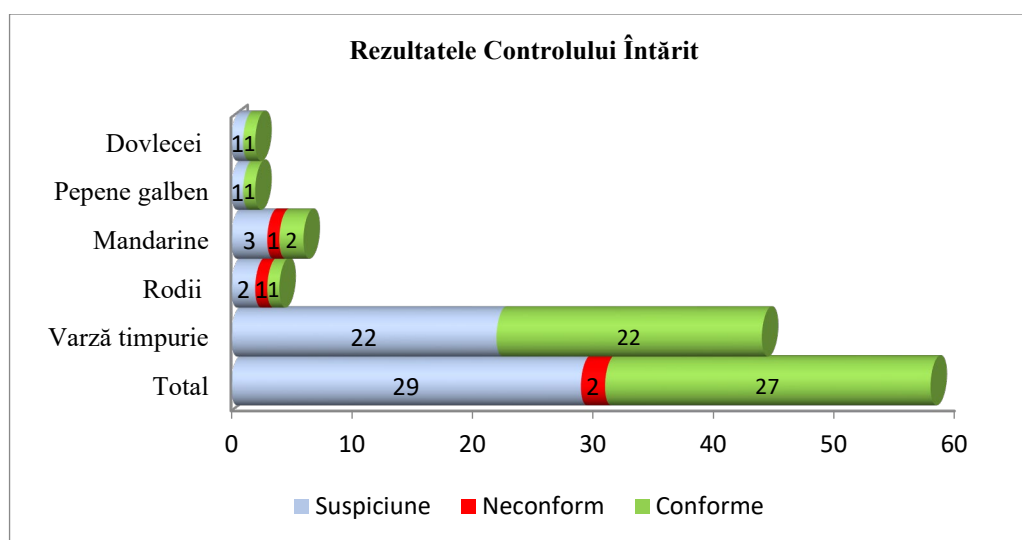

Figura 18

Rezultatele controalelor întărite

Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023

Selectarea produselor alimentare de origine non-animală și numărul de probe preconizate de investigat în anul 2023 a fost aprobat prin **Ordinul directorului general al Agenției nr.485 din 27.12.2022 cu privire la aprobarea Programului Național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023.**

În scopul implementării **Ordinului directorului general al Agenției nr.485/2022 din 27.12.2022** repartizarea probelor preconizate spre analiză de laborator pentru fiecare STSA, în dependență de acreditarea laboratoarelor a fost aprobat prin:

a) **Ordinul directorului general al Agenției nr.130 din 28 martie 2023** (Anexa nr.1, 4, 5 și Anexa nr.1, petiții) cu privire la implementarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023. Încercările de laborator s-au efectuat la următoarele laboratoare:

- Anexa nr.1 și Anexa nr.1, petiții – I.P. Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate, mun. Chișinău, or. Codru, str. Grenoble 128 „U”.
- Anexa nr.4 – I.P. Laboratorul Central Fitosanitar, mun. Chișinău, str. Meșterul Manole, 4;
- Anexa nr.5 – I.P. Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, mun. Chișinău, str. Murelor, 3;

b) **Ordinul directorului general al Agenției nr.35 din 31.01.2023** cu privire la implementarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală de import pentru anul 2023. Încercările de laborator s-au efectuat la următoarele laboratoare:

- Anexa nr.1 (calitate și siguranță) – I.P. Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/Nealcoolice și a produselor conservate, mun. Chișinău, or. Codru, str. Grenoble 128 „U”.
- Anexa nr.2 (OMG)- I.P. Laboratorul Central Fitosanitar, mun. Chișinău, str. Meșterul Manole, 4;
- Anexa nr.3 (acizii grași trans) – I.P. Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, mun. Chișinău, str. Murelor, 3;

c) **Ordinul directorului general al Agenției nr.236 din 23.05.2023** cu privire la implementarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023. Încercările de laborator s-au efectuat la următoarele laboratoare:

- Anexa 1 (Fumonisine, Alergeni nedeclarați) - S.C „IMUNOTEHNOMED” S.R.L., mun. Chișinău, str. Asachi Gh., 42;
- Anexa 2 (conținutul de iod în sare alimentară) – ”Centrul de încercări de laborator al Agenției Naționale de Sănătate Publică”, mun. Chișinău, str. Gheorghe Asachi, 67a.

d) **Ordinul directorului general al Agenției nr.354 din 19.07.2023** cu privire la implementarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023 în cadrul laboratoarelor din străinătate. Încercările de laborator s-au efectuat la următoarele laboratoare:

- Anexa 1 (acid erucic,ferrocianuri, zaharuri adăugate,autenticitatea, determinarea analitică a valorii nutriționale, pentaclorfenol) – Laboratorul Eurofins Food Testing SRL, România, mun. București, str. Preciziei, nr.6, Sector 6;

Anexa 2 (Toxinele T-2 și HT-2 , hidrocarburi policiclice aromatice, acrilamida, conținutul maxim rezidual al solvenților, acid folic) - Agro.Biolab Laboratory Sociata’a Responsabilita’Limitata, Italia.

Prelevarea probelor, ambalarea, etichetarea, sigilarea, întocmirea proceselor verbale de prelevare s-a efectuat în baza **Procedurii PG-08/01 – Procedura generală „Prelevarea probelor de produse alimentare”**.

Pentru monitorizarea calității și siguranței produselor alimentare de origine non-animală, pentru anul 2023 au fost preconizate 850 investigații de laborator, dintre care au fost efectuate 807 investigații, ponderea de realizare a programului fiind **94,9 %**. Repartizarea investigațiilor de laborator pe parcursul anului 2023 este prezentată în figura 19.

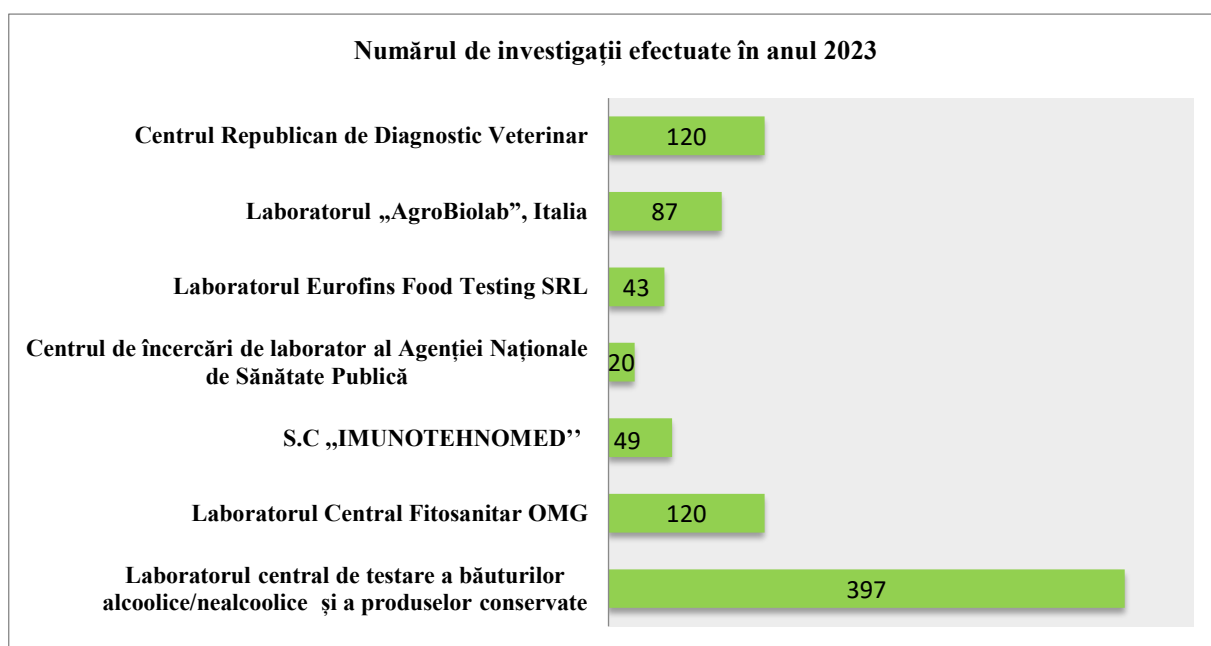

Figura 19: Repartizarea investigațiilor de laborator pe parcursul anului 2023

Au fost selectate spre monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală pentru anul 2023, următoarele grupe de produse:

- semințe oleaginoase și produse prelucrate din acestea (arahide, migdale, fistic, sâmburi de caise, nucifere, semințe de floarea soarelui);
- boabe de grâu, boabe de orez; tărațe de grâu și semințe germinate gata pentru consum;
- cereale și produse derivate din cereale (făină de cereale, tărațe și germeni de grâu, porumb, snackuri pe bază de porumb și cereale pentru micul dejun pe bază de porumb);
- pâine, produse de patiserie și cofetărie, biscuiți;
- paste făinoase;
- uleiuri și grăsimi vegetale;
- produse de cofetărie zaharoase inclusiv produse specifice pe bază de cacao și de ciocolată;
- legume conservate în oțet ulei sau saramură;
- fructe și legume proaspete, inclusiv ciuperci;
- fructe uscate și produse prelucrate din acestea (inclusiv stafide și smochine uscate);
- sucuri și nectaruri de fructe/legume;
- conserve din fructe și legume;
- băuturi nealcoolice cu suc de fructe și/sau de legume;
- preparate pentru copii și sugari;
- ierburi aromatice uscate;

Programul de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală 2023 a inclus V compartimente, în funcție de grupa indicatorului studiat:

A. Indicatorii de siguranță alimentară

1. Micotoxine (aflatoxine, ocratoxina A, patulina, deoxinivalenol, zearalenonă, fumunozine);
2. Metale grele (plumb, cadmiu, staniu, arsen);
3. Hidrocarburi aromatice policiclice;
4. Aditivii alimentari din categoria conservanților (*E200-E213; E220-E228 E 210-213;*);
5. Fortifianți ai făinii (fier);
6. Organisme modificate genetic;
7. Radionuclizi (Cs, Sr);
8. Alergenii din produse de cofetărie, patiserie și panificație (gluten, proteine din ou, proteină din lapte, arahide);

B. Indicatorii de calitate ai produselor alimentare de origine non-animală: *Umiditatea, impurități metalomagnetice, infestarea cu dăunători ai cerealelor, conținutul de cenușă raportat la substanța uscată, fracția masică de impurități de origine vegetală, fracția masică de fructe cu defecte particulare, indicele de aciditate; indicele de peroxid.*

C. Criterii microbiologici ai produselor alimentare de origine non-animală (*Salmonella, E. Coli, Listeria monocytogenes, Stafilococi coagulazo-pozitivi, Enterobacteriaceae*);

D. Parametrii indicatori ai apei potabile/minerale îmbuteliate atât de producție autohtonă cât și din import;

E. Parametrii microbiologici ai apei potabile din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine non-animală și a apei potabilă/minerală îmbuteliată: *Escherichia coli (E.coli), Enterococi (Streptococi fecali), Pseudomonas aeruginosa, Număr de colonii la 22°C, Număr de colonii la 37°C;*

Astfel, în baza *Ordinului directorului general al Agenției nr.130 din 31.01.2023* au fost planificate spre prelevare pentru analiză microbiologică 100 de probe, dintre care 30 de probe planificate pentru producție autohtonă:

- Produse alimentare de origine nonanimală care conțin ouă;
- Semințe germinate gata pentru consum;

- Salate frunzoase și varză;
- Căpșuni, zmeură, mure, coacăză;
- Fructe uscate (prune, mere, struguri uscați (stafide), cireșe, vișine);
- Miere de albiși din unități de procesare a produselor alimentare de origine nonanimală.

Pentru analiza indicatorilor microbiologici ai apei potabile/minerale îmbuteliate atât de producție autohtonă cât și din import, a apei potabile din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine nonanimală au fost planificate 70 de probe după cum urmează:

Tabelul 28

Probe de apă potabilă planificate spre prelevare

Nr.	Denumire indicator	Denumire produse	Nr. investigații
1.	<i>Escherichia coli (E.coli), Enterococi (Streptococi fecali)</i>	Apă potabilă din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine non-animală	50
2.	<i>Escherichia coli (E.coli) Enterococi (Streptococi fecali) Pseudomonas aeruginosa Număr de colonii la 22⁰C Număr de colonii la 37⁰C</i>	Apă potabilă/minerală îmbuteliată de la producătorii autohtoni	10
3.	<i>Escherichia coli (E.coli) Enterococi (Streptococi fecali) Pseudomonas aeruginosa</i>	Apă potabilă/minerală îmbuteliată de import	10

Prelevările de probe pentru apa potabilă s-au efectuat în baza Procedurii **PS/SA-PP-03/1: Procedură Specifică „Prelevarea probei de apă pentru analiză microbiologică”**. Încercările de laborator s-au efectuat la Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, mun. Chișinău, str. Murelor, 3.

Rezultatele implementării Ordinului directorului general al Agenției nr.430 din 30 noiembrie 2020 cu privire la intensificarea controlului asupra loturilor importate de hrișcă și produsele derivate din acestea.

Urmare a depistării mai multor loturi neconforme de Hrișcă și produsele derivate de import cu conținut depășit de reziduuri de glifosat, a fost implementat Ordinul directorului general al Agenției nr.430/2020 cu privire la intensificarea controalelor asupra loturilor de hrișcă și produselor derivate din acestea importate, prin care toate loturile importate în Republica Moldova au fost supuse încercărilor de laborator la conținutul de reziduuri de glifosat.

Pe parcursul anilor 2020-2023 se observă o dinamică în scădere a neconformităților până la 0,003% la loturile de Hrișcă și produsele derivate de import figura 20, ceea ce demonstrează că importatorii s-au conformat cerințelor legale și verifică fiecare lot de hrișcă la conținutul de glifosat. La fel, un factor care a influențat dinamica pozitivă a rezultatelor a fost implicarea autorităților Federației Ruse urmare a solicitării Agenției de a monitoriza loturile de hrișcă exportate privind conținutul de glifosat.

Pe parcursul anului 2023, din cele 362 de loturi monitorizate prezentate în tabelul tabelul 29 și figura 18, la 321 de loturi importate am primit rezultatele de laborator la conținutul de reziduuri de glifosat, dintre care a fost depistat doar un singur lot neconform de 0,24 t.

Importul de hrișcă pentru anul 2023 este redat în tabelul 30 și figura 21 în baza rapoartelor generate de Portalul Serviciului Vamal (codului poziției tarifare 11042917000 crupă de hrișcă):

Tabelul 29

Evaluarea conformității pe loturi la Hrișcă și produsele derivate de import cu conținut depășit de reziduuri de glifosat, pentru anul 2023

Țara de import	Cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (tone)	Cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (%)	Nr. de loturi la cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (u.c.)	Nr. de loturi la cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (%)
Conform	6195,8	88,527	320	88,4
Neconform	0,24	0,003	1	0,3
În statut de așteptare	802,7	11,469	41	11,3
Total	6 998,8	100	362	100

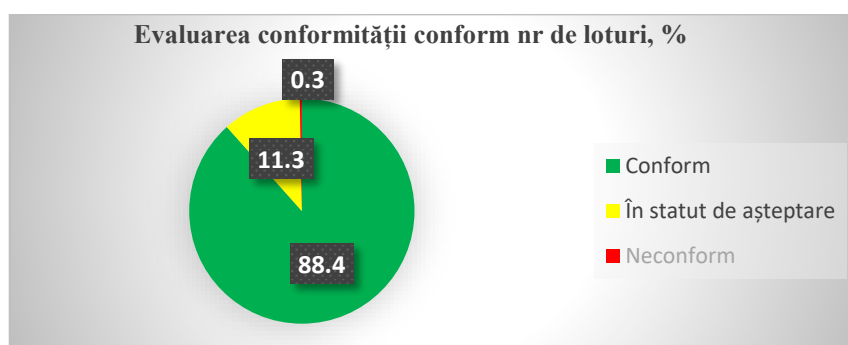

Figura 20

Evaluarea conformității la Hrișcă și produsele derivate de import cu conținut depășit de reziduuri de glifosat, pentru anul 2023

Tabelul 30

Importul de hrișcă pentru anul 2023 din loturile la care au fost înregistrate rezultatele de laborator

Țara de import	Nr. de loturi la cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (u.c.)		Nr. de loturi la cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (%)		Cantitatea importată de hrișcă și produse derivate (tone)	
	Conform	Neconform	Conform	Neconform	Conform	Neconform
Federația Rusă	309	1	96,3	0,3	5990,76	0,24
Ucraina	10		3,1		204,5	
Polonia	1		0,3		0,5	
Total	320	1	100		6195,76	0,24

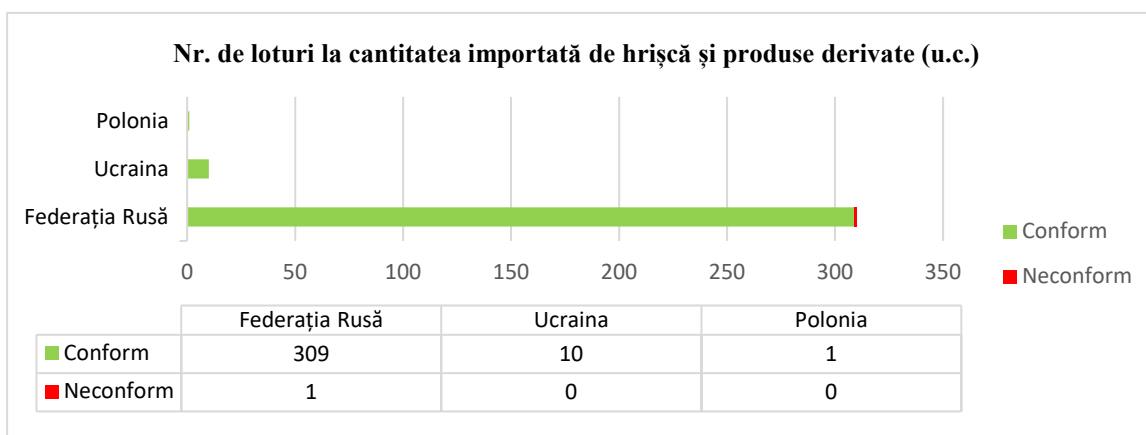

Figura 21
Importul de hrișcă pentru anul 2023 din loturile la care au fost înregistrate rezultatele de laborator

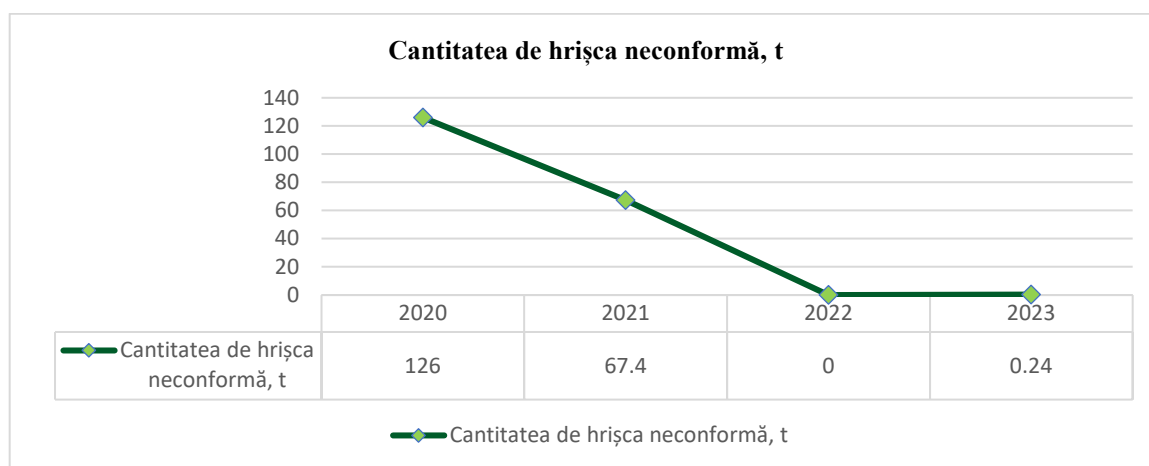

Figura 22
Evaluarea neconformității la Hrișcă și produsele derivate de import cu conținut depășit de reziduuri de glifosat, pentru anul 2020-2023

Ordinul directorului general al Agenției nr.420 din 23 august 2023 cu privire la intensificarea controlului pentru siguranța alimentelor asupra loturilor importate de sare alimentară iodată

Conform Ordinul Nr.420 din 23 august 2023 cu privire la intensificarea controlului pentru siguranța alimentelor asupra loturilor importate de sare alimentară iodată, în perioada de 23.08.2023 – 29.12.2023 au fost prelevate 37 de loturi de sare iodată, la indicatorul – conținutul de iod.

În conformitate cu prevederile pct. 8 al Regulamentului sanitar privind sarea alimentară aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 596/2011 „cantitatea de iod în sarea alimentară iodată plasată pe piața internă ... va fi de cel puțin 25 și de cel mult 40 mg de iod per kg de sare pentru acoperirea necesităților nutriționale naționale în iod”. Subsecvent, conform pct. 23 „, se stabilește că la fabricarea industrială a produselor alimentare, în special a pâinii și a produselor de panificație ...” se va utiliza doar sarea alimentară iodată”, astfel în urma rezultatelor parvenite de la Agenția Națională pentru Sănătate Publică s-au depistat 5 loturi neconforme din 37 loturi prelevate în cantitate de 73,91 tone, vezi figura 23, iar ca măsură întreprinsă s-a prescris modificarea etichetei.

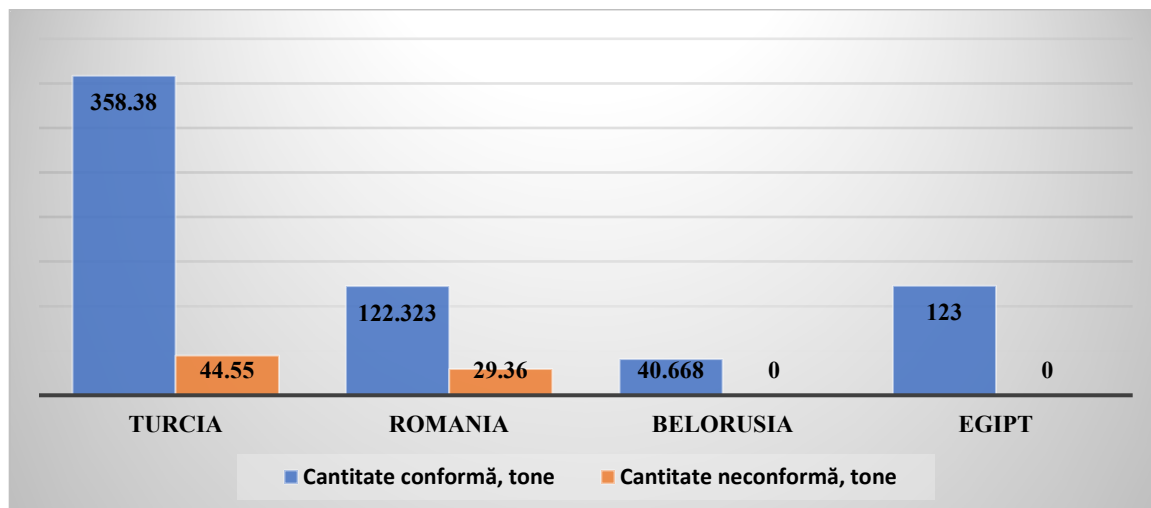

Figura 23
Rezultatele monitorizării cantităților de sare iodată importată

Rezultatele monitorizării și supravegherii în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală în anul 2023 sunt afișate în figura 24, unde din cele 807 probe investigate, au fost atestate următoarele **neconformități**:

1. Lipsa mențiunilor obligatorii conform art.8 din Legea nr. 279/2017 „privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare” fapt ce induce în eroare consumatorul cu privire la compoziția produselor alimentare după cum urmează:

- 3 probe de produse de cofetărie – țara de origine Republica Moldova, a fost identificată prezența substanțelor care provoacă alergii sau intoleranță (proteina din ou și proteina din lapte, arahide), nedeclarați pe etichetele produselor;

2. Necoresponderea reglementărilor aplicabile din domeniul alimentar după cum urmează:

- 1 lot de făină de grâu, a prezentat depășirea fracției masice a umidității;
- 1 lot de pâine din amestec de făină de grâu și seară, cu depășirea gradului de aciditate;
- 6 loturi de sare iodată, 5 loturi cu conținut de iod sub limita conținutului de iod reglementat și 1 lot de sare iodată cu conținut de iod majorat;
- 2 loturi de piper negru, ce nu corespund caracteristicilor unui piper negru autentic;
- 1 lot de Prune în ciocolată cu lapte, cu depășirea conținutului de Acid sorbic (E200-203);

3. Prezența *Escherichia coli (E.coli)* și Enterococi (*Streptococi fecali*) în 6 probe de apă potabilă din unitățile de procesare a produselor alimentare de origine nonanimală, apa neconformă provenind atât din rețelele de distribuție publice cât și din surse proprii (sonde arteziene).

Urmare a desfășurării controalelor inopinate s-a stabilit că principalele cauze de apariție a neconformităților este neindicarea pe etichetă a alergenilor, nerespectarea procesului tehnologic în cazul pâinii cu aciditate majorată, nerespectarea condițiilor de păstrare, folosirea materiei prime neconforme și restul neconformităților la calitatea produselor alimentare de origine non-animală.

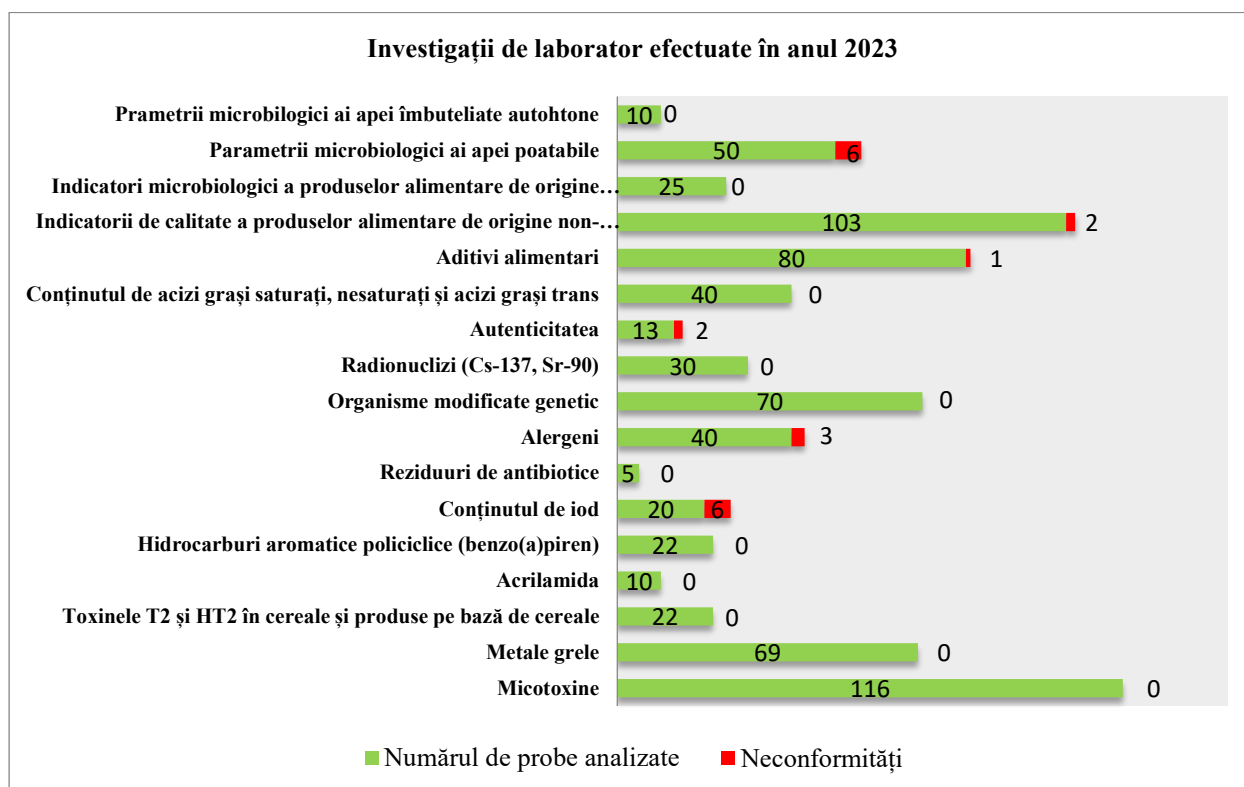

Figura 24

Rezultatele monitorizării și supravegherii în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală în anul 2023

Măsuri întreprinse

În conformitate cu art.30 din Legea nr.50 din 28.03.2013 „Cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor” și în baza Procedurii Generale: PG-12/02: ”Măsurile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme s-au luat următoarele măsuri:

I. S-au efectuat controale inopinate la producătorii și importatorii la care s-au identificat neconformități;

II. Au fost retrase din comerț produsele de cofetărie, care provoacă alergii sau intoleranță și supuse reetichetării prin aplicare mențiunii suplimentare cu privire la prezența posibilă și neintenționată a substanțelor care cauzează alergii și intoleranță. Operatorii din domeniul alimentar au fost informați despre obligativitatea de a indica pe etichetă informația cu privire la prezența alergenilor;

III. A fost retrase din comerț 322 kg de Prune în ciocolată cu lapte și supuse nimicirii;

IV. A fost ajustată Instrucțiunea Tehnologică de preparare a pâinii conform prevederilor reglementate;

V. 1 lot de piper negru neautentic a fost supus nimicirii, alt lot de piper a fost reetichetat, prin schimbarea denumirii ”Piper”;

VI. Au fost stabilite Controale întărite la vamă pentru piper negru și sare iodată importate în Republica Moldova.

În cazul apei potabile:

- S-a suspendat exploatarea surselor de apei potabilă neconformă și s-a dispus folosirea surselor alternative de apă confirmate de laborator;

- S-au efectuat lucrări de dezinfecție și reparație a rețelelor de distribuție;

- În urma realizării măsurilor prescrise, s-au prelevat repetat probe de la operatorii la care s-au identificat neconformități. Investigațiile repetate de laborator au demonstrat că probele de apă potabilă corespund Legii nr.182/2019 privind calitatea apei potabile.

Rezultatele implementării „Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anul 2023” comparativ cu anii 2018-2022 sunt prezentate în figura 25.

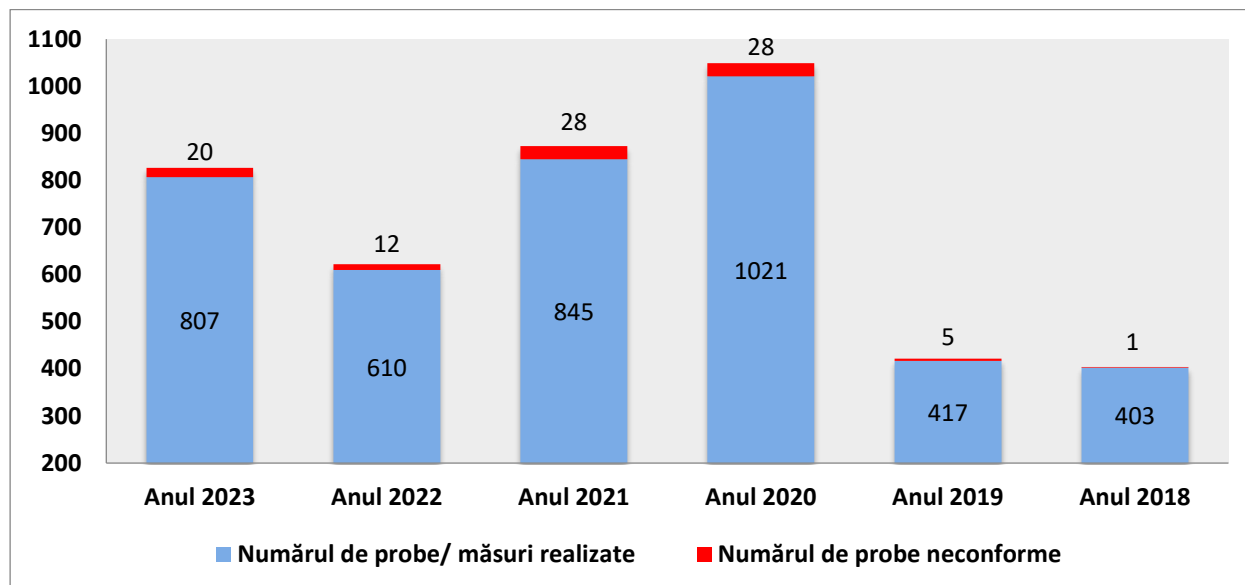

Figura 25

Rezultatele implementării Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare de origine nonanimală pentru anii 2018-2023

Acțiuni întreprinse pentru consolidarea domeniului

1) Pentru eficientizarea procedurii de control și prelevări de probe:

a) Instruirea inspectorilor cu funcții de inspecție referitor la:

- Implementarea Legii nr.279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare;
- Controlul trasabilității produselor alimentare;
- Măsurile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme;
- Prelevarea probelor de produse alimentare în vederea determinării conținutului de micotoxine;
- Prelevarea probelor de produse alimentare (procedura generală PG 08/02);
- Controlul implementării bunelor practici de igienă și bunelor practici de producere de către operatorii din domeniul alimentar;
- Controlul de stat inopinat;

b) Elaborarea/revizuirea următoarelor Proceduri Specifice și a Listelor de verificare:

- Listele de verificare pentru controlul de stat și supravegherea unităților de producere a produselor alimentare de origine nonanimală, comerț și alimentație publică;
- Procedura generală: ”Măsurile întreprinse în cazul produselor alimentare neconforme”, Cod: PG-12/02, Ediția 2, Revizia 0;
- Procedura specifică: ”Supravegherea și monitorizarea cazurilor de toxiinfecții alimentare”, Cod: PS/SA-MSD-07/01, Ediția 2, Revizia 1;
- Procedură generală: ”Prelevarea eșantioanelor de produse alimentare”, Cod: PG 08/02, Ediția 2, Revizia 0;

c) Cooperarea eficientă cu STSA privind:

- planificarea controalelor oficiale;
- gradul de implementare a planurilor anuale de control;
- repartizarea lunară a prelevării probelor pentru programele de monitorizare;
- elucidarea neclarităților;

II) pentru conformarea operatorilor din domeniu la normele legislative în vigoare și eficientizarea măsurilor întreprinse

- Informarea operatorilor din domeniul alimentar despre obligativitatea respectării reglementărilor din domeniul alimentar;
- Aprobarea Ordinului directorului general al Agenției nr.149 din 10.04.2023 privind retragerea/rechemarea produselor alimentare neconforme și notificarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor;
- Organizarea Ședințelor de lucru cu reprezentanții operatorilor din domeniul alimentar;
- Elaborarea programelor naționale anuale de control prin actualizarea indicatorilor/substanțelor active, listei de produse alimentare de origine vegetală și a numărului de investigații preconizate spre testare în funcție de evaluarea riscurilor (neconformități depistate, volumul de producție, popularitatea produsului etc. pe anii precedenți).
- Planificarea controalelor oficiale la nivel național în funcție de evaluarea riscului, frecvența controalelor fiind determinată de gradul de risc.
- Gestionarea neconformităților autohtone cu întreprinderea măsurilor în conformitate cu legislația, (actualizarea gradului de risc, monitorizarea loturilor de produse plasate pe piață ulterioare, prescripții și recontroale)

III) informarea consumatorului

- Organizarea briefing-urilor de presă, aparițiilor TV cu dezbateri, emiterea publicațiilor în mediul online sau publicarea pe site-ul oficial al Agenției a diferitor informații.

2.7. Sistemul de control al unităților de comerț și alimentație publică și protecția consumatorului

În temeiul art.7 alin.(5) al Legii nr.50/2013 *cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor* și art.15 al Legii nr.131/2012 *privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător*, a fost elaborat și aprobat prin Ordinul directorului general al Agenției nr.425 din 21 noiembrie 2022, Planul controalelor de stat asupra activității de întreprinzător pentru anul 2023, și anume pe domeniul comerț și alimentație publică. De asemenea, a fost întocmit Planul anual al controalelor asupra obiectelor și unităților care nu practică activitate de întreprinzător pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul directorului general nr.484 din 27.12.2022 (care se referă la controalele în instituțiile de învățământ general, tabere de odihnă și întremare a sănătății copiilor, spitale, penitenciare, aziluri etc.)

În baza ambelor Planuri ale controalelor, pe parcursul anului 2023 au fost efectuate controale planificate și inopinate, datele fiind reflectate în tabelul 31:

Tabelul 31

Rezultatele controalelor oficiale

N/o	Tipul de unități	Număr de unități 2022	Număr de unități 2023	Controale efectuate (planificate) 2022	Controale efectuate (planificate) 2023	Controale efectuate (inopinate) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2023
1.	Unități de comerț	1733	1264	3055	2621	2343	1582

2.	Unități de comerț ambulant	62	86	11	1	87	84
3.	Unități de alimentație publică	615	549	762	813	728	595
4.	Instituții de educație timpurie (grădinițe)	59	32	1531	1719	199	264
5.	Instituții de învățământ școlar, inclusiv tabere de odihnă	38	43	1420	1231	285	302
6.	Alte instituții (spitale, aziluri etc)	30	21	140	211	43	33
Total		2537	1995	6919	6596	3685	2860

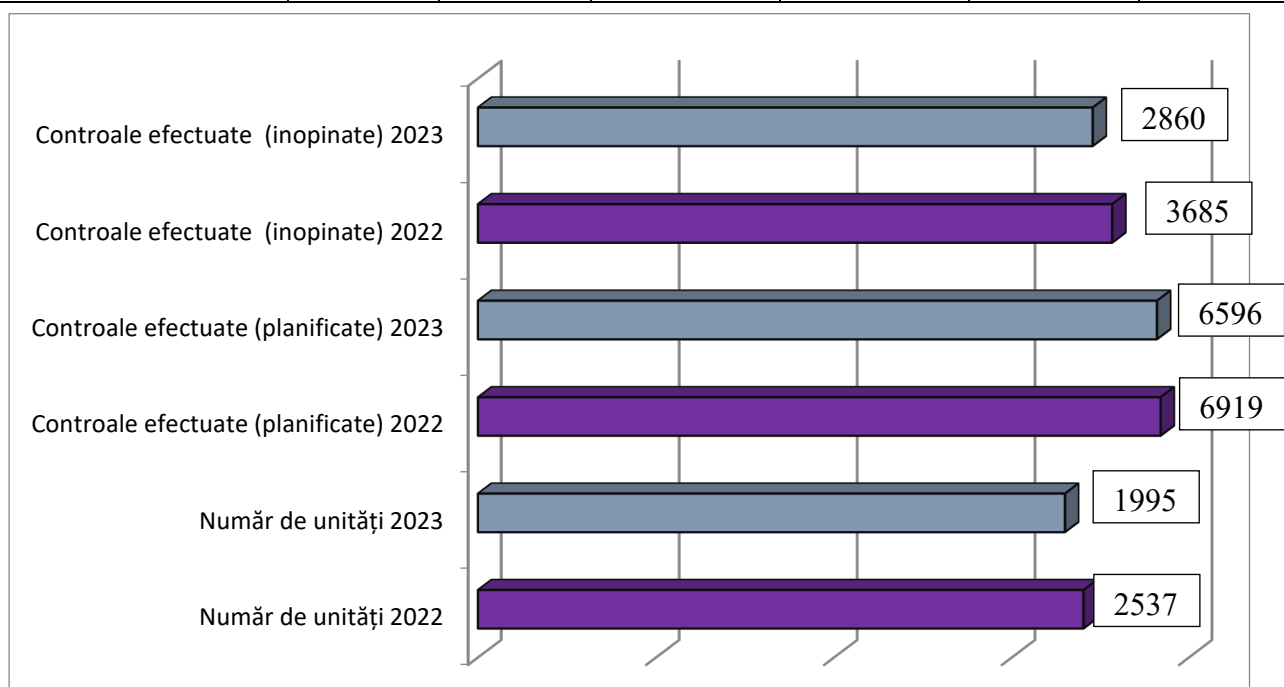

Figura 26
Rezultatele controalelor oficiale

Analiza datelor prezentate în tabelul 31 și diagrama din figura 26:

Numărul controalelor planificate pe domeniu este într-o ușoară descreștere comparativ cu perioada anului 2022, ținând cont de faptul că la baza controalelor de stat asupra activității de întreprinzător stau criteriile de risc relevante acestora, în rezultatul cărora se determină nivelul frecvenței și intensității necesare acțiunilor de control, precum și sistarea activității unor operatorilor din domeniul alimentar.

Analizând numărul controalelor inopinate efectuate, se observă că în anul 2023 acestea s-au micșorat cu 22% comparativ cu anul precedent. Tendința diminuării numărului de controale inopinate efectuate în anul 2023 se explică prin responsabilizarea operatorilor din domeniul alimentar și

conformarea acestora cu prevederile actelor normative în vigoare. Totodată, la baza luării deciziilor privind efectuarea controalelor inopinate a contribuit estimarea nivelului de risc pentru persoana/unitatea supusă controlului prin atribuirea gradului de risc scontat.

Menționăm că, **controale inopinate** efectuate de către inspectorii Agenției au fost realizate în temeiul petițiilor/sesizărilor pe domeniul de competență, cât și în baza următoarelor Ordine și Dispoziții:

- **Ordinul directorului general al Agenției nr.263 din 06.06.2023** privind pregătirea blocurilor alimentare din cadrul taberelor de odihnă și întremare a sănătății copiilor și adolescenților în sezonul estival 2023.
- **Dispoziția directorului general al Agenției nr.64 din 16.08.2023** privind evaluarea nivelului de pregătire a blocurilor alimentare din cadrul instituțiilor de învățământ general, pentru anul 2023-2024.
- **Dispoziția directorului general al Agenției nr.71 din 15.09.2023** cu privire la efectuarea controalelor pentru verificarea conformității cu legislația etichetării produselor alimentare cu conținut de brânză și/sau preparate alimentare pe bază de grăsimi de origine vegetală și animală.

Tabelul 32

Îndeplinirea programelor naționale

Denumirea programului național	Nr. probe planificate 2023	Nr. de probe realizate 2023	Nr. de probe realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
Ordinului nr. 178 din 02.05.2023 <i>cu privire la executarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare din cadrul unităților de comerț, alimentație publică, instituții de învățământ general, tabere de odihnă și întremare a sănătății copiilor, în cazul apariției toxiiinfecțiilor alimentare, inclusiv pe domeniul protecției consumatorilor pentru anul 2023</i>	2645	2603	2325	317	344

Ordinul directorului general al Agenției nr.178 din 02.05.2023 *cu privire la executarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței și calității produselor alimentare din cadrul unităților de comerț, alimentație publică, instituții de învățământ general, tabere de odihnă și întremare a sănătății copiilor, în cazul apariției toxiiinfecțiilor alimentare, inclusiv pe domeniul protecției consumatorilor pentru anul 2023* a fost aprobat în temeiul art.24 alin.(1) din Legea nr.306/2018 privind siguranța alimentelor, art.7 alin.(1) lit.d) din Legea nr.50/2013 cu privire la controalele oficiale pentru verificarea conformității cu legislația privind hrana pentru animale și produsele alimentare și cu normele de sănătate și de bunăstare a animalelor, pct.14 srb.16) și pct.19 al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.14/2023 și în scopul executării anexei nr.3 a Ordinului directorului general al Agenției nr.485 din 27.12.2022 cu privire la aprobarea Programului național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei

pentru animale și medicamente de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023.

Laboratorul desemnat pentru efectuarea investigațiilor în scopul implementării programului de monitorizare a fost **Instituția Publică “Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”**, mun. Chișinău, str. Murelor, 3.

Conform Ordinului directorului general al Agenției nr.178 din 02.05.2023 au fost planificate 2645 probe. În anul 2023 au fost investigate 2603 probe, dintre care 317 au fost neconforme, ceea ce constituie **12%**. Comparativ cu anul 2022, în anul curent au fost investigate cu **278 probe mai mult**, iar ponderea probelor neconforme constituie **cu 3% mai puțin**. Aceste date sunt prezentate în figura 27.

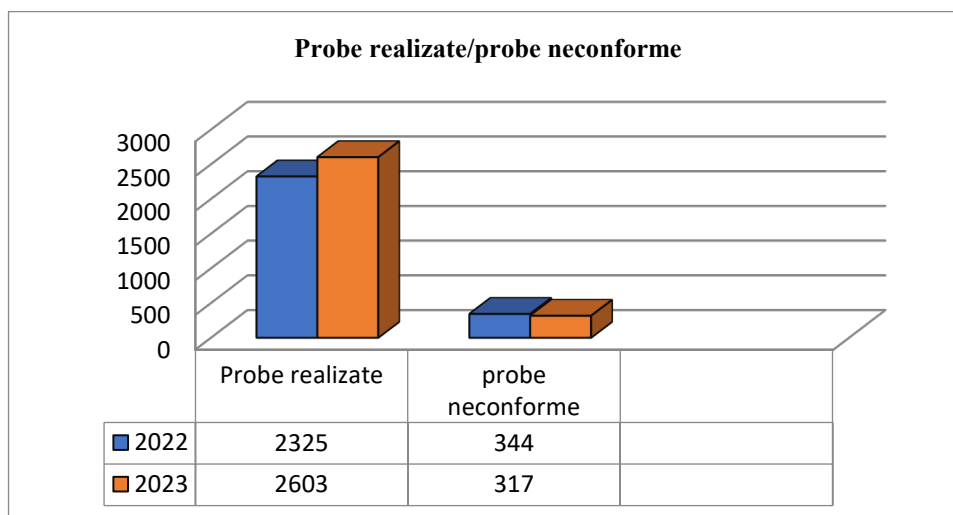

Figura 27
Numărul de probe realizate/probe neconforme

Conform Ordinului directorului general al Agenției nr.178 din 02.05.2023 au fost planificate pentru a fi prelevate 2645 probe dintre care:

- 570 probe de produse alimentare;
- 1125 probe de apă;
- 950 probe de sanitație.

Ponderea probelor planificate în procente este prezentată în figura 28:

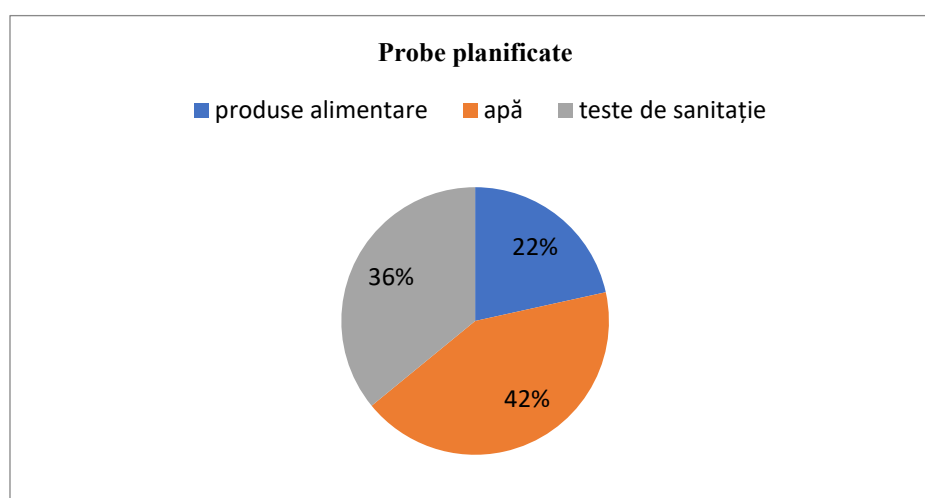

Figura 28
Ponderea probelor planificate

Din totalul de **1125** de probe de apă planificate au fost realizate **1046** probe, din care **213** probe au fost neconforme.

Din totalul de **570** probe de produse alimentare planificate au fost prelevate și investigate **708** probe, din care **70** au fost neconforme.

Din totalul de **950** probe de sanitație planificate, au fost prelevate și investigate **849** probe, dintre care **34** au fost neconforme.

Datele enumerate sunt prezentate în figura 29.

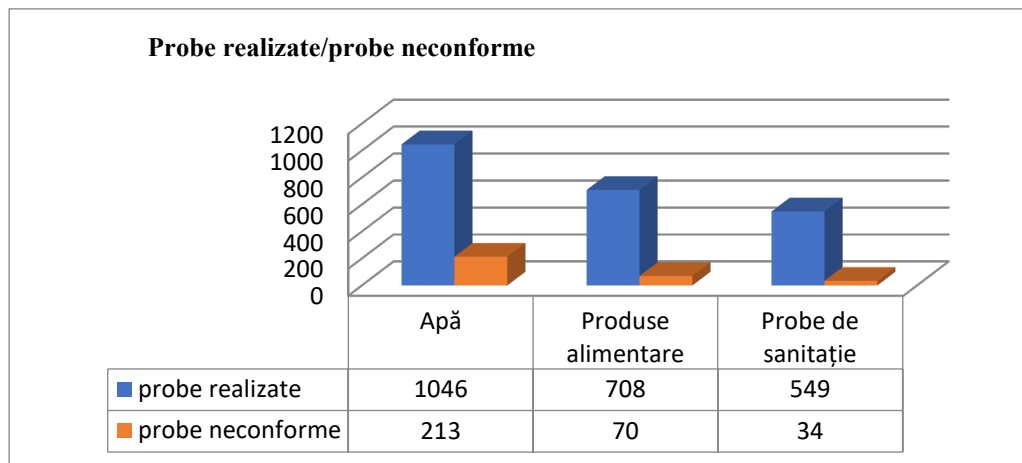

Figura 29

Comparația numărului de probe analizate și cazuri neconforme în cadrul monitorizării

Acțiunile Agenției în cadrul SUMMITULUI EPC 2023 în Moldova

În contextul **SUMMIT EPC 2023 în Moldova**, de către inspectorii Agenției, în perioada 15.05.23 – 02.06.23 au fost prelevate probe de produse alimentare, produse culinare, apă potabilă și teste de sanitație.

Astfel, în baza Ordinului directorului general al Agenției nr.178 din 02.05.2023, au fost prelevate **334** probe și efectuate **740** de investigații microbiologice din care **10** probe de produse alimentare, **38** probe de apă, **84** teste de sanitație, **202** probe de produse culinare (rezultatele prezentate în figura 23). Din totalul de probe prelevate, au fost depistate **3 probe neconforme**.

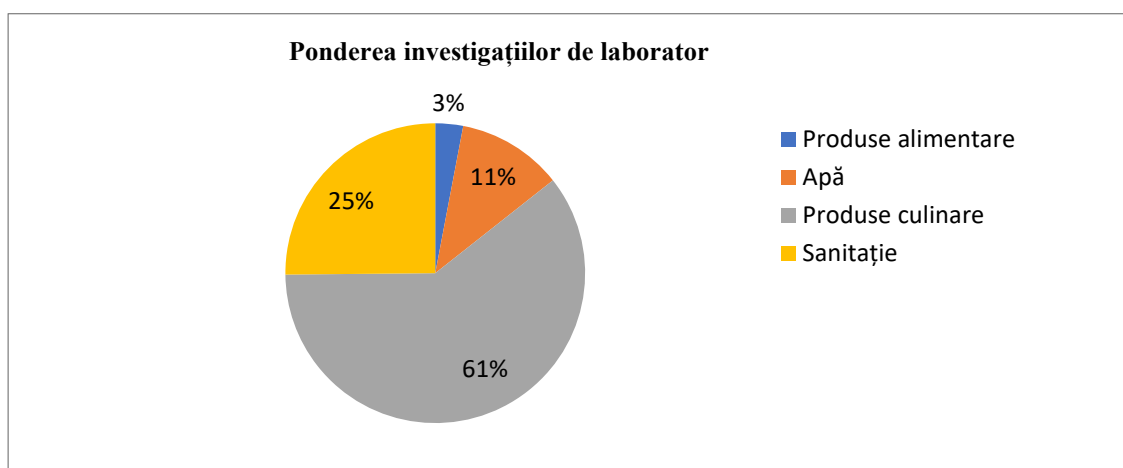

Figura 30

Ponderea investigațiilor de laborator efectuate în cadrul SUMMIT EPC 2023 în Republica Moldova

Din totalul de **334** probe prelevate, au fost depistate de **3 probe neconforme**, ceea ce **constituie 1,5 %**, rezultatele sunt prezentate în figura 24. Referitor la neconformitățile depistate, inspectorii Agenției au acționat cu prioritate luând măsurile ce se impun pentru a minimiza riscurile.

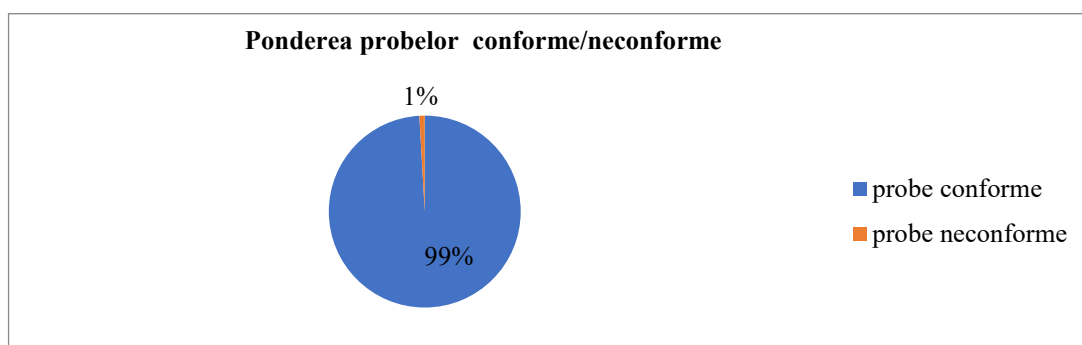

Figura 31
Raportul cazurilor conforme și neconforme în cadrul investigațiilor de laborator efectuate

Rezultatele implementării Dispoziției directorului general al Agenției nr.71 din 25.09.2023 cu privire la efectuarea controalelor pentru verificarea conformității cu legislația a etichetării produselor alimentare cu conținut de brânză și/sau preparate alimentare pe bază de grăsimi de origine vegetală și animală.

Pe parcursul lunilor octombrie-noiembrie inspectorii Agenției au intensificat controalele oficiale la unitățile de producere a produselor alimentare cu conținut de brânză și/sau preparate alimentare pe bază de grăsimi de origine vegetală și animală. Controalele inspectorilor au vizat aspecte privind protecția consumatorului în domeniul alimentar, și anume utilizarea practicilor corecte de informare prin intermediul ambalajului sau etichetelor produselor.

Astfel au fost realizate **75 de controale planificate și inopinate**. În rezultatul controalelor s-a constatat că **aproximativ 35%** din operatorii controlați utilizează la fabricarea produselor, în calitate de umplutură produse alimentare compuse pe bază de grăsimi vegetale și animală, fapt ce nu indică corect pe eticheta produselor, nici în denumirea produselor, nici în lista ingredientelor.

În cele mai multe cazuri s-au constatat următoarele încălcări:

1. Produsele de patiserie comercializate nepreambalate, direct consumatorilor finali nu conțin mențiunea privind ingredientele utilizate la prepararea produselor, nici prin afiș, anunț sau orice altă formă disponibilă consumatorilor;
2. Operatorii din domeniul alimentar utilizează termenul de **„produs de brânză”** atât în denumirea produselor cât și în lista de ingrediente;
3. Lista de ingrediente este incompletă sau nu corespunde materiei prime utilizate.

Astfel, urmare a încălcărilor constatate au fost întocmite **25 procese verbale cu privire la contravenție**, aplicate persoanelor juridice, în valoare totală de **175 mii lei**.

Acțiuni întreprinse pentru soluționarea neconformităților

Referitor la neconformitățile depistate, inspectorii subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor au întreprins măsuri imediate prin efectuarea controalelor inopinate și aplicarea măsurilor ce se impun, conform legislației în vigoare.

În cazul probelor de apă neconforme, a fost restricționat utilizarea apei potabile neconforme de la sursele instituției, prescrierea efectuării măsurilor de dezinfectarea a apeductelor, după caz, au fost aplicate sancțiuni contravenționale. Pentru verificarea calității procedurilor prescrise s-au prelevat repetat probe de apă de la operatorii la care au fost identificate neconformități. Investigațiile repetate de laborator au fost transportate conform procedurii la I.P. “Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”, cu emiterea rapoartelor de încercări, care au demonstrat că probele de apă potabilă corespund prevederilor Legii nr.182/2019 privind calitatea apei potabile.

În cazul probelor neconforme de produse alimentare - pește în stare congelată cu detectarea paraziților vizibili neviabili, a fost restricționată utilizarea produsului neconform în alimentația copiilor și elevilor, a fost retras din circuitul alimentar, și conform actelor de trasabilitate au fost inițiate proceduri de control și au fost întreprinse măsurile necesare.

În cazul probelor de produse culinare neconforme, au fost inițiate controale inopinate, prescrise recomandări de dezinfecție a blocului alimentar, de utilizare a ustensilelor conform destinației pentru a evita contaminarea încrucișată a suprafețelor, a fost recomandat respectarea igienei personale, tratarea produselor culinare conform fișelor tehnologice.

În cazul probelor de sanitație neconforme, au fost efectuate controale inopinate cu întocmirea prescripțiilor cu prescrierea efectuării procedurilor de dezinfecție, dezinsecție, deratizare, prezentarea rapoartelor de încercări repetate cu rezultate de încercări conforme.

Tabelul 33

Acțiunile întreprinse privind asigurarea conformității produselor alimentare

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în anul 2022	Nr. în anul 2023
1.	Prescripții emise	2442	3328
2.	Procese verbale de sancționare	1168	1549
3.	Suspendare activități	327	527

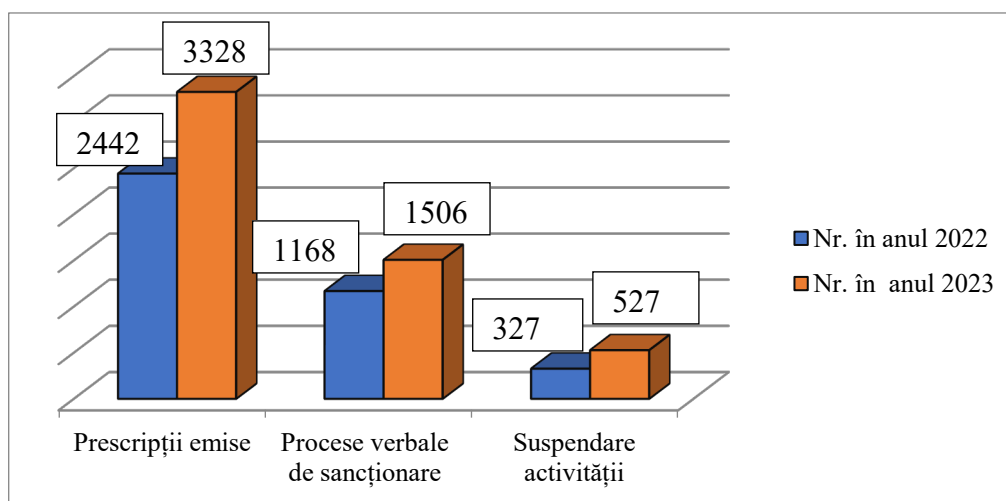

Figura 32
Acțiunile întreprinse privind asigurarea conformității produselor alimentare în anii 2022 și 2023

Analiza neconformităților (indicii). În cadrul efectuării controalelor de stat atât planificate, cât și inopinate la unitățile din domeniul comerțului și alimentație publice, inclusiv la instituțiile de învățământ general și alte instituții din domeniu respectiv, de inspectorii STSA au fost depistate un șir de neconformități, după cum urmează:

Neconformități cel mai des depistate:

- Nerespectarea regulamentelor sanitare de către angajații unității de comerț;
- Lipsa marcării produselor alimentare;
- Angajarea în întreprinderile din domeniul alimentar a personalului fără examen medical și/sau fără instruire igienică;
- Implicarea în procesul de preparare a bucatelor a personalului în lipsa controlului medical și instruirii igienice corespunzătoare;
- Neasigurarea trasabilității produselor alimentare;

- Comercializarea produselor alimentare în lipsa actelor de însoțire pentru produsele alimentare;
- Comercializarea produselor alimentare cu termen de valabilitate expirat;
- Utilizarea materiei prime cu termen de valabilitate expirat la producerea produselor alimentare;
- Nerespectarea condițiilor de păstrare a produselor alimentare (vecinătate, regim de temperatură, formă de ambalare);
- Încălcarea regulilor de comerț;
- Lipsa programului de lucru;
- Lipsa numărului autorității abilitate cu funcții de protecția consumatorilor;
- Neafișarea la loc vizibil a registrului de reclamații;
- Lipsa contractului cu un laborator acreditat privind efectuarea investigațiilor de laborator;
- Lipsa rapoartelor de încercări privind controlul produselor culinare/ apei/lavajelor de sanitație;
- Nerespectarea fluxului tehnologic;
- Întocmirea incorectă a meniului zilnic de repartiție.

Neconformitățile menționate au fost depistate ca urmare a efectuării controalelor planificate și inopinate, ca urmare s-au soldat cu emiterea a **3328 prescripții** și întocmirea a **1506 procese-verbale de contravenție**, dintre care **284 procese-verbale de contravenție cu întocmirea planului de remediere** conform prevederilor art.46¹ din Codul Contravențional al RM nr.218/2008.

Pentru anul 2023 acțiunea prioritară stabilită aferent controalelor de stat planificate și inopinate a fost realizată, întrucât temeiul pentru întreprinderea acțiunilor de control de către inspectorii Agenției se baza pe analiza riscurilor aplicate în baza criteriilor de risc prevăzute în Metodologia privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1280/2018.

Petiții/sesizări parvenite pe parcursul anului 2023

În scopul asigurării protecției consumatorilor în domeniul alimentar Agenția, examinează și soluționează petițiile parvenite de la persoanele fizice și juridice.

Reglementările din domeniul alimentar au drept obiectiv protejarea intereselor consumatorilor și le oferă o bază care le permite să facă alegeri în cunoștință de cauză privind alimentele pe care le consumă; acestea au drept scop prevenirea:

- a) practicilor comerciale incorecte;
- b) contrafacerii produselor alimentare;
- c) oricăror alte practici care pot induce în eroare consumatorul.

Detalii privind numărul petițiilor/sesizărilor pe domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală și alimentație publică examinate în anii 2023 sunt reflectate în tabelul 34.

Tabelul 34

Numărul petițiilor/sesizărilor pe domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală și alimentație publică examinate în anii 2023

Indicatorul	2023	2022
Numărul total de petiții/sesizări înregistrate	568	2238
Numărul petițiilor parvenite direct de la consumatori	370	948
Numărul petițiilor remise de către alte autorități	198	85
Petiții confirmate din total examinate	235	275
Sanctiuni aplicate	235	343

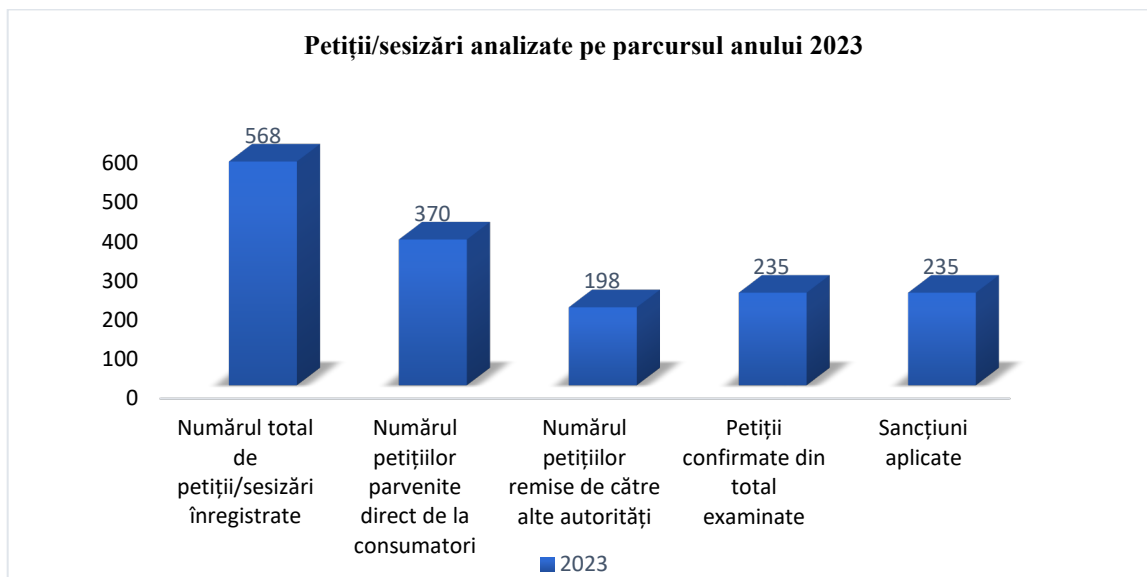

Figura 33
Numărul de petiții/sesizări analizate în cadrul Direcției siguranța produselor de origine nonanimală pentru anul 2023

O atenție deosebită se acordă plângerilor parvenite de la consumatori, cu diferite subiecte abordate. Din numărul total de petiții soluționate, au putut fi confirmate **235** petiții, în restul cazurilor, la momentul efectuării controalelor, careva probe confirmative nu au putut fi prezentate de consumatori sau operatori economici.

Petițiile examinate au vizat următoarele subiecte principale ce țin de încălcarea regulilor de comerț:

- Nerespectarea regulamentelor sanitare de către angajații unității de comerț;
- Lipsa marcării produselor alimentare;
- Lipsa programului și procedurii de igienizare a unității;
- Lipsa contractului cu personal specializat în lupta cu dăunătorii;
- Lipsa monitorizării temperaturii în spațiile frigorifice în care se păstrează produse alimentare perisabile;
- Angajarea în întreprinderile din domeniul alimentar a personalului fără examen medical și/sau fără instruire privind respectarea regulilor de igienă;
- Comercializarea produselor alimentare în lipsa actelor de însoțire pentru produsele alimentare;
- Comercializarea produselor alimentare cu termen de valabilitate expirat;
- Comercializarea produselor alimentare perisabile fără indicarea datei limită de consum;
- Încălcarea regulilor de comerț;
- Neasigurarea respectării condițiilor de păstrare a produselor alimentare;
- Utilizarea materiei prime cu termen de valabilitate expirat la producerea produselor alimentare;
- Neasigurarea trasabilității produselor alimentare;
- Lipsa informației privind programul de lucru al unității;
- Lipsa informației de contact al autorității abilitate cu funcții de protecția consumatorilor, la locul comercializării;
- Neafișarea la loc vizibil a registrului de reclamații.

Printre obiectivele de bază ale Agenției în acest domeniu au fost intensificarea activităților de informare și educare a consumatorilor în vederea consolidării cunoștințelor și protejării intereselor economice ale acestora, pe întreg lanțul alimentar. Pagina web a autorității continuă să constituie principalul instrument de comunicare cu societatea civilă și instituțiile publice, unde sunt plasate toate informațiile de interes public în domeniul alimentar. Pentru facilitarea procesului de recepționare și

soluționare a petițiilor, Agenția oferă posibilitatea depunerii petițiilor online prin intermediul paginii web oficiale.

Supravegherea și monitorizarea cazurilor de Toxiinfecții alimentare (în continuare TIA) pe parcursul anului 2023

Pe parcursul anului 2023 au fost notificate **42** cazuri suspecte la toxiinfecții alimentare din care **7 cazuri** au fost confirmate, cu afectarea a **197 persoane din care: 119 maturi și 74 de copii**. În timpul efectuării anchetei epidemiologice au fost prelevate **134 probe** de produse alimentare, inclusiv materie primă, apă, lavaje de sanitație, în rezultatul rapoartelor de încercări – **16 probe au fost stabilite ca neconforme**.

În scopul remedierii încălcărilor depistate, precum și prevenirea aparițiilor ulterioare a toxiinfecțiilor alimentare s-a dispus întreprinderea următoarelor măsuri:

1. Aplicarea măsurilor de igienizare prin intermediul agenților economici autorizați în domeniul dat;
2. Interzicerea imediată a folosirii apei neconforme;
3. Întreprinderea măsurilor pentru aprovizionarea blocului alimentar cu apă potabilă dintr-o sursă certificată;
4. Respectarea condițiilor tehnice stabilite de producător pentru produse alimentare;
5. Interzicerea utilizării produselor cu termen de valabilitate expirat și retragerea din circuitul alimentar;
6. Asigurarea existenței examenului medical și instruirii igienice a personalului.

2.8 Sistemul de control al unităților de fabricare, stocare și comercializare angro a produselor vitivinicole, alcoolului etilic, și a producției alcoolice

Conform art.15 din Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, pentru anul 2023, Planul controalelor fost aprobat prin Ordinul directorului general al Agenției nr.425 din 21.11.2022, fiind publicat pe pagina web a Agenției.

Tabelul 35

Rezultatele controalelor oficiale

Tipul de unități	Număr unități 2022	Număr unități 2023	Controale efectuate (planificate) 2022	Controale efectuate (planificate) 2023	Controale efectuate (inopinate) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2023
Întreprinderi producătoare de produse vitivinicole, de bere și de alcool	86	82	81	82	63	79
Depozite specializate	39	39	38	39	4	
Total	125	121	119	121	67	79

Analiza rezultatelor controalelor oficiale:

În anul 2023, planul controalelor planificate a fost executat integral, având doar 1 singur control comun cu altă autoritate de control IPM.

Astfel, în anul 2023, executarea graficului controalelor planificate s-a realizat în volum de 100 %, atingând obiectivul stabilit (100 % din graficul controalelor planificate). Menționăm, că sumar controalele oficiale de stat efectuate în anul 2023 sunt **200**, înregistrând o creștere cu 4,5%, adică cu 9 controale mai mult decât în anul precedent (în anul 2022 - **192**), preponderent datorită creșterii numărului de controale inopinate efectuate.

Controalele inopinate în anul 2023 au fost efectuate 79, fiind însoțite de notele de motivare corespunzătoare, conform anexei la Dispoziția directorului general nr.44 din 24.05.2023 cu privire la

inițierea controalelor inopinate asupra activității de întreprinzător, iar după temeiul de inițiere se grupează în:

- Sesizări de la IP LCTBANPC pentru refuzurile de la certificare a 48 loturi neconforme actelor normative în vigoare la **16** agenți economici controlați;
- Implementare a art. 19¹ al Legii nr. 131/2012 în cadrul procedurii de eliberare a actului permisiv - **31** agenți economici controlați;
- Rezultate ale neconformităților depistate în cadrul executării programului de monitorizare - **17** agenți economici controlați;
- Petiții din partea consumatorilor, autorităților de stat, autosesizări, ș.a. – **15** agenți economici controlați.

De menționat, că ponderea controalele inopinate în anul 2023 reprezintă 65,20% din numărul controalelor planificate (79 din 121), ceea ce e cu 22% mai mult decât anul trecut.

Subsidiar menționăm, că în anul curent au fost efectuate **4 controale suplimentare, fiind întocmite 4 procese verbale de control suplimentare** (1 din care s-a efectuat în rezultatul controlului inopinat), conform prevederilor art.29 alin.(10) al Legii nr.131/2012, pe motivul neexecutării în termenul stabilit a prescripțiilor identificate în cadrul controalelor inițiale.

Eficacitatea controalelor planificate se poate reda prin 3 aspecte:

- Obținerea în rezultatul controalelor efectuate a actului permisiv stabilit în art.23¹ alin.(3) lit.a) din Legea nr.50/2013 și pct.16 a tab.II din anexa nr.1 la Legea nr.160/2011, și anume - **certificatul de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor, fiind depuse cereri de înregistrare sau înregistrați ca operatori din domeniul alimentar - 32 agenți economici controlați**, ceea ce reprezintă o pondere 26,44 % din agenții economici planificați controlați, respectiv mai mult de ¼ din graficul controalelor planificate;
- Înregistrarea în SIA Registrul vitivinicol, a unor unități vinicole care desfășoară activitate de fabricare și/sau comercializare cu ridicata produselor vitivinicole și alcoolice, conform prevederilor art.21 alin.(1) din Legea viei și vinului nr.57/20006. În rezultatul controalelor efectuate **s-au operat modificări în SIA RVV prin înregistrarea/modificarea datelor-14 unități vinicole**, ceea ce constituie circa 11,6 % din agenții economici verificați;
- Radierea din SIA Registrul vitivinicol a unor unități vinicole, care din cauza neactivării, sistării activității, sau falimentării în domeniu, fiind pasibili controlului, datorită înregistrărilor efectuate anterior. Astfel, ca urmare a controalelor planificate efectuate, **s-au radiat 13 agenți economici controlați**, ceea ce constituie mai mult de 10 % din agenții economici controlați.

Ponderea agenților economici noi înregistrați (în RV) și autorizați ca operatori alimentari cu obținerea certificatului de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor, reprezintă circa 38,0 % din numărul total al controalelor planificate.

Controale comune

Un alt aspect al controalelor efectuate, este ponderea controalelor comune efectuate cu alte entități de control.

Conform Ordinului Agenției nr.49 din 06.02.2019 au fost aprobate responsabilitățile zonelor cu indicație geografică protejată în zonele teritoriale în domeniul controlului siguranței și calității produselor vitivinicole și alcoolice, fiind divizate în 4 zone înregistrate cu IGP pe teritoriul Republicii Moldova, respectiv: „Valul lui Traian”, „Ștefan Vodă”, „Codru” și „DIVIN”. Ulterior prin Ordinul Agenției nr.93 din 27.02.2020 au fost delegați inspecitori în echipe de control pentru verificarea unităților de comerț cu amănuntul cu aplicarea listei de verificare SA-26 (aprobată prin anexa nr.43 la Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.57 din 27.06.2023).

Rezultatele acestor controale efectuate sunt expuse în tabelul 36.

Rezultatele acestor controale efectuate

Nr. d/o	Tipul de unitate	Autoritatea de control implicată în efectuarea controlului comun		Subdiviziuni teritoriale ale Agenției implicate în controlul pentru verificarea unităților de comerț cu amănuntul				
		IPM	Comisii mixte SFS/ISSPNPC	STSA Cahul/Taraclia/Cantemir	STSA Anenii Noi/Căușeni/Ștefan Vodă	STSA Orhei/Rezina/Telenești/Șoldănești	Alte STSA, inclusiv mun. Chișinău	Direcții la nivel central al Agenției
1.	Întreprinderi vinicole, de bere și de alcool și Întreprinderi ce utilizează alcool în alt scop	1	15 7	5	2	1	4	
2.	Depozite specializate	-	-	2				
3.	Magazine alimentare, alte unități de comercializare cu amănuntul	-	-	61	44			1
4.	Prescripții	-	-	113	12	1	4	1
5.	Procese verbale cu privire la contravenție	-	-	32	9			
	Sanctiune (amendă) suma aplicată	-	-	52700	51500			
Total, controale		1	22	68	46	1	4	1
Sumar, controale		23		120				

Analiza datelor din tabel

Pe domeniul de control specific activității în anul 2023 s-a efectuat 1 singur control comun planificat cu alte autorități de control (IPM).

Ponderea numărului de controale efectuate cu grad înalt de risc din numărul total al controalelor planificate constituie 35,5 % (43 din 121, al cărui grad de risc ≥ 600).

Se menționează, că pe domeniul de control „fabricarea și circulația vinului și produselor alcoolice” de către Agenție au fost înaintate propuneri deja 3 ani consecutiv, privind planificarea controalelor asupra rezidenții din zone economice libere, care, cu regret, pentru anul 2022 și 2023 nu au fost aprobate prin hotărâre de guvern, astfel cum prevede art.6 alin.25¹ al Legii nr.440/2001. Se necesită de a evidenția și accentua necesitatea aprobării „Planului controalelor asupra activității rezidenților zonelor economice libere” pentru anul 2024, reieșind și din numărul controalelor inopinate efectuate în anul 2023 la rezidenții zonelor economice libere, soldate cu 4 sancțiuni contravenționale aplicate celor 3 rezidenți ai acestei zone.

Referitor la controalele efectuate de echipele mixte ale Agenției de comun cu alte subdiviziuni teritoriale, sau cu alte autorități de control, se pot clasifica în funcție de solicitare și tip în:

- Controale efectuate în conformitate cu prevederile Ordinului Agenției nr.93 din 27.02.2020, actualizat prin ordinul nr.378 din 01.10.2022, prin care inspectorii responsabili de zonele cu IGP „Valul lui Traian” și „Ștefan Vodă” au fost implicați în efectuarea controalelor cu amănuntul (magazine alimentare) prin aplicarea listei de verificare SA-26. În acest sens au fost efectuate **114 controale oficiale la unitățile de comerț cu amănuntul (magazine alimentare, magazine mixte, etc)**;
- Controale efectuate urmare a petițiilor parvenite în adresa Agenției- **1 control inopinat**;
- Controale efectuate în scop de eliberare a actului permisiv:
- licență de activitate în domeniu (la solicitarea ASP, fiind efectuate controale prin comisii mixte în comun cu SFS și ISSPNPC) - 17 controale,

- certificat de înregistrare în domeniul siguranței alimentelor pentru întreprinderile producătoare de produse vitivinicole și alcoolice, precum și depozitele specializate titulare de licențe în domeniu. Acest tip de controale comune sunt efectuate în conformitate cu prevederile pct.6.3 din PS/SA-PV-01/01 și a Dispoziției Directorului general adjunct al Agenției nr.01-06/856 din 12.04.202-4 controale.

Astfel, sumar în acest sens s-au efectuat **21 controale inopinate**.

- Controale prin comisii mixte, pentru efectuarea procedurilor de sigilare/desigilare a utilajului tehnologic principal (**10 controale comune**), precum și la solicitarea SFS nr.26-10/1-06/87993 din 26.06.2023 (de verificare a operatorilor economici care utilizează în procesul tehnologic de fabricare la producerea produselor de farmaceutică și cosmetice alcool etilic rectificat scutit de taxa accizelor), - **7 controale**.

Astfel, sumar, prin aceste comisii mixte s-au efectuat **17 controale**.

Alte atribuții de control exercitate de către inspectorii Agenției responsabili de zonele cu IGP delimitate aflate cu locul de muncă în teritoriu

Una din principalele atribuții ale inspectorilor Agenției responsabili de zonele cu IGP este supravegherea activității agenților economici din teritoriu prin monitorizarea fabricării, păstrării și comercializării vinurilor cu IGP, verificarea depunerii declarațiilor vitivinicole obligatorii în termenii prevăzuți de legislație, precum și implicarea lor în procesul de prelevare a probelor de produse vitivinicole și alcoolice de import. Numărul entităților monitorizate și supravegheate sunt redată în tabelul 37.

Tabelul 37

Entităților monitorizate și supravegheate în zonele cu IGP

Nr. d/o	Indicatorul monitorizat, supravegheat	Zona cu IGP „Valul lui Traian”	Zona cu IGP „Ștefan Vodă”	Zona cu IGP „Codru”	Zona cu IGP „Divin”	Total
1.	Numărul de raioane ale RM ce sunt supravegheate și înregistrate	7	4	9	Tot teritoriul RM	20
2.	Producători de produse vitivinicole cu IGP	19	11	20	5	55
3	Producători de struguri din zona IGP	26	42	21		89
4.	Producători de produse vitivinicole fără IGP	56	27	110	-	193
5.	Depozite specializate	18	5	93	-	154
6.	Nr. de prelevări de probe de import	4	1	-	-	5
7.	Nr. declarațiilor de producere:					
	depuse în termen	58	27	126	4	215
	nedepute	17	11	4		32
8.	Nr declarațiilor de stoc:					
	depuse	93	25	199	4	321
	nedepute	-	18	24		42
9.	Nr declarațiilor de recoltă:					
	depuse	25	40	21	1	87
	nedepute	27	23	15		65

10.	Volumul de vin și țara de unde a fost importat, dal:	-	9602,0 dal	-	-	9602,0
	- Spania	44580,4	-	-		44580,0
	- Ucraina					

În anul 2023, operatorii economici din domeniul producerii vinurilor (respectiv cu volume mari de producere) pentru a-și onora obligațiile contractuale, au importat vinuri materie primă din Spania și Ucraina la prelevarea cărora au fost solicitați inspectorii Agenției, participând doar la 4 prelevări în cantitate totală de 54182,0 dal de vinuri materie primă în asortiment. Totodată, conform datelor din ASYCUDA, pe parcursul anului 2023, în Republica Moldova s-au efectuat importuri de vinuri materie primă în vrac în cantitate totală de 78 671,8 dal.

Sistemul de control în cadrul procedurii de eliberare a licenței

Conform prevederilor art.13 al Legii nr.1100 din 30.06.2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice și în baza procedurii specifice PS/SA-PV-04/01(din 2021) în baza prevederilor Ordinului comun al Ministerului Finanțelor nr.172/245/216 din 28.12.2010 cu privire la aprobarea Regulamentului privind cerințele la montarea, exploatarea, deservirea tehnică și metrologică a contoarelor de evidență cu memorie fiscală și efectuarea verificării operative la agenții economici producători de alcool etilic, distilate și băuturi alcoolice tari și a Ordinului nr.16 din 10.03.2004 al Departamentului Agroindustrial "MOLDOVA-VIN" cu privire la aprobarea capacităților minime de producere, se participă la verificarea etanșeității instalațiilor folosite la fabricarea alcoolului etilic, distilatelor și a băuturilor alcoolice tari - în procesul de înregistrare, sigilare sau desigilare a utilajului, în scop de eliberare a certificatului de înregistrare al utilajului tehnologic principal, precum și în procesul de supraveghere și control a agenților economici conform periodicității de efectuare a lui.

Tabelul 38

Datele despre efectuarea verificărilor în cadrul procedurii de eliberare a licenței

N/o	Numărul de solicitări ASP	Numărul întreprinderilor solicitante	Numărul de notificări de corespundere eliberate	Numărul de procese verbale de necorespondere	
1.	21	16	17	4	
	Numărul de solicitări	Numărul de întreprinderi solicitante	Numărul proceselor verbale de sigilare	Numărul proceselor verbale desigilare	Proceselor verbale de stopare a activității
2	10	10	7	3	3
	Numărul de întreprinderi solicitante		Numărul certificatelor de înregistrare a utilajului (serviciu contra plată, conform HG nr.90/2019)		
3	3		3		

Analiza datelor din tabel

- ❖ Se constată, că din numărul operatorilor economici care solicită eliberarea notificării despre corespunderea utilajului tehnologic principal cerințelor tehnologice de producere, toate întreprinderile au întrunit cerințele corespunzătoare pentru fabricarea alcoolului etilic (distilatelor de vin) și/sau a băuturilor alcoolice tari, deși la 4 întreprinderi au fost întocmite procese verbale de necorespondere a cerințelor, iar ca urmare s-au conformat cerințelor, prescripțiilor pe care le-a executat și în rezultat au obținut licența de activitate solicitată.

- ❖ Au fost realizate 100 % din numărul de solicitări la verificarea etanșeității instalațiilor folosite la fabricarea alcoolului etilic, distilatelor și a băuturilor alcoolice tari, din care 70 % au obținut procese verbale de sigilare/desigilare, iar 30% (3 solicitanți) și-au stopat activitatea;
- ❖ 100% din agenții economici solicitanți și-au reconfirmat certificatul (după expirarea termenului de valabilitate al lui), ce autentifică executarea procedurii de înregistrare a utilajului respectiv.

Executarea și monitorizarea atribuțiilor funcționale stabilite prin prevederi legale

Conform prevederilor art.23 al Legii nr.1100/2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, Agenția, în calitate de organ de supraveghere și control asupra fabricării și circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice, pregătește și înaintează spre avizare volumele de alcool etilic rectificat importat, reieșind din calculele volumelor de producere, anexate ca prognoza sortimentului de producere pentru anul în care se solicită importul, iar aceste volume pentru anul 2023 sunt redate în tabelul 39.

Tabelul 39

Volumele de alcool etilic rectificat importat

Numărul de avize eliberate agenților economici importatori de alcool etilic	Nr. de avize eliberate	Volumul solicitat dal a/a	Volumul aprobat, dal a/a
3	5	61406,7	54678,4

Conform prevederilor art.4 alin.(2) al Legii nr.1100/2000 cu privire la fabricarea și circulația alcoolului etilic și a producției alcoolice, precum și a Metodologiei cu privire la modul de depunere a notificării privind comercializarea alcoolului etilic, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.15/2020, Agenția, în calitate de organ de supraveghere și control la nivel național asupra fabricării și circulației alcoolului etilic și a producției alcoolice, monitorizează notificările de comercializare a alcoolului etilic de către producători către agenții economici care practică o altă activitate decât cea în domeniul fabricării producției alcoolice, dar care, în procesul de producere utilizează alcool etilic.

Agencia, monitorizează evidența notificărilor respective pentru fiecare titular de licență în domeniul fabricării alcoolului etilic rectificat.

Pentru anul 2023, au fost recepționate 67 de notificări de comercializare a alcoolului etilic în volum total de 26885,34 dal a/a, iar datele pe fiecare întreprindere sunt redate în tabelul 40.

Tabelul 40

Evidența notificărilor de comercializare a alcoolului etilic

Nr. d/o	Numărul agenților economici producători de alcool etilic	Numărul de notificări prezentate	Volumul alcoolului comercializat, dal a/a
5	67	26885,34	

Implementarea programelor naționale de monitorizare

În cadrul controalelor oficiale, aleatoriu, sunt prelevate mostre de produse vitivinicole (vinuri de diferite categorii, distilate de vin, divin, rachiuri), bere și altă producție alcoolică în vederea realizării programului de monitorizare aprobat anual, prin determinarea indicilor de calitate, siguranță și naturalitate, conform procedurii specifice în domeniul PS/SA-PP-06/01. În anul 2023, prin Ordinul directorului general al Agenției nr.485 din 27.12.2022 (anexa 9) a fost aprobat Programul anual de

monitorizare și supraveghere în domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției

alcoolice, produselor vitivinicole și berii.

În scopul implementării prevederilor acestuia, Agenția a colaborat cu:

1. Laboratorul național de referință, acreditat în domeniu al IP „Laboratorul central de testare a băuturilor alcoolice/nealcoolice și a produselor conservate, unde Agenția exercită calitatea de fondator, conform pct.3 din Hotărârea Guvernului nr.14/2023. Pentru anul 2023 au fost planificate 200 mostre pentru determinarea indicilor de calitate: organoleptici, fizico-chimici și de siguranță.
2. Laboratorul acreditat în domeniu determinării naturaleții produselor vitivinicole și alcoolice, (deja pentru al 6-lea an consecutiv), contractat în România, în partea ce ține analizele bazate pe amprentare izotopică (determinarea raporturilor izotopilor: deuteriu, C^{13}/C^{12} și O^{18}/O^{16}), pentru care nu există laborator dotat și acreditat în Republica Moldova. Astfel, a fost încheiat contractul nr.118 NFP din 08.06.2023 cu Institutul National de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii Criogenice și Izotopice-ICSI din Râmnicu Vâlcea, România, ce este acreditat/certificat la standardele internaționale ISO/IEC 17025, ISO/IEC 14001 și ISO/IEC 9001. Contractul prevede investigarea a 30 mostre de produse vitivinicole și alcoolice.
3. În partea ce ține de determinarea inofensivității și autenticității varietății soiului de struguri s-au contractat serviciile de laborator cu laboratorul „Eurofins Analytices France” din or. Nantes, Franța, fiind încheiat și înregistrat la Trezoreria de Stat în baza achizițiilor publice contractul nr. 208 MV din 30.10.2023 (nr. înregistrare 2023-0000016495). De menționat, că în anul 2023, aceste servicii nu au fost planificate, fiind posibilă achiziționarea lor, doar ca rezultat al nevalorificării bugetului alocat pentru realizarea programelor de monitorizare ale Agenției. Au fost analizate 20 mostre de vin: pentru determinarea inofensivității vinurilor la reziduurile de pesticide-10 mostre și la indicii de calitate 10 mostre cu determinarea autenticității varietății soiului de struguri pentru Pinot Grigio și Riesling de Rhin.

Tabelul 41

Rezultatele implementării programului de monitorizare în domeniu

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe / măsuri planificate 2023	Nr. de probe / măsuri realizate 2023	Nr. de probe / măsuri realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
1.	Programului anual de monitorizare și supraveghere în domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii, aprobat prin anexa nr. 9 la Ordinul nr. 485 din 27.12.2022	433/230	433/225	416	20	11
2	Program suplimentar de monitorizare, aprobat prin ordinul nr. 554 din 16.11.2023	20/20	-	-	3	-

Analiza cifrelor din tabel

Realizarea Programului național de monitorizare planificat s-a efectuat în proporție de 96,8%, cu următoarele descifrări.

1. Conform rezultatelor analizelor de laborator obținute de la I.P. LCTBANPC în baza a 11 acte de codificare au fost analizate **191 mostre** prelevate și depistate **6 produse neconforme**, ceea ce reprezintă circa 3,1 % din totalul probelor analizate. Ponderea produselor conforme plasate pe piață– 96,9%.

Natura neconformităților în probele prelevate și analizate:

Neconformitățile depistate la analiza indicilor organoleptici, fizico-chimici și de siguranță țin de nerespectarea cadrului legal și normativ în procesul tehnologic de fabricare a produselor vitivinicole și alcoolice, inclusiv la cele de import și anume:

- Necorespunderea cerințelor de calitate după concentrația diglicozidului de malvidină $51,1 \pm 5,7$ mg/dm³ la norma maximă de 15 mg/dm³ a unui lot de 11800 dal de vin materie primă licoros roșu;

- Necorespunderea cerințelor de calitate a 2 Loturi de Vin spumos dulce: roz și alb și anume conținutul de aromatizatori sintetici: triacetin și metilantranilat este de peste 0,10 mg/dm³;

- Necorespunderea cerințelor de calitate a unui Lot de vin materie primă sec roșu, cu depășirea limitei admisibile a concentrației în masă a diglucozidului de malvidină, indicând valoarea de 265,0 mg/dm³ la norma de 15,0 mg/dm³;

- Necorespunderea cerințelor de calitate a unui Lot de vin de rodii (Pommegranate), cu depășirea limitei admisibile a concentrației în masă a diglucozidului de malvidină, indicând valoarea de 89,70 mg/dm³ la norma de 15,0 mg/dm³; concentrația zaharurilor (D-glucoza+D-fructoza) este $84,6 \pm 2,4$ g/dm³ la norma de 30,1 - 80,0 g/dm³;

- Necorespunderea cerințelor de calitate a de vin sec alb Chardonnay cu IGP, după indicii senzoriali.

De menționat, că conform datelor din ultimii 3 ani prin procedura obligatorie de certificare ponderea de identificare a produselor neconforme reprezintă circa 20-24% din numărul probelor supravegheate anual prin programul de monitorizare.

1. Conform rezultatelor analizelor la indicii de naturalețe (adaosul de apă exogenă, natura botanică de proveniență a alcoolului și natura botanică de proveniență a zahărului) obținute de la Institutul National de Cercetare-Dezvoltare pentru Tehnologii Criogenice și Izotopice din Râmnicu-Vâlcea, România în baza a 2 acte de codificare au fost analizate **30 mostre**, din care au fost depistate **14 produse neconforme**, ceea ce reprezintă 46,6 % neconforme din produsele analizate.

Este necesar de specificat, că conform prevederilor pct.6.2.5 din procedura specifică PS/SA-PP-06/01 „Prelevarea probelor de produse vitivinicole și de producție alcoolică în cadrul controalelor oficiale de stat”, în cazul exprimării dezacordului cu rezultatele încercărilor de laborator, agentului economic este în drept să efectueze testări suplimentare prin utilizarea probei de control (contraprobei). Ca urmare din cele 14 probe neconforme, prin testări suplimentare efectuate de agenții economici producători, în cadrul aceluiași laborator s-au dovedit a fi conforme **4 mostre**.

Natura neconformităților în probele prelevate:

Neconformitățile depistate la determinarea indicilor de naturalețe a probelor prelevate în cadrul controalelor oficiale indică la utilizarea în procesul de fabricarea a produselor vitivinicole și alcoolice a altor produse decât cele autorizate, respectiv la:

- Vin m/p licoros roșu, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure, a unui alt alcool provenit din plante, contrar prevederilor pct. 5 din capitolul 3 al HG nr. 317/2012;

- Divin, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele) și plante

C4;

- Divin 5 ani, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele);

- Vin roșu licoros la care natura botanică a zaharurilor reziduale din probă – valoarea raportului $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}_{\text{VPDB}}$ corelată cu distribuția Deuteriului în molecula etanolului obținut din fermentarea zaharurilor din proba indică prezența pe lângă strugure și a altor plante C3 (altele decât strugurele), contrar prevederilor pct. 54 din anexa 10 la HG 356/2015;

-Divin, 7 ani - în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele).

- Divin, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele) și plante C4;

- Distilat pentru divin a.r.2018, , în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele);

- Divin, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele) și plante C4;

- Vin sec alb Muscat la care natura apei extrase din probă – valoarea raportului izotopic $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}_{\text{VSMOW}}$ pentru proba analizată nu se află în limita domeniului de valori măsurat pentru vinuri provenind din Republica Moldova, an recoltă 2022;

- Vin sec alb Sauvignon Blanc, la care natura apei extrase din probă – valoarea raportului izotopic $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}_{\text{VSMOW}}$ pentru proba analizată nu se află în limita domeniului de valori specific pentru vinuri : indică prezența apei exogene;

- Vin sec roșu Cabernet Sauvignon, la care natura apei extrase din probă – valoarea raportului izotopic $^{18}\text{O}/^{16}\text{O}_{\text{VSMOW}}$ pentru proba analizată nu se află în limita domeniului de valori măsurat pentru vinuri provenind din Republica Moldova, an recoltă 2019;

- Divin 3 ani, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele);

- Divin 3 ani, , în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele);

- Divin 3 ani, în care natura de proveniență a alcoolului indică prezența pe lângă alcoolul provenit din strugure și a unui alcool provenit dintr-un amestec de plante C3 (altele decât strugurele) și plante C4.

2. Pentru prima dată, conform Ordinului nr.554 din 16.11.2023 a fost aprobat un nou program suplimentar de monitorizare, realizat de către laboratorul „Eurofins Analyticcs France” din or. Nantes, Franța, prin intermediul cărora au fost analizate **20 mostre** de vinuri materie primă probe neconforme la indicii de inofensivitate nu au fost identificate, dar s-au prezentat rapoarte pentru 3 produse neconforme la:

- Ponderea soiului de struguri pentru vinul sec alb „Riesling” cu valoarea-0,1%, la norma de minim 85%, conform prevederilor pct. 149 alin. (2) lit. a) a HG nr. 356/2015;

- Ponderea soiului de struguri pentru vinul sec alb „Pinot Grigio” este de-0,7 %;

- Ponderea soiului de struguri pentru vinul sec alb „Pinot Grigio”–este de 63,1 %, iar pentru o pondere de cel puțin 50 % de acest soi, se consideră că aparține grupei Pinot.

Acțiuni întreprinse pentru soluționarea neconformităților:

După tipurile de neconformități depistate s-au întreprins acțiuni de:

De remediere - prin certificare ulterioară, înlăturare, justificare cu obținerea datelor suplimentare, inclusiv prin analize repetate la laboratoare acreditate:

Astfel la produsele vinicole neconforme după indicii fizico-chimici și organoleptici au fost emise măsuri restrictive prin interzicerea spre comercializare a loturilor de produse și emiterea prescripțiilor de înlăturare a neajunsurilor prin conformare la cerințele actelor normative în termeni prescriși. După executarea măsurilor prescriptive, neconformitățile au fost înlăturate iar loturile neconforme au fost supuse suplimentar tratamentelor tehnologice prin vărsare, cupajare și dirijare spre fabricarea altor produse vinicole, sau prin contractare spre export în alte țări și cu obținerea certificatelor de conformitate corespunzătoare.

Menționăm că cantitatea de 1680 st. 0,75 l de vin de rodii (Pommegranate) se află în depozitul Procuraturii pentru Combatere a Criminalității Organizate și Cauze Speciale, nefiind plasate pe piață.

De sancționare, pentru încălcările care cad sub incidența Codului Contravențional au fost întocmite procese-verbale cu privire la contravenție și luate decizii de aplicare a amenzii. Astfel în baza neconformităților rezultate din implementarea programului de monitorizare au fost aplicate sancțiuni pentru 6 neconformități. Datele totale despre contravențiile constatate în anul 2023 sunt expuse în tabelul 38.

În concluzie putem constata, că în anul 2023 în cadrul controalelor planificate efectuate, prin realizarea Programului anual de monitorizare și supraveghere în domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole și berii au fost analizate 241 mostre de vin, fiind identificate neconforme 19 mostre, ceea ce indică o pondere de neconformitate de 7,9 % din totalul mostrelor monitorizate. Gradul de conformitate al produselor analizate reprezintă 92,1 %, deși indicatorul de performanță conform obiectivelor stabilite a fost de minim 95 % produse conforme plasate pe piață.

Sistemul de control al unităților de fabricare a produselor vitivinicole, alcoolului etilic și a producției alcoolice în baza sesizărilor IP LCTBANPC

Pe parcursul anului 2023, în baza celor 10 sesizări parvenite din partea I.P. „LCTBANPC”, Inspectorii Agenției au efectuat controale inopinate, cu emiterea notei de motivare respective, informația generală fiind redată în tabelul 42.

Tabelul nr. 42

Controale inopinate inițiate în baza sesizărilor I.P. LCTBANPC

Numărul sesizărilor	Numărul de loturi cu refuz la certificare	Procese verbale de control inopinat întocmite	Prescripții de recomandare	Nr. de măsuri restrictive aplicate
10	48	16	13	13

Urmare a sesizărilor parvenite din partea I.P. LCTBANPC, s-au efectuat 16 controale inopinate, cu scopul de a verifica trasabilitatea loturilor refuzate de la certificare, inclusiv cu identificarea cauzelor ce au stat la baza refuzurilor de certificare. Astfel, au fost întocmite 16 procese verbale de control inopinat, soldate cu 13 prescripții de recomandare și aplicate 13 măsuri restrictive pentru 48 loturi în cantitate de 40307,85 dal și 40320,0 preambalate de produse vitivinicole și alcoolice în asortiment de diferită capacitate și ambalaj.

De menționat, ca aceste sesizări, **reprezintă raportarea neconformităților identificate în cadrul certificării loturilor de produse vitivinicole și alcoolice, anterior plasării lor pe piață și**

reprezintă un filtru eficient de evitare a comercializării produselor neconforme. Ca urmare, în scop de comercializare și livrare pe piața internă, sau externă întreprinderile producătoare s-au conformat cerințelor cadrului legal și toate loturile raportate au fost ulterior supuse procedurilor tehnologice autorizate cu cupajare, tratare și conformare la actele normative pertinente cu eliberarea certificatelor de conformitate corespunzătoare.

Tabelul 43

Acțiunile întreprinse pentru asigurarea conformării operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în anul 2022	Nr. în anul 2023
1,	Procese verbale de control întocmite	173+7 (suplimentare)	184 +4 (suplimentare)
2.	Prescripții de recomandare Încălcări depistate	130 287	172 293
3	Măsurile restrictive aplicate pe loturi de producție vitivinicola și alcoolică în asortiment loturi: În vrac; Preambalate de diferită capacitate	39 290 46031,2 359509	50 280 176887,55 261359
4.	Procese verbale de contravenție întocmite Decizii asupra cauzelor contravenționale; Contestate în instanța de judecată Contestate la CSD Planuri de remediere Unități convenționale Suma aplicată, Suma încasată	18 18 1 - 5 1498 74900 36400	55 51 - 1 - 5739 286950 146750
5.	Suspendarea activității în rezultatul sigilării utilajului tehnologic pentru stoparea activității	3	3-

N/o	Nr. Art.	Nr. PV de contravenție	Încetate după planul de remediere I și 2	Contestate	Unități convenționale	Suma aplicată	Suma achitată
1	285 (2)	12	-		512	25200	12600
2	281	12	-		657	32850	19000
3	286 (1)	1			30	1500	750
4	284 (1)	16	-		2820	141000	70500
5	196 (15)	2			120	6000	3250
6	284 (3)	2			510	25500	12750
7	284 (2 ¹)	4			760	38000	19000
8	284 (4)	2			330	16500	8250
Total	-	51			5739	286950	146750

Analizând datele din tabelul 43, menționăm că în anul 2023, urmare a controalelor efectuate, au fost emise 172 prescripții de recomandare prin indicarea înlăturării a 293 încălcări a neconformității depistate în cadrul controalelor și aplicate 50 măsuri restrictive prin care au fost interzise spre comercializare circa 280 loturi de producție alcoolică, ceea ce reprezintă sumar 261359 ambalaje de desfacere (sticle, butelii, PET-uri, doze metalice) și 176887,55 dal de producție vitivinicola și alcoolică (inclusiv bere) în vrac.

De asemenea în rezultatul neconformităților depistate, au fost constatate încălcări ce constituie fapte contravenționale, fiind întocmite 55 procese verbale cu privire la contravenții, soldate cu luarea deciziilor de sancționare pe 5739 unități convenționale, respectiv prin aplicarea sancțiunilor pe suma de 286950 lei și fiind încasate la bugetul de stat 146750 lei.

Acțiuni întreprinse pentru îmbunătățirea performanțelor domeniului de control

Pe parcursul anului 2023, pentru îmbunătățirea competențelor inspectorilor domeniului domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole au fost organizate instruirii interne și externe, formări profesionale sub formă de seminare, ședințe de reprezentare, efectuate pe următoarele tematici și subiecte:

1. Instruire externă cu tema „Asigurarea integrității profesionale și instituționale în domeniul siguranței alimentelor”, organizată de Asociația de cooperare internațională a Germaniei (GIZ), data 27.01.2023 (Ordinul directorului general al Agenției nr.27 din 24.01.2023);

2. Instruire on-line pe componenta rigorilor de integritate în baza Ordinului directorului general al Agenției nr.93 din 28.02.2023. Regimul juridic al declarația de avere și interese personale, 02.03.2023, Ordinul directorului general al Agenției nr. 93 din 28.02.2023

<https://us06web.zoom.us/j/82257706668?pwd=SWdnOXZvajJHUkxiWStSQnZmK2Z6Zz09;>

3. Instruirea externă a funcționarilor publici cu funcții de conducere/execuție din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, de către reprezentanții Autorității Naționale de Integritate, cu genericul: „Regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale” (02.03.2023);

4. Participarea la instruirea privind demonstrarea funcționalității sistemului SIA LIMS, ce țin de funcțiile inspectorilor Agenției în baza proiectului IFSIMS (14.02.2023; 17.03.2023);

5. Participare la Atelierul tehnic regional “Sisteme oficiale de control al siguranței alimentelor și comunicarea riscurilor”, perioada 07.03-10.03.2023;

6. Vizita de studiu cu tema „Controale oficiale de stat în agricultura ecologică”, Republica Cehă, 10-14.04.2023;

7. Instruire practică și teoretică (prezentată domnul Martin Prudil, UKSUZ) Producția ecologică de alimente și vin – din punct de vedere al inspecției, 23.05.2023;

8. Instruire externă privind „Legislația și controlul indicațiilor geografice și specialităților tradiționale garantate”, cu deplasarea în or, Marsilia, Franța în perioada 27-30 iunie 2023;

9. Instruire externă referitor la „Considerații practice privind procesul contravențional”, 29-30.06.2023;

10. Participarea la instruirea internă ”Verificarea eficienței controlului” și ”Monitorizarea Inspectorilor”, conform Dispoziției directorului general al Agenției nr.52 din 05.07.2023, efectuată pe 11 și 27.07.2023;

11. Seminar de instruire externă în cadrul acordului bilateral Семинар по управлению оборотом алкогольной продукции для республики Молдова, Republica Chineză, 03-22.08.2023;

12. Instruire internă privind planificarea controalelor pentru anul 2024, 06.09.2023;

13. Eveniment de încheiere a proiectului “Suportul instituțional în agricultura ecologică din Republica Moldova”, 26.09.2023;

14. Participare la evenimentul “A 74-a aniversare de la Proclamarea Republicii Populare Chineze”, 27.09.2023;

15. Ședință la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Discuții privind implementarea Hotărârii de Guvern nr.589/2023 cu privire la aprobarea „Regulamentului privind definirea, descrierea, prezentarea și etichetarea băuturilor ce conțin alcool”, 24.10.2023

16. Participare la instruire externă cu tema „Aplicarea prevederilor Hotărârii Guvernului nr.589/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind definirea, descrierea, prezentarea și etichetarea băuturilor ce conțin alcool”, organizată de I.P. LCTBANPC, pentru agenții economici din domeniu, în calitate de reprezentant al organului de control cu informarea asupra procedurii și modului de declarare a producției alcoolice fabricate, 13-14.12.2023;

17. Instruire internă cu privire la inițierea elaborării Planului de acțiuni pentru anul 2024, 13.12.2023;

18. Instruire externă referitor la implementarea SIA de evidență a contravențiilor, a cauzelor

contravenționale și a persoanelor ce au săvârșit contravenții în baza Dispoziției directorului general al Agenției nr.80 din 07.12.2023, Ministerului Afacerilor Interne, 15.12.2023;

19. Instruire externă referitor la rigorile actelor normative privind protecția datelor cu caracter personal, efectuată în baza Ordinului directorului general al Agenției nr.605 din 06.12.2023, efectuată de către reprezentantul CNPDCP, 18.12.2023;

20. Instruire internă pentru inspectori privind utilizarea SIA RSC în activitatea de control din data de 27.06.2023 și 20.12.2023.

21. Participarea la simularea unui control practic, inclusiv prelevarea probelor și livrarea la laborator la CV Cricova – viticultura ecologică și producția de vin ecologic, în cadrul programului Sprijin instituțional în agricultura ecologică în Republica Moldova.

Acțiuni prioritare pentru anul 2024

Analizând realizarea și progresul în atingerea acțiunilor prioritare stabilite în PNMAC pentru anii 2023-2026, au fost constatate următoarele acțiuni care atât ca volum de lucru cât și ca termen de realizare au fost stabilite pentru anul 2023. Aceasta se referă la următoarele acțiuni:

- ✓ Actualizarea și perfectarea listelor de verificare pe domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole, prin completarea și ajustarea la noile prevederi legale (actualizate în anul 2023 și ce necesită a fi actualizate în 2024);
- ✓ Revizuirea procedurilor specifice în domeniu cu actualizarea la prevederile legale și normative în vigoare;
- ✓ Formarea profesională a inspectorilor din domeniul controlului siguranței și calității alcoolului etilic, producției alcoolice, produselor vitivinicole pe domeniul utilizării și aplicării SIA LIMS (conform noii versiuni) la formarea rapoartelor lunare, trimestriale, etc;
- ✓ Instruirea inspectorilor în domeniul aplicării prevederilor Codului Contravențional la întocmirea proceselor verbale cu privire la contravenții, dosare contravenționale, proceduri juridice aplicate;
- ✓ Instruirea inspectorilor în domeniul obținerii abilităților de expert degustător în vinificație;
- ✓ Instruiri sau participări la programe de instruire interne și externe prin formare adecvată, care să le permită inspectorilor să-și îndeplinească atribuțiile cu competență și să efectueze controale oficiale într-un mod coerent;
- ✓ Dotarea inspectorilor cu echipamente necesare pentru desfășurarea activității de control în teren (laptopuri, lupe, etc).

Indicatori de performanță

- ❖ Incidența cazurilor cu produse alcoolice neconforme în scădere cu 2 %;
- ❖ Plasarea produselor vitivinicole și alcoolice fabricate și etichetate neconform în scădere cu 3 %;
- ❖ Aplicarea bunelor practici de producere în cel puțin 95% din operatorii din domeniul fabricării și circulației produselor vitivinicole și a producției alcoolice;
- ❖ Majorarea cu 5% a numărului controalelor planificate cu grad de risc major.

2.9. Sistemul de control al subproduselor de origine animală

Regulile sanitar-veterinare privind subprodusele de origine animală nedestinate consumului uman în procesul de colectare, transportare, depozitare, manipulare, prelucrare, folosire sau eliminare, precum și plasarea pe piață a acestora, sunt reglementate în Legea nr.129/2019 privind subprodusele de origine animală și produsele derivate care nu sunt destinate consumului uman.

În actualul sistem de control desfășurat de Agenție, se urmăresc câteva obiective, respectiv, sunt întreprinse o serie de măsuri în scopul controlului:

1. nerăspândirii bolilor infecțioase în efectivele de animale și păsări;
2. dispunerii sau utilizării corecte a cadavrelor de animale și altor tipuri de subproduse de origine animală, pentru a proteja mediul și a diminua riscurile pentru sănătatea umană și animală;

3. trasabilității subproduselor la toate etapele (ferme, abatoare, unități de procesare) pentru a se reasigura prin contrapunerea datelor din diferitele tipuri de controale.

În același timp, pentru categorizarea unităților din sistemul de control al subproduselor de origine animală, nu există criterii pentru a fi aplicate în timpul controalelor oficiale, inclusiv liste de verificare specifice domeniului de dat. În acest sens, este esențial modificarea Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției prin includerea criteriilor de risc pentru subprodusele de origine animală. Această acțiune va permite crearea condițiilor necesare pentru elaborarea Listelor de verificare specifice unităților din domeniul subproduselor de origine animală și aplicarea acestora în timpul controalelor oficiale.

Priorități pentru anul 2024:

Referitor la subprodusele de origine animală și produse derivate urmează a fi aplicate următoarele acțiuni prioritare:

1) elaborarea proiectului de modificare a Hotărârii de Guvern nr.1280/2018 privind aprobarea Metodologia privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor privind aprobarea criteriilor pentru operatorii din domeniul subproduselor de origine animală și produse derivate;

2) planificarea și efectuarea controalelor oficiale conform cadrului legal cu o frecvență corespunzătoare, asupra tuturor operatorilor economici din domeniul;

3) creșterea eficienței în ceea ce privește activitatea de control oficial la nivel național, prin elaborarea și actualizarea listelor de verificare pentru efectuarea controalelor oficiale;

4) elaborarea și aplicarea unor proceduri standard de control și instruirea în mod eficient, a inspectorilor .

2.9. Notificările recepționate prin Sistemului Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) al Uniunii Europene în anul 2023

În anul 2023, prin Sistemul Rapid de Alertă pentru Alimente și Furaje (RASFF) al Uniunii Europene, au fost recepționate 21 de notificări: 11 de alertă, 6 de respingere la frontieră, 1 de informare, 2 de informare pentru urmărire, 1 de informare pentru atenție.

Tabelul 44

Clasificarea notificărilor recepționate conform tipului

N/o	Tipurile de notificări	Nr. de notificări	Procente	Nr. de notificări	Procente
		2022		2023	
		11	52,38	15	34,88
2.	Notificări de respingere la frontieră	6	28,58	6	13,95
3.	Notificare de informare	1	4,76	22	51,17

4.	Notificare de informare pentru urmărire	2	9,52	-	-
5.	Notificare de informare pentru atenție	1	4,76	-	-
Total		21	100%	43	100%

Notificările au vizat următoarele grupe de produse: materialele care intră în contact cu produsele alimentare (ustensile de bucătărie), suplimente alimentare, produse de origine animală, produse de origine nonanimală, produse compuse (cu conținut de produse origine animală și nonanimală). Numărul notificărilor pe grupe de produse sunt prezentate în tabelul 45.

Tabelul 45

Clasificarea notificărilor conform grupului de produse

N/o	Denumirea grupului de produse	Nr.	Procente	Nr.	Procente
		2023		2022	
1	Materialele care intră în contact cu produsele alimentare	1	4,77	4	9,3
2	Suplimentele alimentare	1	4,77	16	37,2
3	Produse de origine animală	3	14,28	5	11,7
4	Produse de origine non-animală	11	52,38	16	37,2
5	Produse compuse	5	23,80	2	4,6
Total		21	100 %	43	100%

Notificările au servit temei pentru inițierea controalelor inopinate. Fiecare caz a fost examinat în cadrul anchetei de serviciu. Detaliile anchetelor de serviciu pe domeniul comerț, alimentație publică și protecția consumatorului, după cum și în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală se prezintă în continuare

2.9.1 Rezultatele anchetelor de serviciu desfășurate în baza notificărilor RASFF în domeniul comerț, alimentație publică și protecția consumatorului

În anul 2023, prin sistemul RASFF în domeniul comerț, alimentație publică și protecția consumatorului au fost recepționate– 3 notificări de alertă. În rezultat, au fost inițiate anchete de serviciu și întreprinse următoarele măsuri:

1. Notificarea care prevede prezența DEHP (di-(2-etilhexil) în pesto rosso provenit din import. La data de 03.01.2023 notificarea a fost actualizată cu informații suplimentare, potrivit documentelor de trasabilitate, produsul alimentar a fost exportat în Republica Moldova. Lotul a fost retras din zona de vânzare și predat pentru distrugere.
2. Notificarea care prevede prezența Norovirus depistat în stridii, potrivit documentelor de trasabilitate, produsul alimentar a fost importat în Republica Moldova. Lotul a fost retras din zona de vânzare și distrus.
3. Notificare expedită de Comisia Europeană, referitor la transportarea coletelor provenite din Republica Moldova, care conțin produse alimentare de origine animală din Republica Moldova cu un șir de neconformități (controlul neconform al temperaturii, transportarea produselor de origine

animală în stare congelată și refrigerată în condiții, necorespunzătoare, absența etichetării). Lotul a fost reținut la vamă și produsele au fost nimicite.

2.9.2 Rezultatele anchetelor de serviciu desfășurate în baza notificărilor RASFF în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală

În anul 2023, prin sistemul RASFF în domeniul siguranței alimentelor de origine nonanimală au fost recepționate 11 notificări.

În cazul notificărilor de informare RASFF au fost întreprinse următoarele măsuri:

1. Notificarea de informare pentru urmărire a fost depistată depășirea LMA de morfină (suma de morfină și codeină exprimată ca morfină) în semințe de mac, potrivit documentelor de trasabilitate, lotul constituit din 140 de buc., a fost distribuit în rețeaua de comerț din care 104 buc au fost comercializate și 36 buc. retrase din unitățile de comerț.

2. Notificarea de informare pentru urmărire care prevede prezența 5HTP din extract de *Grifonia simplicifolia* în supliment alimentar, comercializat pe pagina web a unui stat membru UE, potrivit documentelor de trasabilitate, suplimentul alimentar a fost distribuit în mai multe țări cu alte loturi de produs chestionat 18HTP0041 și 8HTP005 cu date de valabilitate 01/03.2024 și 04/01.2025, inclusiv în Republica Moldova. Comerciantul nu dispune de act permisiv (nu este înregistrat oficial) și nu desfășoară activitate de întreprinzător pe teritoriul Republicii Moldova.

3. Notificarea cu privire la depistarea *Salmonellei Enteritidis* în carne de pui congelată și fileuri de pulpe de pui refrigerate. Potrivit documentelor de trasabilitate, o parte din produs a fost distribuită în Republica Moldova, iar în depozitul importatorului nu au fost depistate stocuri de carne de pui congelată și fileuri de pulpe de pui refrigerate din lotul menționat.

Fiecare notificare de alertă a fost examinată, fiind întreprinse măsurile de rigoare în scopul asigurării calității și inofensivității produselor distribuite în rețeaua de comerț.

În cazul notificărilor de alertă, au fost inițiate controale inopinate pentru fiecare caz:

1. Notificarea cu privire la depășirea LMA reziduuului de pesticide *Chlorpyrifos* în porumb, destinat pentru producerea floricelelor de porumb. Conform documentelor de trasabilitate produsul respectiv a fost importat în Republica Moldova. În momentul controlului, în depozit au fost depistate și sigilate: 11600 kg de porumb ca materie primă în saci de 25 kg 1152 kg de porumb preambalat ca produs finit. A fost luată decizia ca acest lot de porumb să fie utilizat prin tartare termică.

2. Notificarea de alertă prin care se comunică despre prezența Aflatoxinei în porumb prăjit și sărat. Conform documentelor de trasabilitate, lotul constituit din 60 de bucăți de produs, a fost importat în Republica Moldova. Lotul a fost retras din zona de vânzare și direcționat pentru distrugere.

3. Notificarea de informare pentru atenție se comunică că într-un lot de semințe de floarea soarelui (1120 bucăți x 1 kg), cu origine Republica Moldova, a fost depistată *Ochratoxina A* în cantități ce depășesc limitele admisibile. Rezultatele analitice indicau 105,2 μg/kg – ppb la valoarea de referință de 5 μg/kg – ppb. Potrivit documentelor de trasabilitate, lotul dat a fost exportat din Republica Moldova în una din țările UE. Lotul respectiv a fost retras din comerț.

4. Notificarea de alertă prin care se comunică că în făină de grâu, utilizată în una din țările UE la prepararea diferitor produse de panificație, a fost depistat reziduuul de pesticide *Chlorpyrifos* în cantități ce depășesc LMA (rezultate analitice – 1,5 și 3,6 mg/kg – ppm).

Conform documentelor de trasabilitate, produsele de panificație au fost importate în Republica Moldova și distribuite în rețeaua de comerț. Produsele neconforme au fost retrase din comerț.

5. Notificarea prin care se comunică despre depășirea LMA de *Ochratoxină A (OTA)* în cafea măcinată, destinată pentru consum. Potrivit documentelor de trasabilitate, produsul respectiv a fost importat inclusiv în Republica Moldova. Lotul de cafea măcinată în cantitate de 322,25kg a fost retras din comercializare și pus în carantină în depozit.

6. Notificarea privind depășirea LMA de mercur (Hg) în produsul *Ginkgo biloba* (pulbere), produsul a fost achiziționat și importat în Republica Moldova într-o singură unitate (200 gr). Cumpărătorul a informat furnizorul cu privire la depistarea depășirii conținutului de mercur în

produsul achiziționat, conform rezultatelor expuse în Raportul de încercări emis de către Laboratorul de încercări a produselor alimentare din cadrul IP „Centrul Republican de Diagnostic Veterinar”. Ulterior, Agenția, a notificat Autoritatea pentru Siguranța Alimentelor din țara exportatoare. În cadrul controlului sa constatat că operatorul economic nu a utilizat în producere produsul neconform.

7. Notificarea prin care se comunică că în produsul de cofetărie, au fost depistate corpuri străine (plastic albastru). Conform documentelor de trasabilitate, produsul a fost importat în Republica Moldova, retras din unitățile de comerț și distrus.

8. Notificarea de informare pentru atenție, prin care se comunică că în produsul de consum Băutură de vin alb, s-a detectat alergen nedeclarat - *dioxid de sulf*, a cărui LMA de 10 mg/l, a fost depășită până la 137mg/l. Produsul, este originar din Republica Moldova. Conform actului de primire –predare și registrului de îmbuteliere, au fost îmbuteliate 7200st., 0,75 l. Conform condițiilor contractuale responsabilitatea pentru elaborarea etichetei îi revine cumpărătorului, care a aprobat eticheta. Urmare a depistării neconformității de etichetare, au fost aplicate măsuri corective.

2.10 Sistemul de control al importurilor de animale vii, plante și alimente

Baza legală a controlului oficial la importul plantelor prevăzut în Legea nr.228 din 23.09.2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară, prin Capitolul VI Importul, exportul, comercializarea și utilizarea plantelor și produselor vegetale, iar la importurile animalelor vii și alimentelor este descris în Legea nr.221/2007 privind activitatea sanitară veterinară, Capitolul VIII importul, tranzitul și exportul mărfurilor supuse controlului sanitar-veterinar de stat.

Realizarea obiectivelor a avut loc prin controalele efectuate la mărfurile de import, prelevarea probelor, instruirea inspectorilor și a operatorilor economici privind înregistrarea în sistemul TRACES NT.

În conformitate cu cap. III, pct. 19 al Hotărârii Guvernului nr. 938/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de trecere a frontierei de stat a mărfurilor supuse controlului de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor: „La momentul introducerii sau tranzitării mărfurilor supuse controlului Agenției, **inspectorii Agenției din cadrul posturilor de inspecție de la punctele de trecere a frontierei de stat** efectuează, în baza analizei riscurilor, următoarele tipuri de controale:

- 1) controlul documentelor care însoțesc lotul respectiv de marfă;
- 2) controlul identității mărfii supuse controlului;
- 3) controlul fizic al mărfii supuse controlului, cu sau fără prelevarea probelor pentru efectuarea investigațiilor într-un laborator acreditat.”

Tabelul 46

Informația privind importul unor mărfuri supuse controlului fitosanitar în anul 2023

Nr.od	Denumirea mărfii	Cantitatea(tone, buc., m ³)
1.	Material semincer	3989,47 tone
2.	Material săditor pomicol/viticol, flori în ghiveci, răsad	16 602 179 buc.
3.	Legume în stare proaspătă	75 334 tone
4.	Fructe în stare proaspătă	19 195 tone
5.	Cherestea	214 215 m ³

6.	Cereale	185356,9 tone
7.	Orez	8 930 tone
8.	Citrice, fructe exotice	32 935,3 tone
9.	Secțiuni flori	3 118 496 buc.
10.	Articole din lemn	7 324 tone
11.	Malt	14 416 tone
12.	Turbă	9 727 tone
13.	Semițe dovleac, fl.soarelui,fasole,linte,susan,muștar	2 724 tone
14.	Semițe in	212 tone

Tabelul 47

Informația privind importul unor mărfuri supuse controlului sanitar-veterinar în anul 2023

Nr.od	Denumirea mărfii	Cantitatea(tone, buc., capete, doze)
1.	Animale vii	2 359 539 cap.
2.	Hrană animale, aditivi furajeri, furaje combinate	41 763,6 tone
3.	Produse alimentare, aditivi alimentari (0701-3917)	180 655 676 tone
4.	Produse din ouă Ouă de consum	39,7 tone 18 144 000 buc.
5.	Carne, produse carne, subproduse, conserve din carne	53 382,9 tone
6.	Pește, produse pește, conserve pește	37 102,9 tone
7.	Lapte, produse lactate	31 710 tone
8.	Alte produse nedestinate consumului uman, Ouă pentru incubatie	610,3 tone 31 922 670 buc.
9.	Medicamente, produse de uz veterinar, Vaccinuri	296,7 tone 75 853 026 doze

Tabelul 48

Realizarea programelor naționale de monitorizare 2023

Nr.	Ordine de monitorizare	Probe planificate	Probe Prelevate/neconfrme
1.	Ordinul nr. 21 din 23.01.2023 cu privire la executarea Programului de monitorizare și supraveghere a hranei pentru animale importate	85	84/14

2.	Ordinul nr. 22 din 23.01.2023 cu privire la executarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor și semințelor la import		580	547/6
3.	Ordinul nr. 23 din 23.01.2023 cu privire la executarea Programului conținutului de nitrați și a reziduurilor de pesticide în produsele alimentare de origine vegetală provenite din import	pesticide	157	116/10
		nitrați	140	110/10
4.	Ordinul nr. 24 din 23.01.2023 cu privire la executarea Programului de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței produselor alimentare de origine animală din import	microbiologie	896	829/49
		reziduuri	169	169/1
		Lab. contractate	63	52

Analiza datelor prezentate în tabel supra

- ❖ Programului Național de monitorizare și supraveghere a hranei pentru animale importate pentru anul 2023 a fost realizat 98,82%;
- ❖ Programul Național de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor pentru anul 2023 a fost realizat 94,3%;
- ❖ Program Național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală pentru anul 2023 a fost realizat 72.72%;
- ❖ Program de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței produselor de origine animală din import pentru anul 2023 a fost realizat 92,90%.

Motivul nerealizării a 100% a programelor este:

- Lipsa importului numărul de loturi necesar realizării planului;
- Suprapunerea multor indicatori din programele de monitorizare cu indicatorii pentru controalele întărite;
- Nerespectarea condițiilor contractuale cu laboratoare pentru unii indicatori (CMAC).

Natura neconformităților:

Reziduuri de medicamente – carne de bovină ;

Indicii microbiologici (Salmonella) – carne de pasăre, preparate din carne (pemeni, clatite cu carne), carne tocată ;

Indicii de calitate raportul de apă % - carne de pasăre ;

Paraziti neviabili pe viscere și în mușchi - pește ;

Reziduuri de nitrați - cartofi, varză, pepeni galbeni;

Reziduuri de pesticide – rodii, căpșuni, mandarine.

Urmare a neconformităților depistate au fost elaborate **181 de ordine cu privire la intensificarea controlului și controalelor consolidate asupra loturilor de produse importate**, pentru anul 2023, **unde au fost prelevate – 1667 probe** din acestea **neconforme - 115 probe**.

În anul 2023 a fost elaborat Ordinul directorului general al Agenției nr.51 din 08.02.2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind intensificarea temporară a controalelor oficiale și măsurile de urgență care reglează intrarea în Republica Moldova a anumitor bunuri din anumite țări **s-au prelevat 72 de probe**.

Agencia a asigurat prin programe de monitorizare un control mai eficient a mărfii importate autorizând plasarea pe piață a produselor sigure și inofensive destinate pentru consum uman, aplicând bunele practici ale Uniunii Europene în ceea ce privește controalele la frontieră bazate pe risc.

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în 2023
1.	Nr. actelor de reținere	257
2.	Nr. de loturi neconforme	205
3.	Nr. de loturi returnate	25
4.	Nr. controale efectuate/loturi	112500
5.	Nr. notificări ordin nr. 132/41/390	4523
6.	Nr. cereri înregistrări TRACES	5800
7.	Nr. consultații scrisori/telefonice/electronice	830/12576/853
8.	Nr. ordine cu privire la intensificarea controlului	198
9.	Nr. notificări către alte țări	135
10.	Nr. ordin sistare a importului	2

Tabelul 50

Informație privind returul mărfurilor în anul 2023

Țara care a efectuat returul	Denumirea mărfii	Țara de origine	Cantitatea
Moldova	Cartofi	Belarusi	48 tone
Moldova	Rodii	Turcia	20,4 tone
Moldova	Peste congelat	Polonia	21 tone
Moldova	Carne de pasare	Ucraina	20 tone
Moldova	Floarea Soarelui	Belarusi	20 tone

Tipurile de acțiuni:

Pentru îmbunătățirea performanțelor de control:

Au fost instruiți colaboratorii posturilor de inspecție la frontieră la următoarele subiecte :

- *metodologia prelevării probelor și determinarea organismelor dăunătoare după simptome;*
- *metodologia prelevării probelor pentru produsele alimentare;*
- *utilizarea Sistemului Informațional LIMS (sistem de management al laboratoarelor), pentru inspectorii noi angajați;*
- *inspecția la frontieră bazată pe risc;*
- *utilizarea Sistemului Informațional TRACES în domeniul siguranței alimentelor.*

Pe parcursul anului s-au petrecut instruirii și mese rotunde pentru operatorii economici importatori de produse supuse controlului Agenției precum și în vederea utilizării sistemului TRACES NT.

Pentru a spori eficacitatea măsurilor de control la frontieră, s-a stabilit un mecanism robust de colaborare susținută între toate părțile interesate relevante implicate în procesul de control al importurilor. Acest mecanism include întâlniri periodice, inițiative de partajare a cunoștințelor și programe de consolidare a capacităților pentru a promova coordonarea fără întreruperi și schimbul de cunoștințe cu alți experți de peste hotarele țării.

În plus, monitorizarea și evaluarea periodică a măsurilor implementate este esențială pentru a evalua progresul acestora și pentru a identifica domeniile potențiale de îmbunătățire ulterioară. Prin evaluarea continuă, orice provocări sau lacune din sistemul de control al importurilor pot fi identificate și abordate cu promptitudine, ceea ce duce la creșterea eficienței și eficacității în asigurarea siguranței și calității mărfurilor importate, la care muncește zi de zi Direcția inspecție la frontieră.

Evenimentele 2023 aferente controlului la frontieră

- La data 20.04.2023 ședința - suport pentru RM conectare la SEED+ și alte instrumente de facilitare a schimburilor comerciale între statele-părți (CEFTA);
- La data de 26.04.2023 - ședința grupurilor de lucru pe domeniul sanitar-veterinar și fito-sanitar (CEFTA) implementarea SEED+ (CEFTA/TRACES NT) între țările membre CEFTA;
- La data de 04.05.2023, ședința - reuniunea a 20-a subcomitetului SPS cu (CEFTA).
- La 15 -16 mai 2023, atelierul de lucru pe marginea evaluării politicii comerciale ale RM (OMC).
- Ședința grupului de lucru - Managementul Intergrat al Frontierei de Stat.
- Evaluarea sistemului moldovenesc de control la frontieră, a fost realizată în Republica Moldova în perioada 10-14 iulie 2023 prin Proiectul „Consolidarea capacităților Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor din Moldova prin îmbunătățirea eficienței controalelor la export-import și promovarea circulației în siguranță a mărfurilor și produselor inofensive supuse controlului Agenției”, organizat de către experții din Letonia.

2.11 Sistemul de control al sănătății plantelor și a controlului semincer

2.11.1 Domeniul supravegherea plantelor și produselor vegetale privind starea fitosanitară

Organizarea și desfășurarea protecția plantelor este de a preîntâmpina răspândirea în masă a organismelor dăunătoare, evitarea pierderii recoltelor, care acordă o atenție sporită sănătății plantelor prin aplicarea controalelor pe domeniul fitosanitar.

Baza legală pentru efectuarea controalelor oficiale în baza analizei riscului plantelor, produselor de origine vegetală și a bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară o constituie Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și Legea nr.228/2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară.

Rezultatele controalelor oficiale pe domeniu efectuate în anul 2023, comparativ cu anul 2022 sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 51

Realizarea controlului oficial în domeniul sănătății plantelor

Nr. d/o	Tipul de unități	Număr de unități 2022	Număr de unități 2023	Controale efectuate (planificate) 2022	Controale efectuate (planificate) 2023	Controale efectuate (inopinate) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2023
1.	Operatori înregistrați	740	611	-	-	-	-
2.	Depozite, încăperi pentru păstrare	-	-	165	131	30	10
3.	Teren agricol viticol			46	32	-	1
4.	Teren agricol pomicol			68	60	4	3
5.	Teren agricol culturi anuale			120	114	12	7
6.	Pepiniere			8	22	-	-
7.	Operatori înregistrați, care prestează servicii de tartare a ambalajului din lemn	11	15	-	7	11	15
	Total	751	626	407	366	57	36

Pe parcursul anului 2023 de către inspectorii fitosanitari din subdiviziunile teritoriale a le Agenției au fost efectuate 402 controale de stat (planificate, inopinate) la unitățile de prelucrare, depozitare a plantelor, a produselor de origine vegetală și a bunurilor conexe supuse regimului de carantină fitosanitară. Totodată în registrul de stat SIA RSF au fost înregistrați **611** operatori cu genul de activitate producători, exportatori, depozite colective de plante și produse vegetale.

În anul 2023 se atestă o descreștere a controalelor inopinate constituind **36** controale care au fost efectuate în baza cererilor parvenite de la agenții economice din domeniu pentru autorizarea operatorilor, care prestează servicii de tratare a ambalajului din lemn dar și în rezultatul sesizărilor parvenite de la persoane fizice și juridice. Controalele planificate efectuate comparative cu anul 2022 au scăzut cu **41** de controale.

Tabelul 52

Realizarea programului național de monitorizare și supraveghere

Nr. d/o	Denumirea programului național	Nr. de probe/măsurile planificate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
1.	Programul Național de monitorizare și supraveghere în domeniul sănătății plantelor aprobat prin Ordinul nr.128 din 27.03.2023	660	660	650	24	28

Tabelul 53

Informația privind Programul Național de supraveghere și control în domeniul sănătății plantelor pentru anii 2022 - 2023

Nr. d/o	Organism monitorizat	Numărul probelor pentru laborator				Numărul de probe neconforme	
		planificat		realizat			
		2022	2023	2022	2023	2022	2023
1.	Ceratitis capitata	20	20	20	20	0	-
2.	Thrips palmi	20	20	20	20	0	0
3.	Frankliniella occidentalis	20	20	20	20	0	0
4.	Anoplophora spp.	40	40	20	20	0	0
5.	Meloidogyne incognita	20	20	20	20	0	-
6.	Xiphinema spp.	45	30	45	30	2	2
7.	Globodera pallida	45	30	45	30	0	0
8.	Globodera rostochiensis	45	30	45	30	0	0
9.	Erwinia amylovora	50	50	50	50	3	3
10.	Clavibacter sepedonicus	40	40	40	40	2	2
11.	Tomato ringspot virus	20	20	20	20	0	1
12.	Grapvine flavescence doree/Bois noir	60	40	60	40	1/8	3/4
13.	Plum Pox Virus	20	20	20	20	10	5
14.	Xylophilus ampelinus	20	20	20	20	0	0
15.	Xylella fastidiosa	60	50	60	50	0	0
16.	Tobacco ringspot virus	20	20	20	20	0	0
17.	Bursaphelenchus xylophilus	40	25	40	25	0	0

18.	Xanthomonas arboricola	35	30	35	30	2	0
19.	Candidatus phytoplasma mali	30	30	30	30	0	0
20.	Ditylenchus dipsaci	-	20	-	20	-	0
21.	Ditylenchus destructor	-	20	-	20	-	0
22.	Synchytrium endobioticum	-	20	-	20	-	0
23.	Cylindrocarpon sp.	-	20	-	20	-	0
24.	Ralstonia solanacearum	-	25	-	25	-	0
25.	Erwinia stewartii	-	20	-	20	-	0
26.	Trogoderma granarium	-	20	-	20	-	0
27.	Daktulosphaira vitifoliae	-	20	-	20	-	4
	Total	650	740	650	700	28	24

Tabelul 54

Utilizarea capcanelor feromonale pentru identificarea și monitorizarea organismelor dăunătoare și de carantină a plantelor

Nr. d/o	Denumirea speciilor de insecte	Numărul capcanelor
1.	Gîndacul khapra (Trogoderma granarium)	120
2.	Molia cartofului (Pthorimaea operculella)	40
3.	Viermele vestic al rădăcinilor de porumb (Diabrotica virgifera)	150
4.	Molia tomatelor (Tuta absoluta)	60
5.	Musca de fructe (Drosophila suzukii)	30
6.	Păduchele din San Jose (Quadraspidiotus perniciosus)	360
7.	Viermele merelor (Cydia pomonella)	360
8.	Molia oriental a fructelor (Grapholita molesta)	360
9.	Viermele prunelor (Grapholita funebrana)	360
10.	Molia fructelor (Adoxophyes orana)	360
11.	Molia vârgată a piersicului (Anarsia lineatella)	360
12.	Molia strugurilor (Lobesia botrana)	230
13.	Buha fructificațiilor (Helicoverpa armigera)	360
14.	Buha semănăturilor (Agrotis segetum)	360
15.	Buha verzii (Mamestra brassicae)	180
16.	Musca cireșelor (Rhagoletis cerasi)	180
17.	Musca mediteraneană a fructelor (Ceratitis capitata)	120
	Total	3990

Lista organismelor monitorizate din cadrul Programului național de supraveghere și control din domeniul sănătății plantelor pentru anul 2023, a fost modificat considerabil în raport cu dauna care poate cauza organismul monitorizat. Astfel, dacă în anul 2022 au fost monitorizate **19** organisme dăunătoare pentru Republica Moldova, atunci în anul 2023 această listă a fost completată cu **8** organisme dăunătoare care au fost semnalate în statele europene. Programul de monitorizare a organismelor dăunătoare pentru 2023 a fost realizat 100% cu confirmarea prezenței a **8 organisme dăunătoare**. Ca rezultat al neconformităților, de către inspectorii fitosanitari ai Agenției, au fost avertizați proprietarii terenurilor infestate de riscul fitosanitar asociat cu prevenirea răspândirii organismelor dăunătoare, de măsurile fitosanitare de combatere și lichidarea organismelor depistate.

Totodată, conform Programului național de supraveghere și control din domeniul sănătății plantelor în anul 2023, prin utilizarea capcanelor feromonale, au fost monitorizați **17** dăunători de carantină. Numărul capcanelor, utilizate pe teren deschis pentru stabilirea ariei de răspândire a

organismelor monitorizate sunt reflectate în tabelul de mai sus. Capcanele feromonale cel mai des au atras următorii dăunători: Grapholita funebrana, Grapholita molesta, Cydia pomonella, Diabrotica spp, Lobesia botrana, Adoxophyes orana. Determinarea dezvoltării generațiilor dăunătorilor cu ajutorul capcanelor și a densității dăunătorilor, în perioada de dezvoltare permite informarea producătorilor despre necesitatea efectuării tratamentelor și prevenirea pierderilor nejustificate a producției la culturile agricole.

În colaborare cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), au fost finanțate și repartizate **380** de capcane feromonale și **120** fâșii adezive, pentru identificarea a 6 (șase) organisme de carantină, pentru planul de monitorizare. Această contribuție a contribuit la formarea unei imagini mai ample a stării fitosanitare pentru sezonul precedent pentru tot teritoriul Republicii Moldova.

Tabelul 55

Inspecțiile realizate în scopul supravegherii organismelor dăunătoare plantelor și stabilirea stării fitosanitare al teritoriului Republicii Moldova

Nr. d/o	Indicatorii	Unitatea de măsură	2022	2023
1.	Avertizările privind starea fitosanitară a terenului lansate	unit.	880	830
2.	Avertizările transmise:	unit.		
	Agenților economici		1358	766
	primării		492	64
3.	Cercetările de traseu	mii ha	950	918
4.	Observările fenologice observate	unit.	8947	9389
5.	Identificarea organismelor și acordarea consultațiilor	unit.	2347	2050
6.	Consultații la solicitare cu deplasarea în teren	unit.	1678	1490

În cadrul supravegherii teritoriului Republicii Moldova în anul 2023, au fost monitorizate 268 organisme dăunătoare culturilor agricole din care **175** dăunători și **93** agenți patogeni. Numărul inspecțiilor realizate în scopul monitorizării dăunătorilor cu răspândire în masă, au rămas la nivelul anului 2022.

Inspecțiile realizate în scopul eliberării certificatelor fitosanitare la exportul produselor de origine vegetală:

În anul 2023 prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat ”Registrul de stat fitosanitar” (SIA RSF) au fost certificate **44 955** de loturi de produse de origine vegetală și produse conexe supuse regimului de carantină fitosanitară. În paralel cu procedura de certificare a fost confirmată starea fitosanitară prin intermediul a **46 710** de acte fitosanitare întocmite. Plantele, produsele de origine vegetală au fost exportate către **80** state ale lumii pentru aproximativ 267 de poziții tarifare. Comparativ cu anul 2022, numărul certificatelor fitosanitare de export eliberate în anul 2023 au fost în descreștere cu aproximativ **38,88%**.

Pentru îmbunătățirea performanțelor structurii de control au fost organizate instruirii cu inspectorii fitosanitar, având genericul:

- respectarea prevederilor legale naționale și ale țărilor de import privind controlul fitosanitar și certificarea producției vegetale;
- aplicarea sistemelor informaționale;

- organizarea monitorizării comune cu producătorii și inspectorii din cadrul subdiviziunilor teritoriale, privind realizarea supravegherii fitosanitare plantelor, organismelor nocive, precum și măsurile de combatere.

Pe pagina web a Agenției au fost plasate un șir de comunicate, informații didactice, informații de atenționare a producătorilor agricoli în vederea preîntâmpinării apariției și combaterea dăunătorilor în agrocenozele existente precum și pentru buna desfășurare a activității și îmbunătățirea cunoștințelor operatorilor din lanțul agroalimentar. Au fost plasate 12 articole privind informarea publicului vizavi de procedura de certificare și export a produselor de origine vegetală, monitorizarea fitosanitară pe teritoriul Republicii Moldova, informații privind starea fitosanitară a culturilor agricole și atenționarea comunității asupra combaterii organismelor dăunătoare.

Pentru o mai bună comunicare cu publicul larg au fost oferite 3 interviuri la diverse posturi de radio referitor la invadarea a mai multor terenuri agricole din țară cu lăcusta italiană (*Calliptamus italicus*), a insectei Tigrul platanului și a restricțiilor de exporturi de produse de origine vegetală către Federația Rusă. Inspectorii fitosanitari, din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Agenției, au organizat instruirii fermierilor și exportatorilor cu tematica protecția plantelor.

În colaborare cu experții Agenției Cehe de dezvoltare s-a desfășurat o vizită de studiu „Fortificarea capacității de control și testare în domeniul fitosanitar”.

Priorități pentru anul 2024

Realizarea strategică fitosanitară privind asigurarea sănătății plantelor, prevenirea introducerii și diseminării pe teritoriul țării a organismelor nocive, în concordanță cu legislația națională și a Uniunii Europene, standardelor internaționale și implementarea acestora.

Elaborarea procedurilor operaționale și specifice pe domeniul fitosanitar și protecția plantelor;

Cooperarea cu asociațiile producătorilor și exportatorilor de produse de origine vegetală privind cerințele fitosanitare de producere și export a acestora, cu informarea lor în timp util cu modificările parvenite din alte state;

Elaborarea și aplicarea Planurilor de contingență în cazul apariției unor focare a organismelor de carantină și situațiilor de criză;

Organizarea măsurilor de creștere a gradului de conștientizare a producătorilor în care protejarea sănătății plantelor are un rol principal în obținerea unor produse de origine vegetală sănătoase și compatibile cu cerințele fitosanitare pe piața externă.

2.11.2 Sistemul de controlul al materialului semincer

Baza legală privind controlul oficial al materialului semincer o constituie Legea nr.68/2013 despre semințe, art.2, alin.(1) „Noțiunea *control semincer* – totalitate a măsurilor și acțiunilor legate de monitorizarea și supravegherea procesului de producere a semințelor, precum și de prelucrarea, certificarea și comercializarea acestora”.

Tabelul 56

Tipul unității	Numărul de unități înregistrate			Controale planificate efectuate			Controale inopinate efectuate		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Unitățile de producere, procesare și comercializare a materialului semincer și săditor	563	594	599	440	254	338	211	10	4

Tabelul 57

Inspecțiile în câmp și certificarea semințelor

Tipul unității	Număr unități			Suprafețe, sectoare semințe inspectate, ha			Cantitatea de semințe controlate, tone		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Unitățile de producere, procesare și comercializare a materialului semincer și săditor	563	594	599	60000	82600	59100	99000	97000	98000

Analiza datelor prezentate în tabel

- Se observă fluctuație de creștere/ descreștere a numărului de producători de semințe;
- Se atestă o tendință lentă de descreștere a suprafețelor sectoarelor semincere inspectate;
- Cantitățile de semințe produse și controlate în ultimul an ușor sunt în creștere din cauza condițiilor favorabile a anului 2023.

Tabelul 58

Realizarea programelor naționale de monitorizare și supraveghere

Denumirea programului național									
Planul național de monitorizare în domeniul siguranței alimentelor de origine vegetală, aprobat prin Ordinul nr. 48 din 07.02.2023									
	Nr. de probe/măsurii planificate			Nr. de probe/măsurii realizate			Numărul de probe neconforme		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Calitatea semințelor	60	60	80	60	60	80	9	9	12
Aprecierea gradului de hibridare al semințelor de porumb/floarea- soarelui	10/5	10/5	5/5	10/5	10/5	5/5	0/0	0/0	2/0
Determinarea conținutului de OMG	-	20	30	-	20	30	-	1	1

Analiza datelor prezentate în tabel

- Nivelul de îndeplinire al programelor naționale planificate pentru anul 2023 este de 100 %;
- Au fost depistate neconformități;
- Loturile de semințe neconforme au fost scoase din comerț și nimicite.

Analiza neconformităților

Cele mai frecvent constatate neconformități sunt:

- Nerespectarea tehnologiei la producerea semințelor;
- Nerespectarea cerințelor privind izolarea în spațiu;
- Numărul mic de plante la unitatea de suprafață sau nu a fost formată recolta minimă de semințe.

Acțiuni pentru asigurarea conformității operatorilor

Acțiuni/ Măsurile întreprinse	Nr. în 2020	Nr. în 2021	Nr. în 2022	Nr. în 2023
Prescripții emise	352	384	101	10
Procese-verbale de sancționare	38	44	11	6
Sectoarele semincere rebutate, ha	2300	1108,6	1230	484,5

Tipurile de acțiuni*De sancționare:*

- Au fost întocmite acte de rebut, care au fost aduse la cunoștința producătorilor de semințe sub semnătură;
- Semințele necondiționate au fost scoase din comerț și nimicite;
- Au fost emise prescripții la producătorii și/sau comercianții de material semincer și săditor.

Pentru îmbunătățirea performanțelor agenților economici:

- Reprezentanții Agenției au oferit **140** de consultații pe domeniile de competență, au participat la **10** evenimente publice la nivel central și în subdiviziuni;
- Au fost aduse la cunoștința agenților economici producători de semințe și material săditor procedurile și operațiile obligatorii de îndeplinit pentru a primi materialul semincer și săditor calitativ.

În conformitate cu decizia Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene (UE) 2018/1674 din 23 octombrie 2018, unde este stipulat că sistemul de producere a semințelor, dar și a controalelor oficiale sunt echivalente cu cele din UE la culturile producătoare de semințe de cereale, legume, la culturile de plante oleaginoase și fibre echivalente produselor din Republica Moldova. Astfel producătorii de semințe care se conformează standardelor europene exportă semințe în țările Uniunii Europene.

Propuneri pentru anul 2024:

- Completarea și actualizarea procedurilor de exercitare a controalelor (inspecțiilor) pentru diminuarea și înlăturarea neconformităților pentru îmbunătățirea performanțelor structurilor de control;
- Implementarea prevederilor instrucțiunilor și procedurilor elaborate și revizuite în anul 2023.

2.12. Sistemul de control al produselor de uz fitosanitar și fertilizanți

Baza legală pentru controlul oficial al produselor de uz fitosanitar și fertilizanți o constituie Legea nr.119/2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și fertilizanți.

Tabelul 60

Tabel privind rezultatele controalelor oficiale

N/o	Tipul de unități	Număr de unități 2022	Număr de unități 2023	Controale efectuate (planificate) 2022	Controale efectuate (planificate) 2023	Controale efectuate (inopinate) 2022	Controale efectuate (inopinate) 2023
1.	Comercianți de produse de uz fitosanitar și fertilizanți	279	529	201	214	78	60
2.	Utilizatori de produse de uz fitosanitar și fertilizanți	470	405	392	402	78	116
	Total	749	934	593	616	156	176

În anul 2023 a crescut numărul controalelor oficiale la comercianți și utilizatorii de produse de uz fitosanitar și fertilizanți.

Controalele inopinate au fost efectuate în temeiul notificărilor din partea agenților economici privind înregistrarea oficială a depozitului/magazinului, solicitărilor parvenite de la instituțiile de stat și a petițiilor. Numărul controalelor inopinate constituie **22,2%** din totalul controalelor efectuate în anul 2023.

Tabelul 61

Tabel privind îndeplinirea programelor naționale

N/o	Denumirea programului național	Nr. de probe/măsurile planificate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2023	Nr. de probe/măsurile realizate 2022	Numărul de probe neconforme 2023	Numărul de probe neconforme 2022
1.	Programul de monitorizare a calității produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților pentru anul 2023	191	185	165/146	0	0
	Inclusiv: Pesticide	165	165/159	165/146	0	0
	Fertilizanți	26	26/26	0	0	0

În anul 2023 s-a majorat numărul de probe comparativ cu anul precedent din Programul de monitorizare a calității produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților cu **26** de probe, datorită faptului prelevării și testării pentru prima dată și a calității fertilizanților. Programul a fost îndeplinit la **97%**. Urmare a rapoartelor de încercări, nu au fost constatate neconformități a calității pesticidelor și a fertilizanților testate.

Tabelul 62

Tabel privind acțiunile pentru asigurarea conformității operatorilor

N/o	Acțiuni/Măsurile întreprinse	Nr. în anul 2022	Nr. în anul 2023
1.	Prescripții emise	176	126
2.	Procese verbale de sancționare	34	66
3.	Suspendare activității	0	0

Numărul proceselor-verbale de contravenție practic s-a dublat datorită faptului constatării utilizării produselor de uz fitosanitar neomologate la cultura, conform Registrului de Stat, ori nerespectării normelor de utilizare recomandate. Procesele-verbale de contravenție în anul 2023, au fost întocmite în conformitate cu articolele 183 alin.(4), 189¹, 189² din Codul contravențional 218/2008.

CAPITOLUL 3

Concluzii privind performanța Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și acțiuni pentru sporirea eficienței controalelor

3.1 Declarația privind performanța generală

În rezultatul modificărilor aplicate la Legea nr.221/2007 privind activitatea sanitară veterinară, Agenția a elaborat și promovat proiectului de hotărâre de Guvern pentru reorganizarea Agenției Naționale pentru Siguranța alimentelor, în contextul retragerii personalității juridice și reorganizarea sistemului de laboratoare naționale de referință. Astfel, Agenția a fost reorganizată atât la nivel central cât și teritorial. Întru eficientizarea și optimizarea activității Agenției, dar și în contextul revocării personalității juridice STSA, au fost create 10 subdiviziuni teritoriale pentru siguranța alimentelor (cu statut de direcții, fără personalitate juridică) în care au fost create suplimentar 34 de circumscripții teritoriale sanitare veterinare. Pentru finalizarea cu succes a procesului de reformare, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr.14/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

La fel, prin Ordinul directorului general nr. 437 din 30.08.2023 a fost aprobat Planul Național Multianual de control pentru 2023-2026, care stabilește priorități esențiale în consolidarea capacităților instituționale, dar și obiective naționale privind asigurarea urmării vectorului național de integrare europeană.

Un aspect esențial realizat în 2023 este aprobarea procedurilor de sistem privind verificarea controlului pe domeniile de competență ale Agenției și monitorizarea inspectorilor, care aplicate pe parcursul anului 2024, vor aduce aport la consolidarea calității controalelor pe domeniile de competență ale Agenției și va permite identificarea necesităților de instruire ale inspectorilor.

În partea ce ține de realizarea Planului anual al controalelor, pentru anul 2023, se constată o creștere notabilă a nivelului de executare a Planului controalelor asupra activității de întreprinzător, inclusiv privind executarea controalelor comune. Media procentuală de executare pentru anul 2023 constituie **97,76%**, în comparație cu **93,65%** pentru anul 2022 și **81,90%** pentru anul 2021.

Referitor la implementarea programelor de monitorizare aprobate prin Programul Național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul nr.485 din 27 decembrie 2022 se constată o implementare la nivel de **93%(din numărul total de 15 998 probe)**, ceea ce reprezintă o creștere de executare a programelor față de anul 2022 cu 2%, iar față de anul 2021 cu 5%. Tendința depistării probelor neconforme în cadrul implementării planurilor de monitorizare și supraveghere în anul 2023 nu s-a modificat esențial, fiind înregistrate **254** de probe neconforme, cu **1** probă neconformă mai mult față de anul 2022, însă cu o tendință de descreștere față de anii 2021 și 2020, când au fost înregistrate 279 și respectiv 329 de probe neconforme.

În anul 2023, Programul de monitorizare a calității produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, în premieră a inclus **26** de probe pentru testarea calității fertilizanților.

În concluzie, la implementarea Programul Național de monitorizare și supraveghere în domeniul siguranței alimentelor, hranei pentru animale și medicamentelor de uz veterinar, sănătății plantelor și calității produselor de uz fitosanitar pentru anul 2023, aprobat prin Ordinul nr.485 din 27 decembrie 2022 se constată implementarea a **15** de monitorizare pentru **209** indicatori, dintre care **15** indicatori noi comparativ cu anul 2022, după cum urmează:

- **în produse alimentare de origine animală**- determinarea glifosatului și a pesticidelor, a avermectinelor în produse de import;
- **în produse de origine nonanimală**: determinarea conținutului de iod în sarea alimentară iodată, a zaharurilor adăugate în sucuri din fructe și legume, a conținutului de acizi grași trans, determinarea analitică a valorii nutriționale, autenticitatea în uleiuri vegetale și condimente, a drojdiilor, mucegaiurilor în fructe uscate, a reziduurilor de antibiotice în miere de albină din unități de producere a produselor de origine nonanimală și a radionuclizilor în produse de origine nonanimală;

- **în domeniul siguranței și calității produselor vitivinicole și alcoolice**-autenticitatea soiului de struguri în vin, reziduurilor de pesticide în vin și a radionuclizilor în băuturi alcoolice.

La compartimentul consolidarea capacităților instituționale au fost realizate instruirii pentru 523 specialiști la nivel central și teritorial.

Anul 2023 a fost marcat prin progrese în domeniul digitalizării serviciilor prestate de Agenție. În acest sens au fost complet digitalizate eliberarea a 4 acte permissive, care se încadrează în categoria autorizațiilor, și duplicatul acestora, se realizează strict prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permissive (SIA GEAP), fără utilizarea semnăturii olografe.

- Autorizația sanitar-veterinară de funcționare;
- Certificatul de înregistrare oficială în domeniul siguranței alimentelor;
- Autorizația sanitar-veterinară pentru mijloacele de transport;
- Extrasul privind înregistrarea depozitului pentru păstrarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților.

Actele permissive eliberate de Agenție prin SIA GEAP, conțin cod de identificare (QR-cod) ce permite verificarea actului prin intermediul Portalului guvernamental de date – <https://date.gov.md>.

În acest mod, eliberarea actelor permissive permite operatorilor economici să beneficieze de avantaje în raport cu locul și timpul depunerii cererei, reducerea cheltuielilor financiare și a eforturilor administrative la solicitarea și obținerea actelor permissive eliberate de Agenție.

Un alt progress realizat în anul 2023 este obținerea extinderii domeniilor de acreditare a instituțiilor publice în care Agenția exercită calitatea de fondator, pe segmental sanitar-veterinar și siguranța alimentelor, prin crearea unei infrastructuri de laborator consolidate ce permite analiza de laborator la nivel național și reducerea cheltuielilor pentru transportarea probelor în laboratoare externe.

În anul 2023, Agenția a continuat dezvoltarea Sistemul integrat de management al informațiilor privind siguranța alimentelor (IFSIMS) Acțiune în progres prin implementarea sistemului informațional integrat „e-ANSA”.

Sistemul informațional integrat „e-ANSA”

Pe parcursul anului 2023 a continuat dezvoltarea **Sistemul Informațional Integrat „e-ANSA”** (în continuare SII „e-ANSA”) care are ca scop digitalizarea activității Agenției în vederea informatizării proceselor de trasabilitate a produselor alimentare de origine animală și nonanimală, evidență a operatorilor din lanțul alimentar și exploatațiilor acestora, gestiune a măsurilor sanitar-veterinare, evidență a investigațiilor de laborator, înregistrare și diseminare a alertelor, evidență a performanței animalelor și culturilor vegetale, gestiune a documentelor eliberate de Agenție și furnizarea serviciilor electronice pentru cetățeni și mediul de afaceri.

SII „e-ANSA” este constituit din 19 subsisteme informaționale. În anul 2022 au fost dezvoltate 5 subsisteme:

- subsistemul informațional „Portalul public ANSA”;
- subsistemul informațional „Registrul de stat al animalelor”;
- subsistemul informațional „Managementul măsurilor sanitar veterinar”;
- subsistemul informațional „Managementul laboratoarelor”;
- aplicația mobilă;

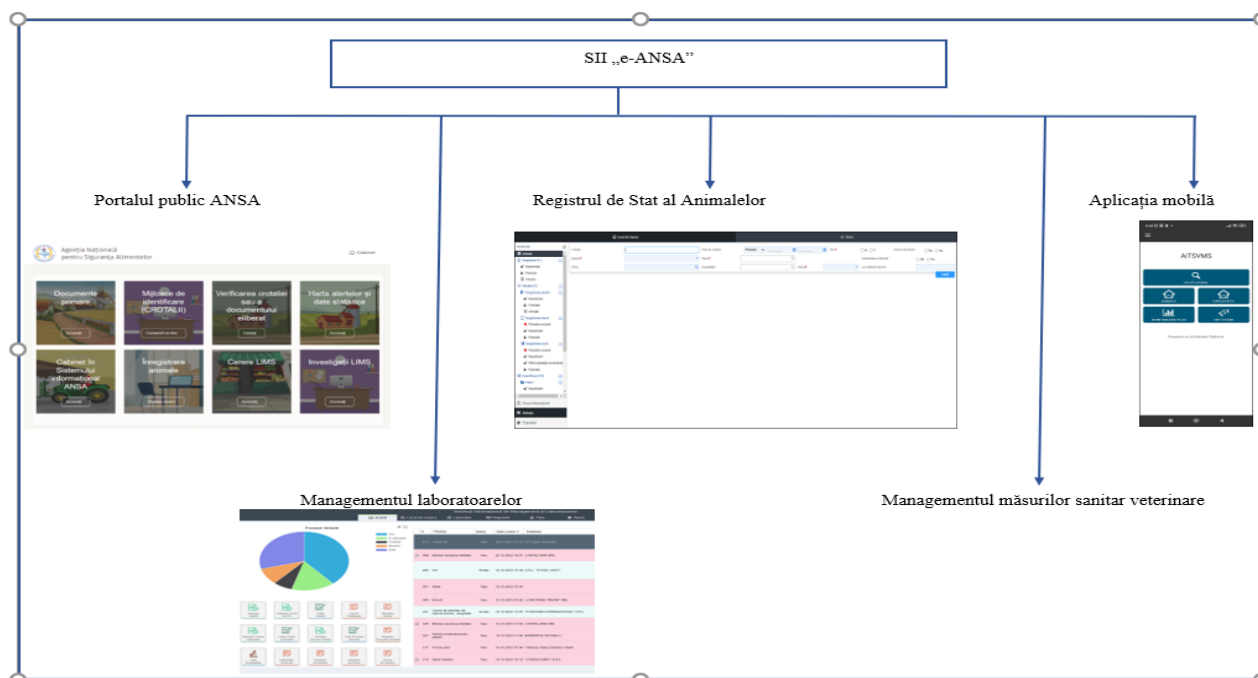

Figura 34
Prezentarea subsistemelor implementate de Agenție, parte componentă a SII e-ANSA

Pe parcursul anului 2023, Agenția a organizat instruirea utilizatorilor subsistemului informațional „Managementul laboratoarelor” în scopul aplicării active a acestuia la procedura de înregistrare a informațiilor în sistem. Concomitent, în anul 2023, activitățile pe compartimentul e-ANSA au fost axate pe elaborarea și dezvoltarea subsistemelor informaționale în vederea facilitării activității privind trasabilitatea animalelor, a investigațiilor de laborator precum și pentru a facilita accesul mediului de afaceri la servicii electronice prin Dezvoltarea subsistemului informațional portalului public ANSA, astfel ca operatorul economi să poată depune cererea online pentru prelevări de mostre și Dezvoltarea subsistemului informațional „Gestiunea documentelor eliberate de Agenție” cu scopul facilitării, eficientizării și digitalizării procesului de eliberare a documentelor de Agenție. În acest sens au fost promovate 2 acte normative (proiect de Lege înregistrat în Parlament cu nr.355 din 04.10.2023 prin care s-a propus ca registrul operatorilor și sistemul informatizat de gestionare a informațiilor să fie parte a sistemului informațional integrat „e-ANSA” și proiectul de Lege înregistrat în Parlament cu nr.364 din 11.10.2023 prin care s-a propus că la eliberare licenței comunicarea dintre mediul de afaceri ASP și Agenție să fie efectuată prin SIA GEAP și SI integrat „e-ANSA.”.

În anul 2023, Agenția a continuat activitățile în direcția implementării angajamentelor de integrare europeană, din cele mai importante fiind:

Menținerea eficiență a dialogului cu structurile specializate ale Comisiei Europene întru realizarea măsurilor necesare pentru extinderea listei de produse autohtone de origine animală exportate din Republica Moldova în Uniunea Europeană (lapte și produse lactate, carne și ouă de pasăre de pasăre și produse din carnea de pasăre);

Urmare a eforturilor depuse de Agenție, în martie 2023, **Republica Moldova a obținut în premieră dreptul de export a cărnii procesate de pasăre și ouă clasa A**, fiind listată în două Regulamente de punere în aplicare (UE) nr. 2021/404 și 2021/405 ale Comisiei din 24 martie 2023. Obținerea dreptului de export în UE a acestor produse de origine animală se încadrează în atingerea unui obiectiv național prioritar – diversificarea piețelor de desfacere pentru producătorii avicoli din Republica Moldova. În același timp, decizia Comisiei Europene demonstrează că sistemul național de control oficial, implementat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, este recunoscut de Uniunea Europeană.

În continuarea eforturilor de a obține dreptul de a exporta carnea proaspătă de pasăre în Uniunea Europeană, în perioada 7-17 noiembrie 2023, Agenția a susținut **auditul DG SANTE**, la fața locului, pentru evaluarea sistemului de control în vigoare al Republicii Moldova care reglementează

producția de carne de pasăre și produse derivate și ouă (aspecte de sănătate animală și regionalizare). În rezultatul auditului, au fost apreciate performanțele Agenției, în scopul îndeplinirii recomandărilor auditorilor visavis de sistemul național de control al Republicii Moldova și capacitățile de gestionare a focarelor de Gripa Aviară pe teritoriul Republicii Moldova.

De notat că, în rezultatul obținerii de către Republica Moldova a dreptului de export a materialului săditor și de plantare de specia *Malus domestica* (Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1404 al Comisiei din 16 august 2022) și de specia *Juglans regia* (Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1916 al Comisiei din 7 octombrie 2022), în primele 3 luni ale anului 2023, au fost exportate, pentru prima dată, în statele-membre ale UE (Franța, România, Lituania și Germania) cca 1,7 mln bucăți de material săditor *Juglans regia* L., și sunt în proces de negociere contracte cu importatorii din România și Bulgaria pentru materialul săditor *Malus domestica* pentru următorii ani 2023 și 2024.

3.2 Rezultatele auditului intern

În conformitate cu Legea nr.229/2010 privind controlul financiar public intern, noțiunea de audit intern presupune „o activitate independentă și obiectivă de asigurare și consiliere, destinată să adauge valoare și să îmbunătățească activitatea unei entități publice”.

Auditul intern ajută entitatea publică în îndeplinirea obiectivelor sale printr-o abordare sistematică și metodică, evaluând și îmbunătățind eficacitatea proceselor de management al riscului, control și guvernanta”.

În vederea realizării misiunii, în obiectul activității sunt incluse toate sistemele, procesele și activitățile Agenției, evaluând eficiența și eficacitatea sistemului de control intern managerial și sistemul de control oficial, precum și dacă acestea sunt adecvate și funcționează într-un mod care asigură:

- 1) economicitatea, eficacitatea și eficiența operațiunilor;
- 2) conformitatea cu cadrul normativ și cu reglementările interne;
- 3) siguranța și optimizarea activelor și a pasivelor;
- 4) fiabilitatea și integritatea informației financiare și operaționale;
- 5) garantarea siguranței alimentelor, supravegherii sanitar-veterinare și fitosanitare.

Realizarea Planului anual al activității de audit intern

Pentru anul 2023, au fost planificate 5 misiuni de audit intern. Ulterior, la inițiativa Ministerului Finanțelor, prin ordinul directorului general al Agenției nr.520 din 27.10.2023 a fost efectuat suplimentar misiunea de audit pe orizontală „Evaluarea procesului de prelucrare a datelor cu caracter personal în cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor” pe perioada 2022-2023.

Ținând cont de Planul anual de activitate și de solicitările Directorului general pe parcursul anului 2023, subdiviziunea audit intern a efectuat 3 misiuni de audit intern planificate, 2 misiuni de audit ad-hoc și 1 misiune efectuată pe orizontală la inițiativa Ministerului Finanțelor.

Tabelul 63

Misiunile de audit și de consiliere realizate pe parcursul anului 2023

Nr.	Misiunile de audit și de consiliere realizate pe parcursul anului 2022
1.	P/2023 Misiunea privind evaluarea sistemului de control oficial al producerii/utilizării și comercializării medicamentelor de uz veterinar.
2.	A/2023 Misiunea ad-hoc Evaluarea procesului de gestionare a corespondenței de intrare/ieșire din cadrul Direcției comerț internațional și inspecție la frontieră din cadrul ANSA, precum și respectarea termenelor de executare a acestora.
3.	P/2023 Misiunea Evaluarea sistemului de control oficial din domeniul carne roșie.

4.	A/2023 Misiunea ad-hoc Evaluarea corectitudinii aplicării Legii 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și ale Codului Contravențional.
5.	P/2023 Misiunea Evaluarea corectitudinii și eficienței utilizării transportului de serviciu din cadrul ANSA.
6.	P/2023 Misiunea Evaluarea procesului de prelucrare a datelor cu caracter personal în cadrul ANSA.

Misiunile efectuate pe parcursul perioadei raportate au identificat mai multe neconformități și abateri de la cadrul legal de reglementare. Au fost emise și puse în aplicare norme interne care nu sunt conforme cu cadrul legal în vigoare, și în lipsa unui control eficient au condiționat mai multe riscuri la capitolul credibilitate și conformitate a activităților desfășurate de către inspectorii din cadrul Agenției, afectând în unele cazuri imaginea acesteia, inclusiv:

➤ **Misiunea de audit planificată P/2023 privind evaluarea sistemului de control oficial al producerii/utilizării și comercializării medicamentelor de uz veterinar” a fost inițiată în corespundere și în scopul asigurării executării Planului de acțiuni al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor pentru anii 2023.**

- Auditul efectuat a stabilit mai multe neconformități și abateri de la normele legale care au influențat asupra procesului de planificare a controalelor de stat, argumentarea acestora și analiza riscurilor, precum și au fost identificate problemele cu care se confruntă inspectorii în cadrul introducerii documentației aferente controalelor executate în SIA RSC.
- Astfel, în lipsa unor reglementări legale, Direcția control medicamente de uz veterinar și hrană pentru animale din cadrul Agenției, neîntemeiat a admis lezarea în drepturi a operatorilor economici solicitanți de acte permise aferente domeniului de profil – medicamente de uz veterinar. Astfel, în perioada supusă verificării, termenul acordat operatorilor economici pentru depunerea cererilor de obținere a actelor permise, neîntemeiat a fost limitat cu două zile în săptămână-marți și joi.
- Nedeterminarea unui funcționar al Ghișeului Unic din cadrul Agenției, responsabil de gestiunea și eliberarea actelor permise și acordarea acestor responsabilități în totalitate Direcției control medicamente de uz veterinar și hrană pentru animale, care fiind responsabilă de executarea și organizarea întregului proces aferent eliberării actului permisiv și care urmează să evite orice interacțiune cu solicitanții actelor permise, condiționează de asemenea situații cu risc sporit la capitolul conflicte de interese și integritate instituțională.
- S-a stabilit că blanchetele tuturor listelor de verificări analizate, aplicabile domeniului de activitate al Direcției control medicamente de uz veterinar și hrană pentru animale, conțin unele mențiuni eronate privind persoanele care au exercitat controlul corespunzător. Astfel, la compartimentul final al listelor de verificare nominalizate, în care se indică data întocmirii și semnăturile inspectorilor, eronat este indicată mențiunea: „Semnătura inspectorilor ”prezenți,, la realizarea controlului”, în schimbul specificării stabilite de cadrul legal de reglementare „inspectorii care au exercitat (desfășurat) controlul.” Mențiunea indicată în varianta actuală a listelor de verificări sus nominalizate confirmă prin semnăturile inspectorilor faptul prezenței acestora la efectuarea controlului, dar nu specifică calitatea acestora de executori, cu responsabilitățile corespunzătoare care le revin.
- Astfel, nerespectând prevederile cadrului normativ legal de reglementare nu a asigurat inițierea elaborării propunerilor de ajustare a a unor ordine și completarea sau elaborarea unor Proceduri, care la momentul actual lipsesc, inclusiv :
 - Inspecția sau Verificarea clinicilor veterinare;
 - Inspecția sau Verificarea cabinetelor veterinare;
 - Eliberarea certificatelor de înregistrare pentru medicamentul de uz veterinar;
 - Eliberarea certificatului de bună practică de fabricație (GMP) a medicamentului de uz veterinar.
- Neîntemeiat, neoficial obligațiunile de gestionar al Ghișeului Unic (pentru notificări) au fost atribuite unui inspector din cadrul direcției, care concomitent execută atribuțiile de ”gestionar,, al Ghișeului Unic și funcționar (executor) în cadrul Direcției controlul medicamentelor de uz veterinar și hrană pentru animale.

- Astfel, cu toate că scopul urmărit la instituirea Ghișeului Unic constă în evitarea interacțiunii între solicitant și executor, în cazul descris se constată că una și aceeași persoană recepționează notificarea, o înregistrează, examinează, o completează (inclusiv rubrica ”decizia privind importul,,) și comunică solicitantului hotărârea luată (contrasemnată de către șeful Direcției controlul medicamentelor de uz veterinar și hrană pentru animale), fapt ce condiționează riscuri la capitolul influență necorespunzătoare și conflicte de interese.

➤ **A/2023 Misiunea ad-hoc Evaluarea procesului de gestionare a corespondenței de intrare/ieșire din cadrul Direcției comerț internațional și inspecție la frontieră din cadrul ANSA, precum și respectarea termenelor de executare a acestora.**

- Direcția Comerț Internațional și inspecție la Frontieră nu a respectat întocmai Regulile de întocmire, utilizare și păstrare a blanchetelor tipizate pentru actele/documentele organizatorice în activitatea aparatului central al Agenției, aprobate prin Ordinul directorului general al Agenției nr.136 din 14.04.2022 *Cu privire la aprobarea modelelor de blanchete tipizate pentru actele/documentele organizatorice ale aparatului central din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.*
- Astfel, corespondența de serviciu expediată din numele Direcției nu este semnată de către conducătorul subdiviziunii dar este semnată de către executori, cu consemnarea de către șeful subdiviziunii a mențiunii „coordonat”.
- Blancheta pentru corespondența de uz intern urmează să fie utilizată, în mod obligatoriu, la întocmirea tuturor actelor interne ale direcțiilor aparatului central din cadrul Agenției (note de serviciu, demersuri etc.). Nerespectând aceste prevederi, în lipsa controlului, a fost admisă utilizarea blanchetei direcției destinată pentru corespondența de uz intern în relații cu destinatari externi.
- Deși cadrul legal în vigoare determină că atestarea calității, conformității sau a inofensivității unor produse nu se califică drept control și nu necesită întocmirea delegației de control, purtând un caracter consultativ și constatator, în lipsa unor reglementări clare în acest sens, precum și interpretarea ambiguă a procedurii de înregistrare sau de neînregistrare în SIA RSC, a condiționat situația când unele controale, exercitate la solicitarea operatorilor pentru obținerea actelor permise, au fost înregistrate în SIA RSC, iar altele nu au fost înregistrate.
- Actualele verificări privind evaluarea procesului de gestionare a corespondenței de intrare/ieșire, precum și respectarea termenelor de executare a acestora au stabilit mai multe neconformități la acest capitol, în majoritatea cazurilor responsabilii de executare nu documentează și nu anexează actele confirmative a executării documentelor (corespondența) parvenite.
- Au fost admise cazuri când în calitate de răspuns s-au făcut înscrișuri privind autorizarea importului de produse alimentare, cu aplicarea indicelui și numărul de ieșire a documentului făcând aceste mențiuni direct pe blanchetele scrisorilor, demersurilor, declarațiilor pe propria răspundere, parvenite de la operatorii economici importatori.
- Persoanele responsabile, făcând uz de vulnerabilitatea SIA e-management al Agenției, în perioada actualului audit au accesat informațiile din perioadele anterioare, substituind și modificând mai multe acte informative anexate anterior la fișele de executare prin care urma să confirme prezentarea răspunsurilor la demersurile parvenite, condiționând mai multe riscuri majore la capitolul credibilitatea și veridicitatea documentelor anexate de către responsabilii și executorii în SIA e management, gestionat de Agenție.
- nu a fost asigurată executarea conformă a corespondenței de intrare și ieșire readresată spre examinare și executare, precum și nu a fost asigurată responsabilitatea privind disciplina executorie asupra întregului proces de administrare a circulației tuturor documentelor atât la intrare cât și la ieșire.
- Toate neconformitățile constatate în cadrul evaluării au fost condiționate de ineficiența controlului intern și comportamentul iresponsabil manifestat de către persoanele responsabile de activitatea verificată, inclusiv de monitorizarea și de ținerea lucrărilor de secretariat în cadrul subdiviziunii.

➤ **P/2023 Misiunea Evaluarea sistemului de control oficial din domeniul carne roșie**

- Direcția siguranța produselor alimentare de origine animală din cadrul Agenției, nu a actualizat procedura PS/SA -MSD-04/01,, Categorizarea agenților economici din sectorul alimentar și

planificarea inspecțiilor în baza analizei de risc”, stabilind pentru abatoare, care se determină cu risc sporit, o periodicitate de 4 controale pe an, deși norma sus nominalizată stabilește pentru persoanele supuse controlului cu categoria de risc sporit periodicitatea de 3 ori pe an.

- S-a stabilit că pe parcursul perioadei evaluate a fost permis importul de carne roșie din țări care nu se regăsesc în lista țărilor și a regiunilor acestora din care sânt permise importurile de produse de origine animală.
- Nu a fost asigurată publicarea și plasarea pe pagina oficială a Agenției a Ordinului nr.36 din 25.01.2019 „Cu privire la aprobarea unor unități pentru import din Republica Federativă Brazilia”, prin care a fost autorizat importul din Brazilia a cărnii de porcină și a cărnii de pasăre pentru trei agenți economici, fapt ce a condiționat mai multe neconformități la capitolul comunicare și informare a inspectorilor din cadrul posturilor de frontieră, cât și a agenților economici importatori.
- Nu toate unitățile autorizate în domeniul carne roșie au implementat proceduri bazate pe principiile analizei pericolelor și stabilirii punctelor critice de control (*HACCP*).
- În lipsa controlului eficient, s-a admis situația că deși unele unități au implementat standardul internațional ISO 22000, principiile bazate pe *HACCP* nu funcționează pe deplin.
- Nu a fost asigurată executarea prevederilor legale de reglementare și nu au fost elaborate planurile de intervenție/contingentă în domeniul siguranței alimentelor, inclusiv nu a fost elaborat Planul de intervenție privind toate măsurile care ar urma să fie luate atunci când este dovedită prezența de *Trichinella*, fiind constatat că din 80 unități autorizate în domeniul sacrificării porcinelor numai 6 unități, sau 13 la sută au implementat procedura de examinare a eșantioanelor privind detectarea prezenței de *Trichinella* prin metoda digestiei artificiale.
- În perioada supusă auditului, s-a stabilit că Agenția nu a organizat și nu a petrecut instruirii aferente programului de control al calității testelor utilizate pentru detectarea prezenței de *Trichinella*, cu toate că potrivit cadrului legal de reglementare mediciei veterinari sunt obligați să dețină un certificat în acest sens.
- Actualele verificări au stabilit că în toată perioada supusă auditului Agenția, nu a deținut Lista exploatațiilor care aplică condiții de adăpost controlate și respectiv pe pagina oficială a instituției aceasta listă respectiv nu a fost publicată și nu este prezentă informația relevantă aferentă exploatațiilor care aplică condiții de adăpost controlate.
- Neconformitățile și abaterile de la normele legale de reglementare au fost condiționate de lipsa controlului intern eficient asupra activității aferente sistemului de control oficial din domeniul carne roșie, precum și monitorizarea insuficientă de către asupra activităților de profil al subdiviziunilor teritoriale .

➤ *A/2023 Misiunea ad-hoc Evaluarea corectitudinii aplicării Legii 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător și ale Codului Contravențional.*

- **Evaluarea dosarelor contravenționale întocmite de inspectorii Agenției a identificat mai multe neconformități, inclusiv** documentarea necorespunzătoare a proceselor contravenționale, cu riscul de atragere a nulității absolute a acestora.
- La emiterea Deciziilor contravenționale, toate subdiviziunile verificate au aplicat neuniform prevederile privind obligativitatea întocmirii proceselor-verbale ale ședințelor de examinare a cauzelor contravenționale, după cum prevede art.447¹ alin (4,5,6) din CCRM.
- Actualele verificări au stabilit că unii inspectorii cu statut de agenți constatați nu în toate cazurile aplică corect cadrul legal de reglementare, întocmind cu unele neconformități procesele-verbale de control, procesele-verbale cu privire la contravenție și respectiv, contribuind la emiterea deciziilor de sancționare cu neargumentarea corectă a contravențiilor, toate acestea fiind admise urmare a lipsei de control din partea persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Agenției.
- Nerespectând prevederile cadrului legal de reglementare persoanele cu statut de agent constator din cadrul unor subdiviziunii teritoriale fără efectuarea controalelor autorizate cu delegații de control, fără întocmirea proceselor-verbale de control din oficiu, în temeiul cererii pentru înregistrarea evenimentului, depuse de persoanele fizice deținători de animale în propriile gospodării, întocmesc

proceselor-verbale cu privire la contravenție și emit decizii de sancționare cu aplicarea amenzilor contravenționale pentru contravenții neprobate. Auditul a stabilit în una din subdiviziunile teritoriale verificate că circa 79 la sută din totalul de procese-verbale contravenționale întocmite de către subdiviziune evaluată în anul 2023 (8 luni) au fost inițiate din oficiu, fără controlul la fața locului și fără probe justificative aferente neconformităților.

- Verificările în cadrul misiunii au stabilit abateri de la prevederile CC, și nerespectarea a prevederilor art.414(3) din CCRM.
- Verificările efectuate au stabilit cazuri când procesele-verbale cu privire la contravenție nu includ explicațiile și semnătura contravenientului.
- În cadrul actualelor verificări au fost stabilite cazuri de inițiere a proceselor contravenționale, inclusiv emiterea deciziilor de sancționare a contravenienților, fără a ține cont de toate aspectele faptelor săvârșite, care cad sub incidența prevederilor Codului Contravențional, contravenții omise neîntemeiat la examinarea cazurilor și aprobarea deciziilor de sancționare (sub formă de amendă).

➤ **P/2023 Misiunea Evaluarea corectitudinii și eficienței utilizării transportului de serviciu din cadrul Agenției.**

- Actualele verificări privind corectitudinea și eficiența utilizării transportului de serviciu din cadrul Agenției au constatat nerespectarea întocmai a cerințelor cadrului legal de reglementare de către persoanele responsabile de domeniul evaluat, precum și de către gestionarii mijloacelor de transport din dotarea Agenției.
- Analiza selectivă a foilor de parcurs prezentate în perioada de gestiune a anului 2023 (aprilie-octombrie) a stabilit mai multe neconformități și nereguli la capitolul corectitudinea și veridicitatea îndeplinirii foilor de parcurs, admise de către gestionarii transportului de serviciu din cadrul Agenției precum și de lipsa controlului din partea responsabililor din cadrul subdiviziunilor structurale care urmau să monitorizeze și să verifice respectarea normelor nominalizate.
- Identificarea a mai multe cazuri de devieri substanțiale între datele analizate, confirmă lipsa controlului din partea direcțiilor responsabile din cadrul Agenției.
- Acceptarea foilor de parcurs îndeplinite cu mai multe date neveridice, cu înscrisuri aferente parcursului, neconfirmate de către beneficiarii reali, neasigurarea veridicității datelor înscrise în evidența contabilă la acest capitol, a contribuit la admiterea a mai multe riscuri de decontare nejustificată a produselor petroliere consumate precum și respectiv la prejudicierea bugetului instituției publice la capitolul cheltuieli bugetare.
- Verificările efectuate au stabilit denaturări de date și neconformități cu elemente de fraudă admise în cadrul raportării parcursului unor automobile din dotarea unor subdiviziuni. Astfel, a fost identificată o diferență justificată de 38295 de km, ceia ce confirmă admiterea în continuare de denaturări ale datelor raportate aferente parcursului autovehiculor, posibil condiționate de accesări și intervenții neautorizate de modificare a indicilor rulajului odometrului nominalizat.
- Acceptarea rapoartelor cu neconformitățile nominalizate prezentate de către gestionarii de transportul de serviciu responsabile de domeniul auditat contribuie la denaturarea informațiilor contabile și condiționează riscuri la capitolul decontări nejustificate de produse petroliere, cauzând respectiv prejudicii bugetului Agenției.
- Evaluarea corectitudinii îndeplinirii foilor de parcurs a stabilit multiple cazuri de neconfirmare de către beneficiarii a curselor (parcursul) efectuate, dar în aceste cazuri aceste rute neîntemeiat au fost supuse confirmărilor prin semnătura șoferilor acestor autoturisme, condiționând admiterea unor conflicte de interese.
- Astfel, în cadrul unei subdiviziuni teritoriale toate 11 automobile din dotare, în lipsa controlului din partea responsabililor de acest domeniu, sunt păstrate de către gestionari acasă, condiționând utilizarea neconformă a automobilelor de serviciu pentru deplasarea spre și de la domiciliul acestora precum și admiterea supraconsumului de carburanți decontați din contul alocațiilor bugetare.

Monitorizarea implementării recomandărilor de audit.

Monitorizarea și urmărirea implementării recomandărilor de audit reprezintă etapa finală în cadrul misiunilor de audit public intern, care se finalizează cu întocmirea de către subdiviziunile auditate a Planurilor de acțiuni în vederea remedierii neconformităților constatate în cadrul verificărilor.

Monitorizarea și urmărirea implementării recomandărilor de audit pe parcursul anului 2023 au fost efectuate în conformitate cu normele în vigoare, aceasta fiind realizată prin:

- solicitarea de la unitățile auditate a informației privind acțiunile realizate în vederea implementării recomandărilor înaintate, precum și a soluționării deficiențelor identificate în timpul misiunii de audit intern;
- examinarea documentelor justificative prezentate de către unitățile auditate în vederea confirmării faptului implementării recomandărilor auditului intern;
- verificarea ulterioară a nivelului de implementare a recomandărilor, a fost efectuată prin solicitarea de la unitățile auditate formularul pentru urmărirea recomandărilor de audit.

În total, în rezultatul misiunilor de audit (planificate, de consiliere și ad-hoc) au fost efectuate evaluări a sistemului de control oficial din cadrul Agenției, controlul intern managerial, respectarea cadrului legal, integritatea și eficiența și gestionarea bunurilor patrimoniale în anul 2023 au fost formulate și oferite – **69 de recomandări**.

Numărul de recomandări înaintate, implementate, parțial implementate și neimplementate pe parcursul anului 2023 sunt prezentate în diagrama de mai jos.

Figura

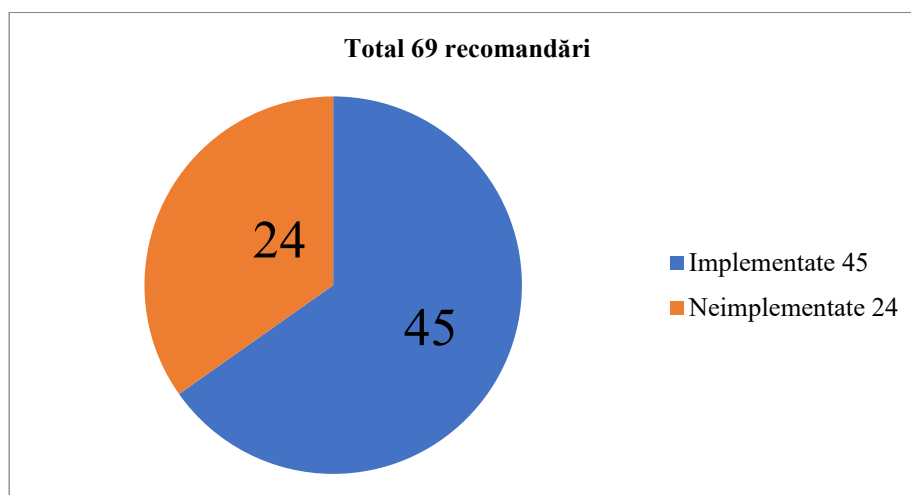

Figura 35

Diagrama recomandărilor pentru misiunile desfășurate în anul 2023

- În anul 2023, au fost efectuate în total 6 misiuni, inclusiv 3 misiuni de audit intern planificate și 3 misiuni ad-hoc și de consiliere.
- Urmare a constatărilor din rapoartele și notele întocmite în perioada anului 2023, au fost înaintate **69** de recomandări, dintre care la finele perioadei de raportare au fost implementate **45** de recomandări și **24** neimplementate (aferele misiunilor finalizate la sfârșitul perioadei de gestiune).

Evaluări externe

- Conform prevederilor SNAI 1312 și ale PAÎC, evaluările externe ale activității de audit intern trebuie să fie realizate cel puțin o dată la cinci ani de către specialiști calificați și independenți din afara entității publice.
- Activitatea de profil a subdiviziunii audit intern din cadrul Agenției este supusă unei Evaluări Externe a Calității de către Direcția politici în domeniul controlului financiar public intern din cadrul Ministerului Finanțelor, misiune inițiată la **10 noiembrie 2023** și care se află în derulare.

- Ultima evaluare externă efectuată la Agenție a fost efectuată de către Direcția Generală Prevenirea Corupției și Direcția Evaluare Instituțională din cadrul Centrului Național Anticorupție al Republicii Moldova (CNA). În cadrul acestor evaluări a fost supusă unei analize ample activitatea Potrivit raportului privind rezultatele evaluării integrității instituționale efectuate la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, de către Direcția Generală Prevenirea Corupției și Direcția Evaluare Instituțională din cadrul Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova (CNA) au fost menționate și apreciate rezultatele și calitatea misiunilor de audit intern, a rapoartelor elaborate și a recomandărilor înaintate în vederea redresării situației, inclusiv de modificare a cadrului normativ național și a reglementărilor interne.

Concluzie

- Recomandările de audit înaintate au determinat structurile auditate să-și perfecționeze activitățile și să-și îmbunătățească sistemul de control intern managerial, astfel încât de la un audit la altul să fie remarcate anumite progrese, atât la nivel de preocupare, cât și la nivel de acțiuni concrete.
- Managerii operaționali au responsabilitatea finală pentru stabilirea unor controale interne eficiente în scopul gestionării riscurilor întru atingerea obiectivelor stabilite și trebuie să conștientizeze necesitatea abordării prompte și sistemice a problemelor elucidate de auditul intern în cadrul angajamentelor de audit.

3.3. Sistemul de management al calității conform standardului ISO 17020

Acquis-ul comunitar în domeniul controlului intern/managerial recomandă pentru implementare cerințele, care se conțin în standardele cu privire la sistemele de management ISO 9001 și ISO 17020 acceptate pe plan internațional.

Implementarea în cadrul Agenției a Sistemului de Management al Calității (SMC) conform cerințelor Standardului SM SR EN ISO/CEI 17020:2013 „*Evaluarea conformității. Criterii generale pentru funcționarea diferitelor organisme care efectuează inspecții*” va contribui la transparența activității de inspecție și garantarea siguranței alimentelor, precum și recunoașterea internațională și credibilitatea prin acreditare europeană pe domeniile sale de activitate.

Pentru atingerea obiectivului menționat, s-a inițiat procedura de modificare și actualizare a Documentelor sistemului de management:

- Manualul calității se actualizează în conformitate cu Hotărțrea Guvernului nr. 14/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și Obiectivele strategice stabilite.
- Au fost revizuite **10** proceduri pe diferite domenii de activitate Agenției și elaborate **3** proceduri generale care descriu principalele procese ce va asigura motivarea și îmbunătățirea continuă a nivelului de competență al inspectorilor, acestea fiind:
 1. Elaborarea Planului anual al controalelor în baza analizei riscului (PG-20/01);
 2. Verificarea eficienței controlului (PG-21/01);
 3. Monitorizarea inspectorilor (PG-22/01);

Totodată, a fost actualizată Lista centralizatoare a documentației sistemului de management (150 proceduri, dintre care 22 - proceduri generale și 128 - proceduri specifice)

3.4 Comunicarea cu mass-media

Transparența activității Agenției este asigurată prin comunicarea cu mass-media, prin diferite forme de comunicare: pagina web, materiale publicate, participarea reprezentanților Agenției la emisiuni radio și TV, conferințe de presă etc

Pe parcursul **anului 2023**, au fost înregistrate mai multe activități de comunicare.

Pe pagina oficială a Agenției au fost publicate **115 de comunicate de presă** pe diferite domenii de activitate.

Comunicatele de presă plasate pentru publicul larg au fost orientate spre comunicarea mai multor evenimente, după cum urmează:

- cu referire la vizitele conducerii în teritoriu – **4 comunicate** de presă;
- pe domeniul siguranței produselor alimentare de origine nonanimală – **15 comunicate de presă**;
- pe domeniul sănătatea și bunăstarea animalelor – **27 comunicate** de presă;
- pe domeniul siguranței produselor alimentare de origine animală – **12 comunicate** de presă;
- pe domeniul relații internaționale și integrare europeană – **12 comunicate** de presă;
- pe domeniul controlul medicamentelor de uz veterinar – **5 comunicate** de presă;
- pe domeniul fitosanitar – **5 comunicate** de presă;
- pe domeniul juridic – **4 comunicate** de presă;
- pe domeniul produselor vitivinicole – **2 comunicate** de presă;
- cu referire la activitatea Laboratoarelor în care Agenția exercită calitatea de fondator - **3 comunicate**;
- pe domeniul PUFF – **1 comunicat** de presă;
- pe domeniul planificare și evaluare riscuri și management (cu referire la controalele organizate) – **1 comunicat** de presă;
- cu referire la resurse umane – **7 comunicate** de presă;
- domeniul securitate și integritate – **1 comunicat de presă**;
- cu referire la alte activități ale Agenției – **16 comunicate** de presă;

Comunicatele de presă au fost plasate atât pe pagina oficială a Agenției cât și pe pagina de Facebook. Totodată, pe rețeaua de socializare Facebook, au mai fost repostate și publicate informații sau materiale video, din emisiunile televizate – **4 materiale**.

Activitățile și ieșirile în teritoriu ale conducerii Agenției sunt (la solicitare) mediatizate și asigurate cu materiale foto (**55 e-mailuri personalizate ale media primesc la necesitate informațiile**).

Solicitările media recepționate de Agenție se referă la acordarea informațiilor adiționale pentru a completa materialele jurnalistice dar și pentru participarea specialiștilor Agenției în cadrul emisiunilor televizate.

Pe parcursul anului Agenția a Asigurat participarea la:

1. Emisiuni televizate: **12 emisiuni**

- **3 emisiuni** (Agro TV Participare la emisiune în direct tema Medici Veterinari și Agro TV Situația epizootică în țară);
- **2 emisiuni** (em. ACASĂ Canal2 și Matinal TVR Atenționare consumatori);
- **2 emisiuni** la Jurnal TV, emisiunea ”Fii sănătos”, tema Apa îmbuteliată” și Canal 2 ” Telemagazin” tema Produsele livrate la domiciliu);
- **2 emisiuni** (Agro Tv și Exclusiv TV – referitor la Cadrul legal ce ține de produsele lactate);
- **2 emisiuni** la Jurnal TV, emisiunea ”Fii sănătos”, tema Intoxicațiile în tabere și TVR Obiectiv Comun Tema meniul în Grădinițe);
- **1 emisiune** (TVR, Obiectiv Comun, tema „Dăunătorii naturii-lăcustele”).

2. Emisiunilor radio, interviuri prin telefon, interviuri reportaje TV sau informații publice pentru completarea materialelor jurnalistice – **65 interviuri**.

În anul 2023 Agenția a înregistrat o audiență de depășește 2 mln de accesări a paginii web și cea de Facebook, ceea ce reprezintă un record.

3.5 Cooperarea internațională

Cooperarea internațională în domeniile gestionate de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, în anul 2023, s-a conturat pe obiectivul *atingerii unui nivel înalt al siguranței alimentelor și al intereselor consumatorilor privind siguranța alimentelor prin diversitatea aprovizionării cu produse alimentare și accesarea la piețe de desfacere externe, în special la cele din Uniunea Europeană.*

Întru dezvoltarea cooperării bilaterale cu statele partenere, Agenția a realizat următoarele activități:

- dezvoltarea **dialogului cu Administrația Generală Vamală a Republicii Populare Chineze** și reprezentanții Ambasadei Republicii Moldova în China privind **promovarea exporturilor de produse agroalimentare noi pe piața chineză**, la diferite etape de promovare fiind următoarele cereri de export:

- ✓ **exportul făinii din semințe de struguri și a făinii din semințe de floarea soarelui** (proiectul Protocolului prezentat Părții Chineze pentru realizarea procedurilor interne de aprobare a semnării);
- ✓ **exportul produselor alimentare pentru copii;**
- ✓ **exportul cireșelor** (chestionarul privind analiza riscului fiind transmis Părții Chineze);
- ✓ **exportul de fructe uscate în ciocolată.**

- dezvoltarea **dialogului cu Partea Indiană** în format online și fizic, **întru facilitarea exporturilor de mere de origine moldovenească pe piața Indiei**, inclusiv agrearea cerințelor fitosanitare pentru definitivarea procedurii de aprobare a importurilor acestui produs, în conformitate cu legislația indiană. Astfel, prin scrisoarea Agenției nr.11-5207, în adresa părții indiene, a fost transmis Chestionarul actualizat privind analiza riscurilor fitosanitare pentru produsul propus spre export, iar prin scrisoarea Agenției nr.11-6029 din 14.12.2023, părții indiene i-au fost notificate loturile de încercare în proces de livrare.

Având în vedere impactul conflictului militar desfășurat în Ucraina, în special, modificările create în rutele comerciale regionale, precum și cele internaționale, Agenția a adus aportul la **facilitarea circulației mărfurilor din Ucraina ce tranzitează teritoriul Republicii Moldova**. Astfel, în conformitate cu Dispoziția nr.81 din septembrie 2023 a Comisiei naționale pentru Situații Excepționale, prin derogare de la prevederile art.19, alin.(10) din Legea nr.228/2010 privind protecția plantelor și carantina fitosanitar, pct.19 din Regulamentul privind trecerea frontierei de stat a mărfurilor supuse controlului de către Agenție, aprobat prin Hotărâre Guvernului nr.938/2018, au fost exceptate de la efectuarea controalelor de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, mărfurile din pozițiile tarifare 1001-1008, 1205, 1206 00 originare din Ucraina, plasate în regim vamal de tranzit internațional, tranzitate pe teritoriul Republicii Moldova, prin punctele de trecere a frontierei de stat intrarea Giurgiulești – Reni și ieșirea Giurgiulești - Galați, precum și transportate pe calea ferată.

I. PROIECTE DE ASISTENȚĂ EXTERNĂ.

În condițiile sus-expuse, partenerii principali cu care Agenția a dezvoltat relații de cooperare au fost: Uniunea Europeană, Grupul Băncii Mondiale, inclusiv Corporația Financiară Internațională (IFC), USAID, Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (FAO), Guvernul Statelor Unite ale Americii, Guvernele Suediei, Cehiei, Olandei ș.a.

Următoarele proiecte și programe de asistență externă au fost implementate, în anul 2023, cu suportul partenerilor de dezvoltare:

1. Acord de grant „Sprijin pentru măsurile de protecție luate împotriva Pestei Porcine Africane (PPA) și control al rabiei în Republica Moldova”.

Scopul programelor constă în eradicarea focarelor actuale de Peste Porcină Africană și obținerea unui statut epizootic favorabil, precum și combaterea posibilităților de introducere a virusului PPA în țară și asigurarea detectării timpurii a prezenței acestuia, precum și implementarea Programului de vaccinare anti-rabie.

Perioada de implementare: 1 ianuarie 2023 – 31 decembrie 2023

Buget eligibil: cca 40 000 EUR (PPA) și 86 mii EUR (rabia)

Donator: Uniunea Europeană

Implementator: Comisia Europeană

2. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P).

În suportul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Proiectul MAC-P a desfășurat activități de consolidare a managementului siguranței alimentelor, prin componenta I a proiectului. **Obiectivul principal** al acestui sprijin a constat în consolidarea capacității Republicii Moldova de a gestiona agenda privind siguranța alimentelor.

Perioada de implementare: 2012 - extins până la 30 iunie 2023

Buget pentru Componenta I: 13,750 milioane dolari SUA

Donator: Banca Mondială, Fondul Global de Mediu, Agenția Suedeză pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (SIDA)

Implementator: Unitatea Consolidată de Implementare și Monitorizare a Proiectelor în domeniul Agriculturii, finanțate de Banca Mondială (UCIMPA)

3. Proiectul “Climatul Investitional al Moldovei”.

Obiectivul principal al componentei agricole a proiectului dat este îmbunătățirea accesului produselor autohtone la piețele Uniunii Europene, prin conformarea la cerințele acestor piețe.

Perioada de implementare: 2016-2019 (faza I), octombrie 2019-iunie 2023 (faza II)

Buget: 2,8 mln dolari SUA (buget pentru faza a II-a)

Donator: Guvernul Suediei.

Implementator: Corporația Financiară Internațională (IFC)/Grupul Băncii Mondiale.

4. Proiectul regional „Îmbunătățirea sistemelor naționale de siguranță a alimentelor și dezvoltarea cooperării regionale” GCP/REP/062/TUR

Scopul proiectului constă în consolidarea controalelor oficiale privind siguranța alimentelor și comunicarea riscurilor în țările beneficiare, oferind un mediu favorabil sectoarelor public și privat pentru a aborda riscurile prioritare pentru siguranța alimentelor. Proiectul contribuie la dezvoltarea capacităților regionale în acest sens, care vor fi urmate de activități la nivel de țară. În același timp proiectul își propune să consolideze relațiile de cooperare regionale în domeniu.

Țările beneficiare: Republica Moldova, Republica Azerbaidjan, Republica Kârgâză, Republica Tadjikistan, Turcia.

Perioada de implementare: septembrie 2020-31 august 2023, extins până la mai 2024.

Bugetul: 650 000 dolari SUA (buget pentru 5 țări).

Donator: program de parteneriat FAO-Turcia pe domeniul alimenar și agricultură (FTPP).

Implementator: Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație (FAO).

5. Proiectul „Suport instituțional în agricultura ecologică din Republica Moldova”.

Proiectul se bazează pe rezultatele obținute din proiectul anterior focusat pe dezvoltarea agriculturii ecologice în Republica Moldova și pe necesitatea de consolidare a administrației de stat responsabile de acest sector.

Perioada de implementare: iunie 2017-2023

Buget: aprox. 630 000 EUR (15 900 000 CZK)

Donator: Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CzDA)

Implementator: Institutul Central pentru Supraveghere și Control din Agricultură (UKZUZ)

6. Proiectul G2G “Sporirea gradului de implementare a atribuțiilor oficiale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor din Moldova”

Proiectul are drept scop îmbunătățirea sistemului Agenției în vederea efectuării atribuțiilor oficiale în domeniul fitosanitar, veterinar și siguranței alimentelor. Contribuirea la îndeplinirea angajamentelor interne și externe pentru creșterea posibilităților de export a Republicii Moldova.

Perioada de implementare: iunie 2017 - 2023

Buget: 100 000 EUR

Donator: Guvernul Regatului Olandei

Implementator: Autoritatea Olandeză pentru siguranța produselor alimentare și a consumatorilor (NVWA)

7. Proiectul “Îmbunătățirea conformității cu standardele a producătorilor prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor”

Scopul proiectului constă în sporirea siguranței consumatorilor naționali și accesul la alimente sigure, sănătoase și nutritive și îmbunătățirea oportunităților comerciale, crearea unui mediu de afaceri propice pentru IMM-uri.

Perioada de implementare: februarie 2023 – februarie 2026

Buget: 1,5 mln EUR

Donator: Uniunea Europeană (Comisia Europeană)

Implementator: Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (UNIDO).

8. Parteneriat instituțional între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor din Moldova (ANSA), Ministerul Federal German al Alimentației și Agriculturii și Oficiul de Stat pentru Protecția Consumatorului și Siguranța Alimentelor din Saxonia Inferioară (LAVES) din Germania (parteneriat instituțional germano-moldovenesc în domeniile veterinar și siguranței alimentelor)

Scopul proiectului constă în stabilește un parteneriat instituțional între ANSA și LAVES care consolidează capacitățile ANSA în domeniul veterinar și al siguranței alimentelor.

Perioada de implementare: octombrie 2023-decembrie 2024.

Buget: 210 000 EUR

Donator: Ministerul Federal al Alimentației și Agriculturii din Germania

Implementator: GFA Consulting Group

9. Proiectul competitivității întreprinderilor micro, mici și medii din Republica Moldova (MSME)

Proiectul tinde să contribuie la creșterea competitivității la export a întreprinderilor moldovenești, reducerea poverii de reglementare cu care se confruntă și facilitarea accesul întreprinderilor la finanțare.

Perioada de implementare: 2022-2027

Buget: 50 mln dolari SUA (buget total pentru toate instituțiile beneficiare ale proiectului)

Donator: Banca Mondială

Implementator: Unitatea de Implementare a Proiectului Competitivității Întreprinderilor Micro, Mici și Medii

10. Programul de Reforme Instituționale și Structurale în Republica Moldova (MISRA)

Obiectivul general al proiectului constă în îmbunătățirea mediului instituțional, de afaceri și favorabil comerțului, crearea condițiilor pentru adoptarea de reforme structurale și climatice investiționale, accelerarea reformelor sectorului financiar, îmbunătățirea guvernancei economice în sectorul public și îmbunătățirea comunicațiilor strategice între actorii privați și publici.

Perioada de implementare: aprilie 2022 - aprilie 2027

Buget: 35 mln dolari SUA (buget total dedicat tuturor instituțiilor beneficiare)
Donator: Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID)
Implementator: Nathan Associates, Inc.

II. IMPLEMENTAREA ACORDULUI DE ASOCIERE ÎNTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ.

În anul 2023, în colaborare cu partenerii internaționali, Agenția s-a condus de angajamentele de integrare europeană prevăzute în Acordul de Asociere Republica Moldova și Uniunea Europeană și în Agenda de Asociere, în special, *cap. 4 Măsurile Sanitare și Fitosanitare din Titlul V. Comerț și Aspecte legate de Comerț.*

Totodată, după adoptarea, la 8 noiembrie 2023, de către Comisia Europeană a Pachetului de extindere pentru anul 2023 în care recomandă Consiliului European demararea negocierilor de aderare cu Republica Moldova, Agenția și-a concentrat eforturile în direcția asigurării realizării criteriilor de aderare la Uniunea Europeană, în domeniile sale de competență, după cum urmează:

- completarea și revizuirea **Capitolului 12 al celei de-a doua părți a Chestionarului Comisiei Europene cu privire la cererea de aderare la UE;**

- elaborarea și transmiterea, în adresa instituțiilor coordonatoare, a acțiunilor Agenției pentru **Planul de măsuri pe termen scurt pentru accelerarea procesului de integrare europeană** (care răspund recomandărilor din Raportul CE privind extinderea UE 2023), cu termen de realizare martie 2024;

- elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor privind **implementarea măsurilor din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027** (Ordinul directorului general al Agenției nr.591 din 27 noiembrie 2023);

- reprezentarea Agenției la **ședințele Grupurilor de lucru nr. 11, 12 și alte** grupuri de lucru din cele 35 responsabile de realizarea criteriilor de aderare la UE;

- participarea la toate etapele de pregătire pentru desfășurarea **exercițiului de screening al acquis-ului comunitar**, în special, pentru capitolul 12.

Agenția a continuat activitatea de menținere a dialogului eficient cu structurile specializate ale Comisiei Europene (în special, Direcția Generală Sănătatea și Siguranța Alimentară a Comisiei Europene, DG SANTE), întru realizarea măsurilor necesare pentru **extinderea listei de produse autohtone de origine animală exportate din Republica Moldova în Uniunea Europeană.**

Urmare a eforturilor depuse de Agenție, în martie 2023, **Republica Moldova a obținut în premieră dreptul de export a cărnii procesate de pasăre și ouă clasa A**, fiind listată în două Regulamente de punere în aplicare (UE) nr. 2021/404 și 2021/405 ale Comisiei din 24 martie 2023. Obținerea dreptului de export în UE a acestor produse de origine animală se încadrează în atingerea unui obiectiv național prioritar – diversificarea piețelor de desfacere pentru producătorii avicoli din Republica Moldova. În același timp, decizia Comisiei Europene demonstrează că sistemul național de control oficial, implementat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, este recunoscut de Uniunea Europeană.

În continuarea eforturilor de a obține dreptul de a exporta carnea proaspătă de pasăre în Uniunea Europeană, în perioada 7-17 noiembrie 2023, ANSA a susținut **auditul DG SANTE**, la fața locului, pentru evaluarea sistemului de control în vigoare al Republicii Moldova care reglementează producția de carne de pasăre și produse derivate și ouă (aspecte de sănătate animală și regionalizare). În rezultatul auditului, au fost apreciate performanțele Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, în scopul îndeplinirii recomandărilor auditorilor visavis de sistemul național de control al Republicii Moldova și capacitățile de gestionare a focarelor de Gripa Aviară pe teritoriul Republicii Moldova.

De notat că, în rezultatul obținerii de către Republica Moldova a dreptului de export a materialului săditor și de plantare de specia **Malus domestica** (Regulamentul de punere în aplicare

(UE) 2022/1404 al Comisiei din 16 august 2022) și de specia *Juglans regia* (Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1916 al Comisiei din 7 octombrie 2022), în anul 2022 au fost exportate, în premieră, cca 40 mii bucăți de material săditor *Juglans regia* L. (în Franța, Italia, Germania, Lituania și România), iar în anul 2023, peste 91 mii bucăți de *Juglans regia* L. (Franța, Austria și Lituania) și, pentru prima dată, 23 mii bucăți material săditor *Malus domestica* în România.

Unul din mecanismele de monitorizare și asigurare a implementării eficiente a angajamentelor reciproce în domeniul Măsurilor Sanitare și Fitosanitare constituie formatul **Sub-Comitetului pe problemele Sanitare și Fitosanitare Uniunea Europeană - Republica Moldova** (în continuare Sub-Comitetul SPS). În conformitate cu prevederile art.191 din Acordul de Asociere, Sub-Comitetul SPS se întrunește cel puțin o dată pe an, pentru a aborda orice problemă care rezultă din aplicarea capitolului IV sau a altor aspecte SPS prevăzute de Acordul de Asociere. În anul 2023, cea de-**a IX-a reuniune a Sub-Comitetului SPS** s-a desfășurat în or. Chișinău, la 6 octombrie 2023. La aceasta au participat reprezentanții Agenției, ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ai altor instituții, precum și reprezentanții Părții Europene. În cadrul reuniunii, membrii Sub-Comitetului au evaluat progresele privind armonizarea legislației naționale a Republicii Moldova în domeniul SPS cu standardele Uniunii Europene, precum și etapele la care suntem în negocierile vis-a-vis de cererile Republicii Moldova pentru obținerea dreptului de a exporta în Uniunea Europeană mai multe categorii de produse, inclusiv și gradul de implementare a recomandărilor misiunilor de audit efectuate de DG SANTE în anii precedenți.

Pentru anul 2024, Agenția își va concentra eforturile pentru a contribui la realizarea eficiență a criteriilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, în domeniile sale de competență, precum și soluționarea pozitivă a tuturor cererilor de export în Uniunea Europeană.

III. COLABORAREA CU AUTORITĂȚILE COMPETENTE DIN ALTE ȚĂRI ȘI ORGANISMELE INTERNAȚIONALE

În vederea dezvoltării cooperării cu Autoritățile Competente din alte state, **negociate și/sau semnate 5 acorduri** între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor și alte instituții:

- *Acordul între ANSVSA din România și ANSA din Republica Moldova privind cooperarea bilaterală în domeniul sanitar veterinar și pentru siguranța alimentelor* (semnat la 06 februarie 2023, or. Chișinău);

- *Memorandumul de Înțelegere privind cooperarea în domeniul siguranței alimentare între ANSA Republicii Moldova și Agenția pentru Siguranța Alimentară a Republicii Azerbaidjan* (semnat la 4 mai 2023, or. Chișinău);

- *Acordul de colaborare bilaterală în domeniul siguranței alimentelor și a sănătății animalelor între Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a RM și Serviciul de Stat al Ucrainei pentru Siguranța Alimentară și Protecția Consumatorului* (29 septembrie 2023, or. Odessa);

- *Acordul de Implementare tripartit privind lansarea unui Parteneriat Strategic în domeniul veterinar și al siguranței alimentelor între Autoritățile Competente din Moldova (Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor) și Saxonia de Jos (LAVES), dar și agenția implementatoare a Ministerului Agriculturii și Alimentației al Republicii Federale Germane (BMEL)* (semnat la 05 octombrie 2023, or. Chișinău);

- proiectul *Protocolului privind cerințele sanitare și fitosanitare pentru exportul făinii din semințe de struguri și a făinii din semințe de floarea soarelui din Republica Moldova în Republica Populară Chineză* între Administrația Generală Vamală a Republicii Populare Chineze și Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a Republicii Moldova, care a fost transmis Părții Chineze pentru realizarea procedurilor interne de aprobare pentru semnare.

În anul 2023, s-au desfășurat cel puțin **20 evenimente și întrevederi de lucru și de nivel înalt**, atât în format fizic, cât și on-line, din cele mai importante fiind următoarele:

- întrevederea cu reprezentanții Ambasadei României (13 ianuarie 2023);
- vizita Președintelui - Secretar de Stat al ANSVSA la Chișinău (6 februarie 2023);
- vizita oficială la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a reprezentanților **Parteneriatului interministerial Moldova-UE (Germania, România, Franța)** (1 martie 2023);
- vizita oficială la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a **Ambasadorului Republicii Azerbaidjan** (5 martie 2023);
- vizita oficială la Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a reprezentanților **Agenciei pentru Siguranța Alimentară a Republicii Azerbaidjan** - Vicepreședintele Agenției și Ambasadorul Republicii Azerbaidjan (4 mai 2023);
- întrunirea conducerii Agenției Națională pentru Siguranța Alimentelor cu **Directorul Secretariatului CEFTA**, 4 mai 2023;
- vizite și întrevederi cu **Prof., Președintele Oficiului de Stat pentru Protecția Consumatorului și Siguranța Alimentelor din Saxonia Inferioară (LAVES)** (13 iunie 2023, 5 octombrie 2023);
- întrevederea în format on-line, între Directorul general al Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor și reprezentantul Directoratului pentru Protecția, Carantina și Păstrarea Plantelor din cadrul Ministerului Agriculturii și Bunăstării **Indiei**, cu referire la facilitarea exportului în India a merelor din Republica Moldova (4 iulie 2023);
- întrevederea cu experți din **Serviciul Alimentar și Veterinar al Letoniei** (10-14 iulie 2023);
- întrevederi on-line cu **șefa Serviciului de Stat al Ucrainei pentru Siguranța Alimentară și Protecția Consumatorului** (4 august 2023, 27 octombrie 2023);
- întrevedere cu reprezentantul **Ambasadei Olandei la Chișinău** și al Agenției pentru Întreprinderi din Olanda (3 octombrie 2023);
- întrevederea cu reprezentanții **Ambasadei Republicii Populare Chineze** în Republica Moldova (25 septembrie 2023);
- întrevederea cu reprezentanții **DG SANTE**, care au participat la cea de-a IX-a reuniune a Sub-Comitetului Moldova – UE pentru Măsurile Sanitare și Fitosanitare (SPS), 6 octombrie 2023);
- întrevederi cu delegația ANSVSA privind **Programul transfrontalier INTERREG IV NEXT** (17-19 octombrie 2023);
- 2 misiuni ale experților Oficiului de Stat pentru Protecția Consumatorului și Siguranța Alimentelor din Saxonia Inferioară (**LAVES**), 4-7 decembrie 2023;
- întrevederi cu reprezentantul **Delegației UE în Republica Moldova**, pe parcursul anului 2023;
- întrevederi, pe parcursul anului 2023, cu experții Proiectului UE “Dezvoltarea capacităților de monitorizare a reziduurilor în domeniul hranei pentru animale și a produselor de origine animală”, implementat de **UNIDO**;
- alte întruniri.

3.6. Acțiuni prioritare pentru anul 2024

În anul 2024, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, va continua consolidarea capacităților întregului sistem prin:

- i) finalizarea reformei de reorganizare a sistemului de laboratoare și crearea unui centru național pentru siguranța alimentelor;
- ii) dezvoltarea continuă și consolidarea sistemului național de laboratoare pe toate domeniile de competență;
- iii) extinderea gamei de produse de origine animală din Republica Moldova exportate pe piața Uniunii Europene;
- iv) eficientizarea controalelor oficiale în domeniile de competență ale Agenției;
- v) digitalizarea proceselor și serviciilor prestate de Agenție;
- vi) consolidarea dialogului cu operatorii din sectorul alimentar;
- vii) atingerea obiectivelor stabilite pentru Agenție, în scopul integrării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Pentru perioada 2023-2026, Agenția va continua consolidarea capacităților întregului sistem ANSA, prin:

- 1) consolidarea capacităților administrative ale Agenției prin dotare cu echipament tehnic (laptopuri, imprimante mobile, surse de internet mobil) necesar desfășurării procedurii de control oficial și de eliberare a actelor permise;
- 2) consolidarea sistemului național de laboratoare pe toate domeniile de competență ale Agenției și integrarea laboratoarelor de încercări cu sediul la Bălți și Cahul;
- 3) continuarea digitalizării proceselor și serviciilor prestate de Agenției;
- 4) eficientizarea controalelor oficiale în domeniile de competență ale Agenției prin aplicarea procedurilor de verificare a controlului oficial și de monitorizare a inspectorilor elaborate în baza Regulamentului (CE) 2017/625;
- 5) elaborarea instrucțiunilor necesare privind controlul oficial al produselor ecologice în baza Legii nr.237/2023 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice;
- 7) atingerea obiectivelor stabilite pentru Agenție, în scopul integrării Republicii Moldova la Uniunea Europeană;
- 8) inițierea procesului de acreditare la standardul ISO 17020, cel puțin pentru un domeniu de control;
- 9) continuarea consolidării cunoștințelor și abilităților profesionale ale inspectorilor implicați în activități de control;
- 10) implementarea și dezvoltarea sistemului informațional “e-ANSA”;
- 11) sporirea nivelului de sănătate ale animalelor și obținerea unei scăderi a cazurilor de boli cu 50 %;
- 12) stabilirea unui sistem de control al subproduselor de origine animală nedestinate consumului uman, prin modificarea Hotărârii de Guvern nr.1280/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor;
- 13) elaborarea și actualizarea cadrului operațional și de reglementare, în domeniul siguranței alimentelor, igienei și expertizei produselor alimentare, inclusiv prin actualizarea permanentă a Listelor de verificare;
- 14) elaborarea Planului de gestionare a rizelor în domeniul alimentelor și furajelor;
- 15) actualizarea și ajustarea Planului Național Multianual de Control și raportare despre implementarea planului către Guvernul Republicii Moldova în baza formularelor aprobate prin Regulamentului CE 2019/723 [32019R0723](#)
- 16) efectuarea de audituri, privind condițiile de igienă, evaluare a procedurilor bazate pe principiile HACCP, pentru verificarea conformității acestora cu cerințele generale și specifice de igiena și siguranța alimentelor stabilite de legislația Republicii Moldova și a Uniunii Europene.

Pentru anul 2024, Agenția își va concentra eforturile pentru a contribui la realizarea eficiență a criteriilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, în domeniile sale de competență, precum și soluționarea pozitivă a tuturor cererilor de export în Uniunea Europeană.